

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
PAŹDZIERNIK 2015 R.**

Warszawa, 24 listopada 2015 r.

Spis treści

	strona
Wstęp.....	3
Rynek pracy	5
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne.....	14
Ceny.....	18
Rolnictwo.....	25
Przemysł	29
Budownictwo	35
Budownictwo mieszkaniowe	38
Rynek wewnętrzny	40
Transport.....	43
Bilans płatniczy.....	46
Handel zagraniczny	48
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	55
Nakłady inwestycyjne	61
Wyniki finansowe banków	65
Pieniądz.....	68
Budżet państwa.....	71
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.....	74
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	76

Wstęp

Po umiarkowanym, stabilnym wzroście gospodarczym w III kwartale, w październiku br. tendencje w podstawowych obszarach gospodarki nie odbiegały istotnie od dotychczas obserwowanych. Nieco zwolniło tempo wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu oraz pogłębił się spadek produkcji budowlano-montażowej, co było związane z wpływem czynników o charakterze sezonowym. W drugim miesiącu z kolei zmniejszyła się sprzedaż usług w transporcie. Umocniło się tempo wzrostu sprzedaży detalicznej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne i realne brutto w sektorze przedsiębiorstw rosły w październiku br. wolniej niż przed miesiącem, w tempie zbliżonym do notowanego w III kwartale br. Utrzymał się stabilny wzrost świadczeń emerytalno-rentowych. Na rynku pracy obserwowano dalszy wzrost zatrudnienia i niewielki spadek bezrobocia.

Wyniki finansowe wykazane przez badane przedsiębiorstwa w okresie styczeń-wrzesień br. były nieco słabsze niż przed rokiem; wzrosły nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw.

Produkcja sprzedana przemysłu w październiku br. była wyższa w skali roku o 2,4% (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym zwiększyła się o 4,7%); wzrost był notowany w przetwórstwie przemysłowym (2,9%) oraz – niewielki – w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (0,3%). Spośród głównych grupowań przemysłowych wzrosła produkcja dóbr inwestycyjnych, konsumpcyjnych nietrwałych i trwałych oraz zaopatrzeniowych, a zmniejszyła się – dóbr związanych z energią. Produkcja budowlano-montażowa obniżyła się w skali roku o 5,2% (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym spadek wyniósł 2,3%). Sprzedaż detaliczna była o 3,6% wyższa niż w październiku ub. roku.

Według badań przeprowadzonych w listopadzie br., ogólny klimat koniunktury gospodarczej w przetwórstwie przemysłowym jest oceniany korzystnie, podobnie jak przed miesiącem. Nadal pozytywne są bieżące oceny portfela zamówień krajowych (wobec niekorzystnych – portfela zagranicznego) oraz produkcji, przy negatywnych prognozach w tych obszarach. Mniej pesymistyczne niż w poprzednich dwóch miesiącach są oceny bieżącej sytuacji finansowej, jednak nieco pogorszyły się niekorzystne przewidywania w tym zakresie. W najbliższych trzech miesiącach przedsiębiorcy wskazują na możliwość niewielkiego ograniczenia zatrudnienia. W budownictwie ujemny wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury pogłębił się w stosunku do notowanego przed miesiącem. Bardziej niekorzystne są oceny bieżące oraz prognozy portfela zamówień krajowych, produkcji oraz sytuacji finansowej. Może wzrosnąć skala redukcji zatrudnienia w podmiotach budowlanych. Jednostki handlu detalicznego oceniają ogólny klimat koniunktury korzystnie, podobnie jak w październiku br. Utrzymują się optymistyczne przewidywania dotyczące popytu na towary, sprzedaży, sytuacji finansowej oraz zatrudnienia. Pozytywne i lepsze niż przed miesiącem są wskazania w zakresie bieżącej sprzedaży, przy nadal niekorzystnych ocenach sytuacji finansowej. Wyraźną poprawę nastrojów w listopadzie br. obserwuje się wśród konsumentów. Zarówno wskaźnik bieżący, jak i opisujący przyszłe tendencje konsumpcji indywidualnej są najmniej pesymistyczne od 2008 r.; po raz pierwszy od października 2007 r. pozytywne są opinie konsumentów dotyczące przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w październiku br. kształtowały się poniżej poziomu sprzed roku. Skala spadku była nieco mniejsza niż przed miesiącem, na co wpłynął m.in., odnotowany po raz pierwszy od kwietnia ub. roku, wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Nieco słabszy niż we wrześniu br. był wzrost cen związanych z mieszkaniem. W większym stopniu niż przed miesiącem obniżyły się ceny w zakresie transportu oraz odzieży i obuwia. Ceny producentów nadal były niższe niż przed rokiem, przy czym w budownictwie spadek nieco się pogłębił, natomiast w przetwórstwie przemysłowym był wolniejszy niż we wrześniu br.

Na rynku pracy utrzymały się pozytywne tendencje. Podobnie jak w poprzednich miesiącach, przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w październiku br. było nieco wyższe niż przed rokiem (o 1,1%). Stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się, zarówno w skali miesiąca jak i roku, i wyniosła 9,6%. Wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za III kwartał br. potwierdzają poprawę sytuacji na rynku pracy. Niższa niż przed rokiem była liczba osób bezrobotnych, a wyższa – pracujących. Spadła stopa bezrobocia; zwiększył się wskaźnik zatrudnienia. Korzystniej niż przed rokiem kształtowała się również relacja liczby osób niepracujących do pracujących.

Na rynku rolnym, przy niższej niż przed rokiem podaży, ceny skupu podstawowych produktów roślinnych w październiku br. kształtowały się powyżej poziomu sprzed roku. Obniżyły się natomiast ceny większości produktów pochodzenia zwierzęcego (z wyjątkiem cen żywca wołowego), a skup tych produktów był wyższy niż przed rokiem.

Przedsiębiorstwa niefinansowe w okresie styczeń–wrzesień br. notowały nieco słabsze wyniki finansowe niż w analogicznym okresie ub. roku. Większość relacji ekonomiczno-finansowych tych jednostek kształtowała się nieco gorzej niż przed rokiem. W największym stopniu pogorszyły się wyniki finansowe przedsiębiorstw zaliczonych do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, górnictwo i wydobywanie oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. W ogólnej liczbie badanych podmiotów wzrósł udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto. Zwiększył się poziom sprzedaży eksportowej; wskaźniki uzyskane przez eksporterów były mniej korzystne niż w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku, ale wciąż lepsze niż dla ogółu podmiotów. Nakłady inwestycyjne ogółu badanych przedsiębiorstw były wyższe niż przed rokiem (w cenach stałych o 12,3%, wobec wzrostu o 10,9% w pierwszym półroczu br. i o 15,0% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Aktywność inwestycyjna podmiotów z kapitałem zagranicznym zwiększyła się w skali roku bardziej niż ogółu badanych jednostek (wzrost nakładów w cenach stałych o 14,1%). Przedsiębiorstwa niefinansowe ogółem rozpoczęły więcej niż przed rokiem nowych inwestycji, natomiast ich wartość kosztorysowa była nieco niższa.

W okresie trzech kwartałów br. obroty towarowe handlu zagranicznego były wyższe niż przed rokiem, przy czym eksport rósł szybciej niż import. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem wobec ujemnego przed rokiem. Zwiększyła się wartość obrotów z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE) i z krajami rozwijającymi się. W wymianie z krajami Europy Środkowo-Wschodniej (głównie z Rosją i Ukrainą) obserwowano głęboki spadek. W obrotach ogółem wskaźnik terms of trade w okresie styczeń–sierpień br. był korzystny, ale słabszy niż rok wcześniej (100,5 wobec 104,2).

W okresie dziesięciu miesięcy br. dochody budżetu państwa wyniosły 238,9 mld zł (tj. 80,4% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2015 r.), a wydatki – 273,4 mld zł (odpowiednio 79,6%). Deficyt ukształtował się na poziomie 34,5 mld zł, co stanowiło 74,8% planu.

Rynek pracy

W październiku br. tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku było nieco szybsze niż przed miesiącem. Stopa bezrobocia rejestrowanego ponownie obniżyła się, osiągając poziom najniższy od sześciu lat. Mniej niż w październiku ub. roku było nowo zarejestrowanych bezrobotnych, jednocześnie zmniejszyła się liczba osób wykreślonych z rejestrów.

Według wstępnych wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w III kwartale br. sytuacja na rynku pracy była lepsza niż w II kwartale br. i znacznie poprawiła się w porównaniu z obserwowaną przed rokiem. Bezrobocie było dużo mniejsze niż w analogicznym okresie ub. roku. Zwiększyła się liczba pracujących; wzrósł wskaźnik zatrudnienia. Dużo korzystniej kształtowała się relacja liczby osób niepracujących do pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w październiku br. ukształtowało się na poziomie 5607,6 tys. osób i było o 1,1% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,0% we wrześniu br. i o 0,8% w październiku ub. roku). Najbardziej zwiększyło się zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej (o 5,6%) oraz w informacji i komunikacji (o 4,1%). Utrzymał się również wzrost zatrudnienia w transporcie i gospodarce magazynowej (o 2,4%), przetwórstwie przemysłowym (o 2,3%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,1%) i dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 0,4%). Spadek zatrudnienia, podobnie jak w poprzednich miesiącach, obserwowano w górnictwie i wydobywaniu (o 8,2%), budownictwie (o 5,5%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 5,4% wobec wzrostu przed rokiem o 1,1%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,3%), obsłudze rynku nieruchomości (o 2,0% wobec wzrostu o 2,0% przed rokiem) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 1,3%, przed rokiem notowano wzrost o 6,7%).

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2014		2015	
	X					
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100				w tys.
Sektor przedsiębiorstw	5607,6	101,1	100,8	100,6	101,2	5584,4
w tym:						
Przemysł	2514,9	101,3	101,2	101,0	101,5	2508,0
górnictwo i wydobywanie	141,0	91,8	92,5	93,5	93,2	147,2
przetwórstwo przemysłowe	2135,8	102,3	102,4	102,0	102,6	2120,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	120,6	95,7	94,1	94,5	95,5	122,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	117,5	100,4	101,2	101,4	100,8	117,1
Budownictwo	383,8	94,5	92,9	92,2	94,1	384,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1154,9	102,1	101,5	101,2	102,1	1151,4
Transport i gospodarka magazynowa	496,2	102,4	100,7	99,9	102,2	494,6
Zakwaterowanie i gastronomia	102,2	94,6	101,1	98,5	95,3	102,8
Informacja i komunikacja	189,9	104,1	103,6	103,0	104,2	187,6
Obsługa rynku nieruchomości	93,4	98,0	102,0	102,1	98,0	93,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	182,7	98,7	106,7	107,3	99,8	183,0
Administrowanie i działalność wspierająca	352,0	105,6	100,8	102,4	103,8	340,9

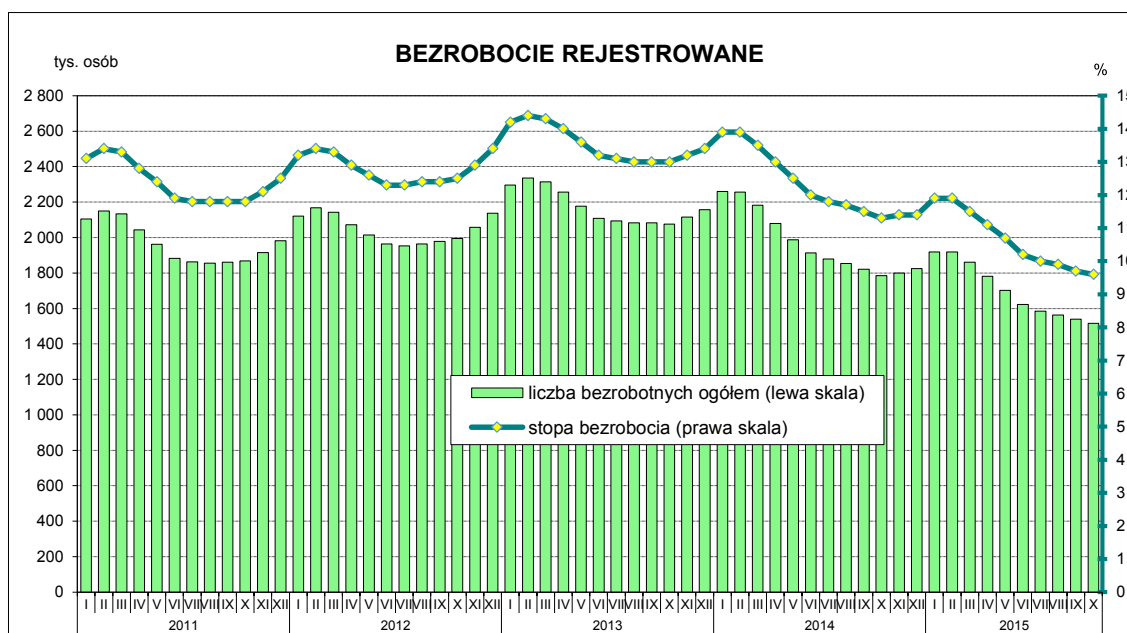
^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród działów o największym udziale w zatrudnieniu w październiku br. najbardziej wzrosło w skali roku zatrudnienie w przedsiębiorstwach zajmujących się m.in. produkcją mebli (o 5,5%), produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 4,8%) oraz magazynowaniem i działalnością usługową wspomagającą transport (o 4,5%). Zatrudnienie zwiększyło się również m.in. w transporcie lądowym i rurociągowym (o 3,8%), produkcji maszyn i urządzeń (o 3,7%) oraz produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,4%). Obniżyło się natomiast zatrudnienie w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 14,5% wobec spadku o 10,8% przed rokiem), budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 5,7%), robotach budowlanych specjalistycznych (o 5,5%), budowie budynków (o 5,3%) i produkcji odzieży (o 2,4%).

W okresie styczeń–październik br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5584,4 tys. osób i było o 1,2% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem obserwowano wzrost o 0,6%).

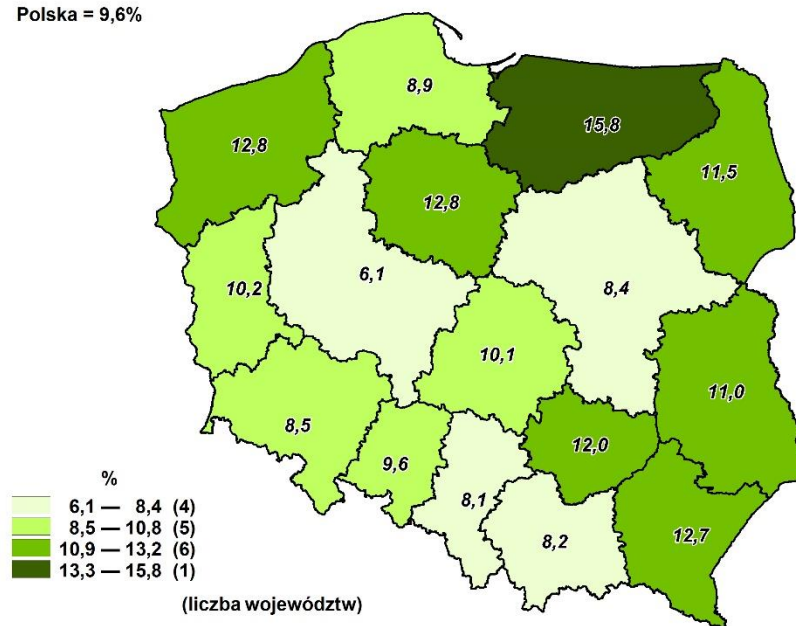
W końcu października br. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 1516,9 tys. i była mniejsza w porównaniu z poprzednim miesiącem o 1,5% (tj. o 22,5 tys. osób) oraz w skali roku – o 15,0% (tj. o 267,9 tys.). **Stopa bezrobocia** rejestrowanego wyniosła 9,6%, tj. ukształtowała się na poziomie nieznacznie niższym niż przed miesiącem (o 0,1 p.proc.) i była o 1,7 p.proc. niższa niż przed rokiem.

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 6,1% w wielkopolskim do 15,8% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z wrześniem br. obniżyła się we wszystkich województwach. W województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, łódzkim, mazowieckim i warmińsko-mazurskim spadek ten wyniósł 0,2 p.proc., a w pozostałych – 0,1 p.proc. W porównaniu z październikiem ub. roku stopa bezrobocia zmniejszyła się również we wszystkich województwach, w największym stopniu w województwie kujawsko-pomorskim (o 2,5 p.proc.) i lubuskim (o 2,4 p.proc.), a w najmniejszym – w lubelskim (1,2 p.proc.) i podlaskim (o 1,3 p.proc.).

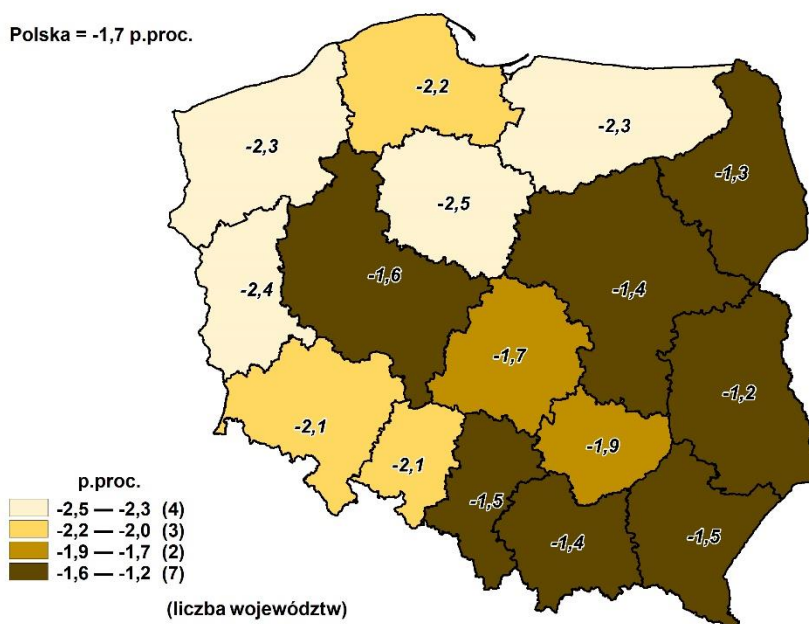
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW Stan w końcu października 2015 r.

Polska = 9,6%

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW Październik 2015 r. do października 2014 r.

Polska = -1,7 p.proc.

W końcu października br. w **strukturze bezrobotnych zarejestrowanych** udział kobiet był większy niż przed rokiem o 0,7 p.proc. i wyniósł 53,0%. Wzrósł również odsetek osób bezrobotnych wcześniej pracujących (o 1,5 p.proc. do 83,5%, w tym osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy stanowiły 5,3%, tj. podobnie jak w końcu października ub. roku) oraz osób bez kwalifikacji zawodowych (o 0,3 p.proc. do 30,8%). Zmniejszył się natomiast odsetek osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku (o 0,6 p.proc. do 86,6%) oraz absolwentów (o 0,1 p.proc. do 4,6%).

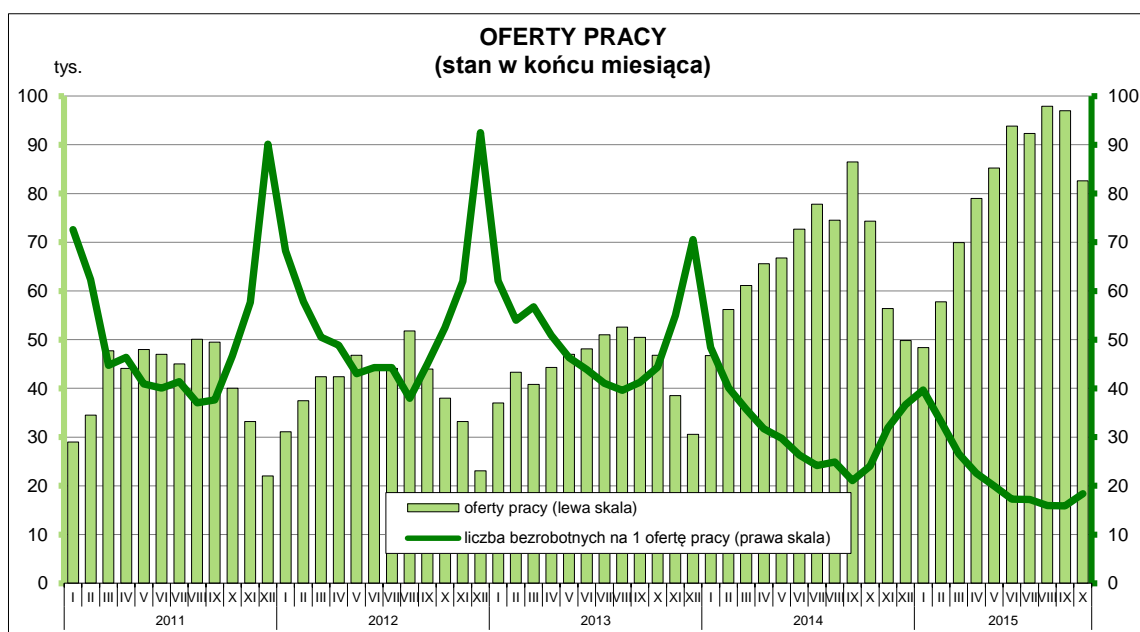
Spośród osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w końcu października br. liczba osób długotrwale bezrobotnych² przekraczała połowę bezrobotnych zarejestrowanych ogółem – ich odsetek wyniósł 57,0%. Liczba osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia wyniosła 445,8 tys., co stanowiło 29,4% ogółu bezrobotnych (w tym osoby w wieku poniżej 25 roku życia stanowiły 15,5%). Wśród bezrobotnych 27,4% stanowiły osoby będące w wieku powyżej 50 roku życia. Liczba osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniosła 29,3 tys., tj. 1,9% ogółu bezrobotnych. Osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia było 235,1 tys. (tj. 15,5% ogółu bezrobotnych), a posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia – 2,1 tys. (odpowiednio 0,1%). Odsetek osób bezrobotnych niepełnosprawnych wyniósł 6,2% (tj. 93,4 tys.).

W październiku br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 211,4 tys. osób i była niższa niż przed miesiącem o 7,1% oraz mniejsza niż przed rokiem – o 9,0%. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zwiększył się w porównaniu z notowanym przed rokiem o 0,4 p.proc. do 80,5%. Wzrósł również udział osób zamieszkałych na wsi (o 0,5 p.proc. do 43,5%). Zmniejszył się natomiast udział osób dotychczas niepracujących (o 2,1 p.proc. do 18,9%), osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,3 p.proc. do 4,3%) oraz absolwentów (o 0,1 p.proc. do 11,9%).

Z ewidencji bezrobotnych w październiku br. **skreślono** 233,8 tys. osób, tj. o 7,1% mniej niż przed miesiącem i o 13,2% mniej niż przed rokiem. Główną przyczynę wyrejestrowania z ewidencji nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 115,5 tys. osób (tj. o 6,7% mniej niż przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się wobec obserwowanego przed rokiem o 3,5 p.proc. do 49,4%. Mniej osób niż w październiku ub. roku podjęło pracę niesubsydiowaną (96,9 tys. osób wobec 106,6 tys.), ale więcej – pracę subsydiowaną (18,7 tys. osób wobec 17,2 tys.). Zmniejszył się odsetek osób, które utraciły status

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 7,9 p.proc. do 19,2%) oraz osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe (o 0,2 p.proc. do 0,8%). Wzrósł natomiast odsetek osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem stażu lub szkolenia u pracodawców (o 2,0 p.proc. do 12,0%) oraz osób, które nabyły uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego (o 0,1 p.proc. do 1,3%). Na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego utrzymał się odsetek osób wyrejestrowanych, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (5,0%).

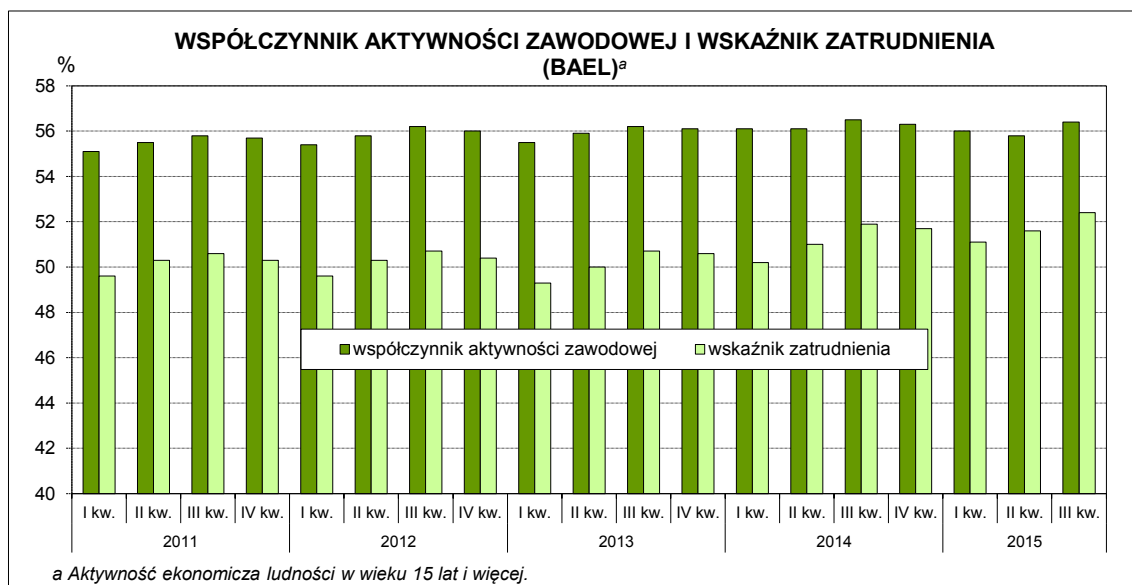

W październiku br. do urzędów pracy zgłoszono 110,5 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 13,6% mniej niż przed miesiącem, ale o 12,8% więcej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 9,4% ogółu ofert (wobec 13,9% we wrześniu br. i 12,9% przed rokiem). W końcu października br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 27,8% ogółu ofert (wobec 26,4% przed miesiącem i 31,4% w październiku ub. roku).

W październiku br. w ramach zwolnień grupowych pracodawcy zadeklarowali zwolnienie mniejszej niż przed miesiącem i przed rokiem liczby pracowników – 50 zakładów **zadeklarowało zwolnienie** 1,3 tys. pracowników, w tym 0,1 tys. osób z sektora publicznego (przed miesiącem odpowiednio 63 zakłady, 1,4 tys. pracowników, w tym 0,3 tys. z sektora publicznego, a przed rokiem 77 zakładów, 3,1 tys. pracowników, w tym 1,6 tys. z sektora publicznego).

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**⁴, liczba **aktywnych zawodowo** w III kwartale br. wyniosła 17466 tys. osób, tj. ukształtowała się na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem. Znacznie zmniejszyła się liczba bezrobotnych, a liczba pracujących była wyższa niż przed rokiem. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 56,4%, tj. wyższym o 0,6 p.proc. niż przed kwartałem i zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie ub. roku.

Liczba osób **pracujących** w III kwartale br. wyniosła 16234 tys., tj. zwiększyła się w porównaniu z poprzednim kwartałem o 1,6% i była wyższa od notowanej przed rokiem o 1,1%. W porównaniu z sytuacją sprzed roku więcej było zarówno pracujących mężczyzn (o 0,5%), jak i kobiet (o 1,8%). Zwiększyła się liczba pracujących w sektorze usługowym (o 1,2% do 9368 tys. osób) i rolniczym (o 3,9% do 1903 tys. osób). W przemyśle natomiast było mniej pracujących niż przed rokiem (spadek o 0,6% do 4913 tys. osób). Wzrosła liczba pracujących w sektorze prywatnym (o 2,3% do 12374 tys. osób), a zmniejszyła się – w sektorze publicznym (o 2,6% do 3860 tys. osób).

Wskaźnik zatrudnienia ogółem (dla osób w wieku 15 lat i więcej) w III kwartale br. wyniósł 52,4%, tj. był wyższy niż w poprzednim kwartale (o 0,8 p.proc.) i wyższy niż przed rokiem (o 0,5 p.proc.). Wśród osób w wieku produkcyjnym (18–59/64 lata⁵) wyniósł on 69,3%, tj. był wyższy wobec notowanego przed kwartałem i w analogicznym okresie ub. roku (po 0,9 p.proc.). W skali roku poprawił się wskaźnik zatrudnienia wśród osób we wszystkich grupach wieku – najbardziej wśród osób w wieku 45–59/64 lata⁶ (o 1,4 p.proc.).

⁴ Dane wstępne.

⁵ Dla kobiet 18-59 lat, dla mężczyzn 18-64 lata.

⁶ Dla kobiet 45-59 lat, dla mężczyzn 45-64 lata.

do 66,6%). W pozostałych grupach wiekowych wzrost wskaźnika zatrudnienia wyniósł odpowiednio: w wieku 35–44 lata – 0,6 p.proc. do 83,4%, w wieku 15–24 lata – 0,4 p.proc. do 26,7%, w wieku 25–34 lata – 0,3 p.proc. do 78,7%, a w wieku 60/65 lat i więcej⁷ – 0,3 p.proc. do 7,5%.

Liczba **osób bezrobotnych** w III kwartale br. ukształtowała się na poziomie 1232 tys. i była o 3,8% mniejsza niż w poprzednim kwartale. W skali roku obserwowano jej znaczny spadek (o 13,6%, po spadku przed rokiem o 16,8%). Odsetek osób spełniających kryteria bezrobotnego według BAEL i jednocześnie deklarujących, że są zarejestrowane w urzędach pracy jako bezrobotne wyniósł 65,3%, tj. obniżył się o 3,9 p.proc. w porównaniu z poprzednim kwartałem i zmniejszył się o 1,5 p.proc. w skali roku.

Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale br. wyniosła 7,1%, tj. spadła o 0,3 p.proc. wobec notowanej przed kwartałem i o 1,1 p.proc. – w porównaniu z obserwowaną przed rokiem. Wskaźnik ten w mieście wyniósł 6,9%, a na wsi – 7,3%. Stopa bezrobocia obniżyła się w porównaniu z poziomem notowanym przed rokiem zarówno wśród mężczyzn (do 6,7%), jak i wśród kobiet (do 7,5%).

Najwyższą stopę bezrobocia według BAEL w III kwartale br. notowano w województwie podkarpackim (11,2%), natomiast najniższą – w województwach opolskim i wielkopolskim (5,6%). W skali roku stopa bezrobocia spadła najbardziej w województwach małopolskim i podlaskim. W najmniejszym stopniu obniżyła się natomiast w województwach lubelskim i mazowieckim.

Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia według płci i miejsca zamieszkania kształtowały się następująco:

Okres badania	Ogółem	Miasto	Wieś	Mężczyźni	Kobiety
	bezrobotni				
	w tys.	w % ogółem			
2014 I kw.	1846	59,0	41,0	53,1	46,9
II kw.	1585	57,6	42,4	52,5	47,5
III kw.	1426	60,0	40,0	50,6	49,4
IV kw.	1410	58,7	41,3	51,5	48,5
2015 I kw.	1494	57,8	42,2	54,3	45,7
II kw.	1281	59,4	40,6	54,5	45,5
III kw. ^a	1232	59,5	40,5	52,4	47,6
	stopa bezrobocia w %				
2014 I kw.	10,6	10,3	11,1	10,3	11,0
II kw.	9,1	8,6	9,9	8,7	9,7
III kw.	8,2	8,0	8,3	7,5	9,0
IV kw.	8,1	7,8	8,5	7,6	8,7
2015 I kw.	8,6	8,2	9,3	8,5	8,8
II kw.	7,4	7,2	7,7	7,4	7,5
III kw. ^a	7,1	6,9	7,3	6,7	7,5

^a Dane wstępne.

Źródło: BAEL.

⁷ Dla kobiet 60 lat i więcej, dla mężczyzn 65 lat i więcej.

W III kwartale br. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich grupach wieku, najbardziej wśród osób w wieku 15–24 lata (o 3,3 p.proc. do 19,8%). W pozostałych grupach wiekowych spadek stopy bezrobocia wyniósł odpowiednio: w wieku 25–34 lata – 1,0 p.proc. do 7,7%, 35–44 lata oraz 45 lat i więcej – po 0,8 p.proc. do odpowiednio 5,3% i 5,2%. W grupie osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata⁸) stopa bezrobocia obniżyła się o 1,1 p.proc. do 7,2%.

Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia ludności kształtowała się następująco:

Okres badania	Poziom wykształcenia				
	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
	w %				
2014I kw.	5,4	10,0	13,2	13,2	22,6
II kw.	4,3	8,8	12,5	11,2	19,2
III kw.	4,3	7,9	12,0	9,5	16,8
IV kw.	4,6	7,4	11,5	9,5	16,9
2015I kw.	4,5	7,9	11,6	10,8	18,7
II kw.	3,6	6,9	10,2	9,3	17,7
III kw. ^a	4,2	6,4	9,6	8,1	16,0

^a Dane wstępne.

Źródło: BAEL.

Stopa bezrobocia w III kwartale br. zmniejszyła się w skali roku we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia: wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 2,4 p.proc. do 9,6%), policealnym i średnim zawodowym (o 1,5 p.proc. do 6,4%), zasadniczym zawodowym (o 1,4 p.proc. do 8,1%), gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 0,8 p.proc. do 16,0%) i wyższym (o 0,1 p.proc. do 4,2%).

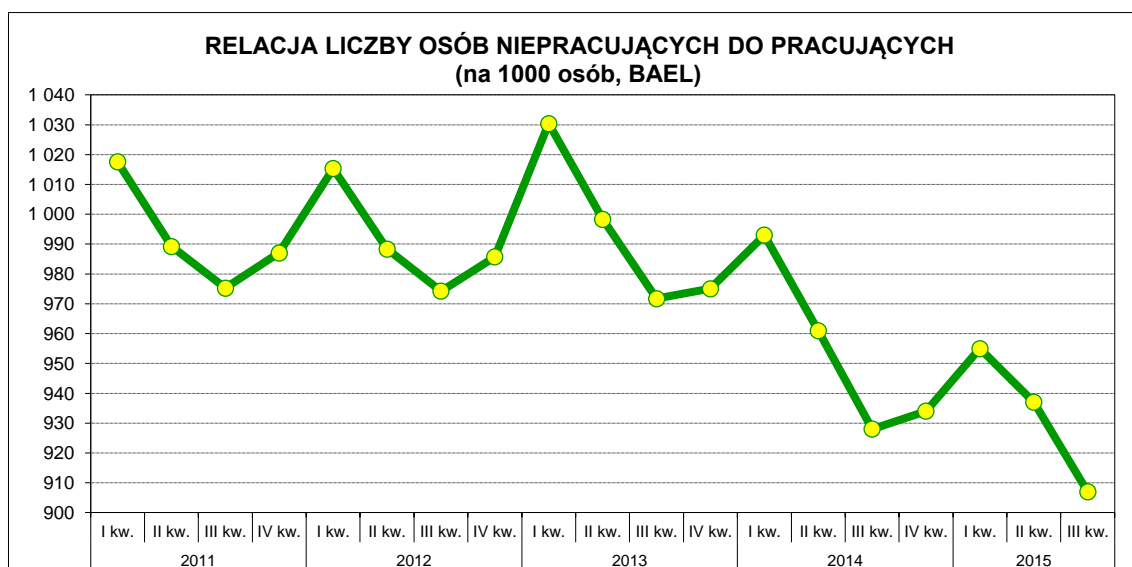
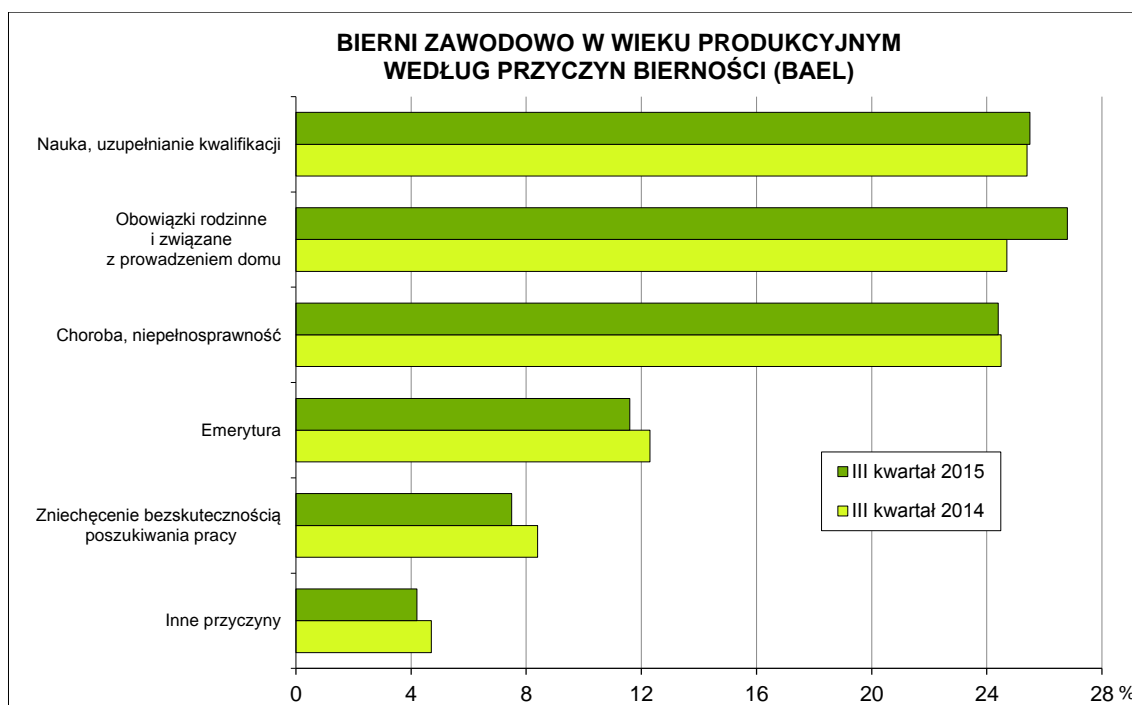
Wśród bezrobotnych w III kwartale br. dominowały osoby, które straciły pracę, ale ich udział zmniejszył się w skali roku (o 3,1 p.proc. do 39,4%). Drugą, pod względem liczebności, grupę stanowiły osoby bezrobotne zamierzające powrócić do pracy po przerwie – ich odsetek wyniósł 34,2%, tj. więcej niż przed rokiem o 2,7 p.proc. Nieznacznie zwiększył się udział osób, które zrezygnowały z pracy (o 0,3 p.proc. do 5,6%) oraz osób planujących podjąć pracę po raz pierwszy (o 0,2 p.proc. do 20,9%).

Udział **osób długotrwale bezrobotnych** (tzn. poszukujących pracy 13 miesięcy lub dłużej) w bezrobotnych ogółem zmniejszył się w skali roku o 5,6 p.proc. i wyniósł 30,0%. Przeciętny czas poszukiwania pracy skrócił się z 13,0 miesięcy przed rokiem do 12,2 miesiąca w III kwartale br.

Liczba **biernych zawodowo w wieku produkcyjnym** w III kwartale br. utrzymała się na poziomie zbliżonym do analogicznego okresu ub. roku i wyniosła 13496 tys. osób. Główną przyczyną bierności zawodowej osób w wieku produkcyjnym były obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (wzrost w skali roku o 2,1 p.proc. do 26,8%). Nieznacznie zwiększył się również udział osób biernych zawodowo z powodu podjęcia

⁸ Dla kobiet 18-59 lat, dla mężczyzn 18-64 lata.

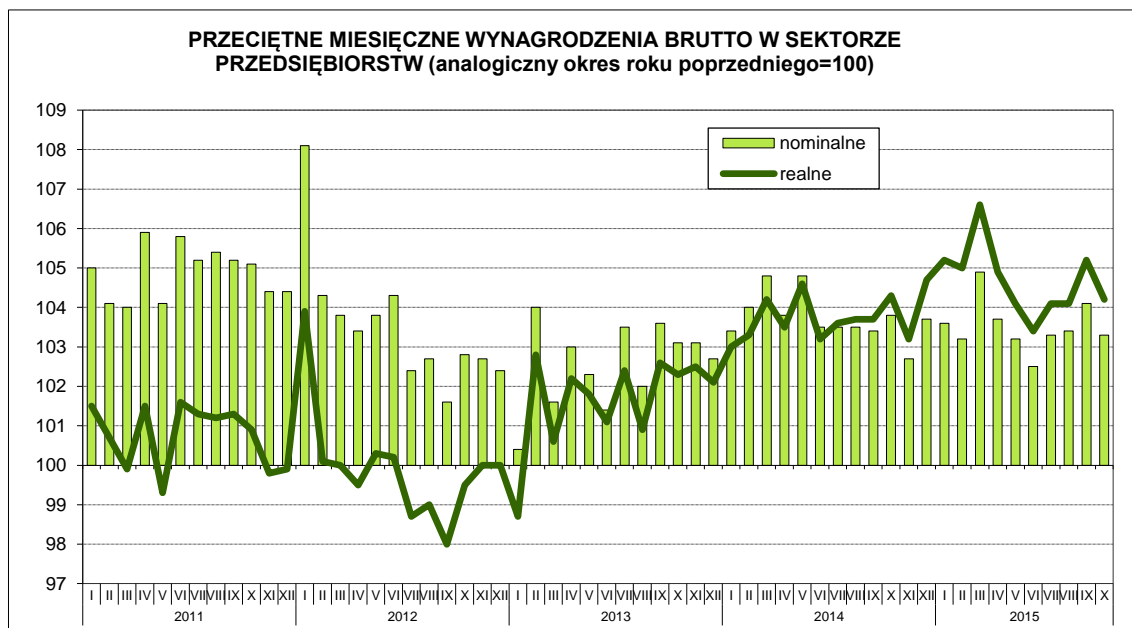
nauki i uzupełniania kwalifikacji (do 25,5% biernych zawodowo w wieku produkcyjnym, tj. o 0,1 p.proc. więcej niż przed rokiem). Obniżył się natomiast udział osób biernych zawodowo zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy (o 0,9 p.proc. do 7,5%), osób będących na emeryturze (o 0,7 p.proc. do 11,6%) oraz biernych zawodowo z powodu chorób i niepełnosprawności (o 0,1 p.proc. do 24,4%).

Relacja liczby osób niepracujących do pracujących poprawiła się zarówno w porównaniu z poprzednim kwartałem, jak i w skali roku – w III kwartale br. na 1000 pracujących przypadało 907 osób biernych zawodowo i bezrobotnych (w poprzednim kwartale – 937, a przed rokiem – 928 osób).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W październiku br. przeciętne nominalne i realne wynagrodzenia brutto wzrosły w skali roku w mniejszym stopniu niż w wrześniu br. (kiedy notowano relatywnie wysoką dynamikę płac). Przeciętne miesięczne emerytury i renty w obu systemach, zarówno nominalne jak i realne wzrosły w tempie słabszym niż wynagrodzenia.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁹ w październiku br. wyniosło 4110,77 zł i było wyższe niż w październiku ub. roku o 3,3% (przed rokiem zwiększyło się o 3,8%, a we wrześniu br. o 4,1%). Wzrost płac obserwowano we wszystkich sekcjach, w tym najwyższy w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 6,6%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 5,6%), informacji i komunikacji (o 5,1%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,9%). Przeciętne płace zwiększyły się w większości działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w tym najbardziej w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 5,8%), budowie budynków (o 4,5%), robotach budowlanych specjalistycznych (o 4,4%) oraz handlu detalicznym (o 4,2%). Na podobnym poziomie jak przed rokiem pozostały przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w dziale magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–październik br. ukształtowało się na poziomie 4073,54 zł i było o 3,5% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 3,9% przed rokiem).

⁹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Przeciętne płace zwiększyły się we wszystkich sekcjach, najbardziej w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 5,7%), informacji i komunikacji (o 5,1%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 5,0%) oraz w budownictwie (o 4,8%). Wśród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu największy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku odnotowano w budowie budynków (o 6,9%), robotach budowlanych specjalistycznych (o 5,0%) oraz handlu hurtowym (o 4,5%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2014		2015	
	X		I-X			
	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	4110,77	103,3	103,8	103,9	103,5	4073,54
w tym:						
Przemysł	4139,07	102,9	103,4	103,5	102,6	4126,85
górnictwo i wydobywanie	6360,44	101,8	107,2	102,5	100,8	6309,63
przetwórstwo przemysłowe.....	3892,47	103,5	104,0	104,4	103,6	3859,90
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	6040,63	104,6	99,4	103,5	101,8	6319,91
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	4004,50	102,3	104,7	103,1	103,2	3916,63
Budownictwo	4183,19	104,1	104,4	104,4	104,8	4043,28
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	3684,47	103,4	104,1	103,8	104,2	3696,09
Transport i gospodarka magazynowa.....	4139,19	100,7	102,1	104,0	101,9	3790,72
Zakwaterowanie i gastronomia.....	2882,06	105,6	103,7	104,0	104,3	2874,51
Informacja i komunikacja	7151,59	105,1	103,7	103,1	105,1	7249,54
Obsługa rynku nieruchomości.....	4303,06	103,8	103,5	103,7	103,9	4274,52
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	5999,27	106,6	104,1	103,6	105,7	6048,95
Administrowanie i działalność wspierająca	2894,72	104,9	106,9	105,7	105,0	2878,91

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

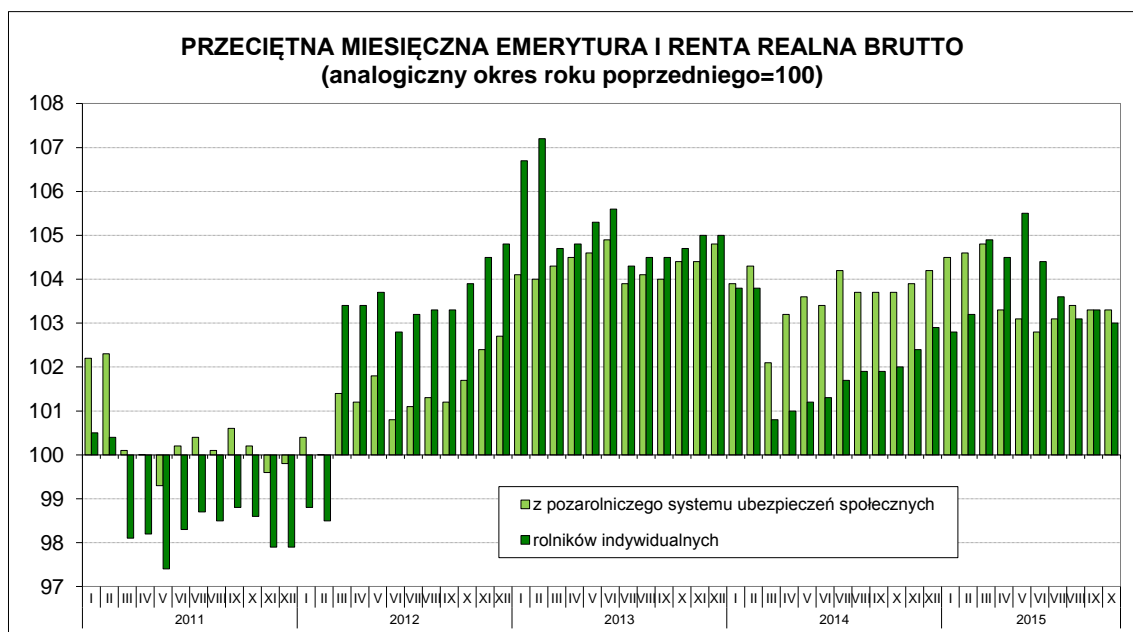
Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń-październik br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 4,7% (przed rokiem obserwowano wzrost o 4,4%).

W październiku br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** zwiększyła się w skali roku o 4,2% (przed rokiem wzrost wyniósł 4,3%). W okresie dziesięciu miesięcy br. przeciętna miesięczna płaca realna brutto była wyższa niż przed rokiem o 4,7% (wobec wzrostu o 3,8% w analogicznym okresie ub. roku).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba emerytów i rencistów		Przeciętne miesięczne świadczenie brutto			
	X 2015		I-X 2015			
	w tys.	X 2014=100	w zł	X 2014=100	w zł	I-X 2014=100
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.....	7668,9	100,3	2068,31	103,2	2045,62	102,8
emerytury.....	5332,6	101,6	2184,95	102,9	2167,18	102,4
renty z tytułu niezdolności do pracy.....	1005,2	95,0	1647,68	103,7	1634,01	103,4
renty rodzinne.....	1331,0	99,5	1918,66	103,1	1879,29	103,0
Emerytury i renty rolników indywidualnych.....	1204,9	100,4	1195,58	102,9	1180,88	103,1

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w październiku br. była o 3,2% większa niż przed rokiem i wyniosła 2068,31 zł. W okresie styczeń–październik br. ukształtowała się ona na poziomie 2045,62 zł, tj. wzrosła w skali roku o 2,8%. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto w systemie pracowniczym w październiku br. była wyższa niż przed rokiem o 3,3%, natomiast w okresie dziesięciu miesięcy br. – zwiększyła się odpowiednio o 3,5%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w październiku br. ukształtowała się na poziomie 1195,58 zł i wzrosła w skali roku o 2,9%. W okresie styczeń–październik br. wyniosła 1180,88 zł, tj. o 3,1% więcej niż przed rokiem. Siła nabywczą przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto

rolników indywidualnych w październiku br. była wyższa w skali roku o 3,0%, natomiast w okresie dziesięciu miesięcy br. – wyższa odpowiednio o 3,8%.

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie styczeń-październik br. 1765,0 mln zł, tj. o 11,2% mniej niż rok wcześniej. W październiku br. wypłacono bezrobotnym 151,9 mln zł, tj. o 5,5% mniej niż we wrześniu br. oraz o 10,5% mniej niż przed rokiem.

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** wyniosła w październiku br. 193,0 mln zł, tj. zmniejszyła się w skali roku (o 1,5%), ale wzrosła w skali miesiąca (o 0,8%). W okresie styczeń-październik br. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 1909,3 mln zł, tj. o 3,8% mniejszą niż przed rokiem.

W październiku br. zrealizowano 14,7 tys. **wypłat z Funduszu Emerytur Pomostowych** (wobec 11,4 tys. przed rokiem). Łączna kwota wypłat wyniosła 36,3 mln zł i była o 34,2% wyższa niż w październiku ub. roku. W okresie styczeń-październik br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 325,2 mln zł (wzrost o 32,3% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Przeciętna liczba osób pobierających świadczenia z tego źródła wyniosła w tym okresie 13,4 tys. (wobec 10,5 tys. przed rokiem).

Ceny

W październiku br. tempo spadku cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku było zbliżone do obserwowanego w poprzednich miesiącach. Po raz pierwszy od kwietnia ub. roku notowano wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. W większym stopniu niż przed miesiącem obniżyły się ceny towarów i usług związanych z transportem. Utrzymał się natomiast spadek cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano-montażowej w skali roku.

Według wstępnych danych, **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** w październiku br. były nieznacznie wyższe niż **przed miesiącem** (o 0,1%). Wzrost cen obserwowano w sekcjach górnictwo i wydobywanie (o 1,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 0,1%). Niższe były natomiast ceny w sekcjach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,2%) oraz dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,3%). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego wyższe niż przed miesiącem były ceny m.in. produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,0%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 0,8%), papieru i wyrobów z papieru (o 0,5%), artykułów spożywczych (o 0,3%) oraz wyrobów z metali (o 0,2%). Nieznacznie wzrosły również ceny produkcji urządzeń elektrycznych, maszyn i urządzeń oraz mebli (po 0,1%). Niższe były natomiast ceny m.in. produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz napojów (po 0,1%). Spadek cen notowano również w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 0,3%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 0,7%), metali (o 1,0%), a także koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 1,3%).

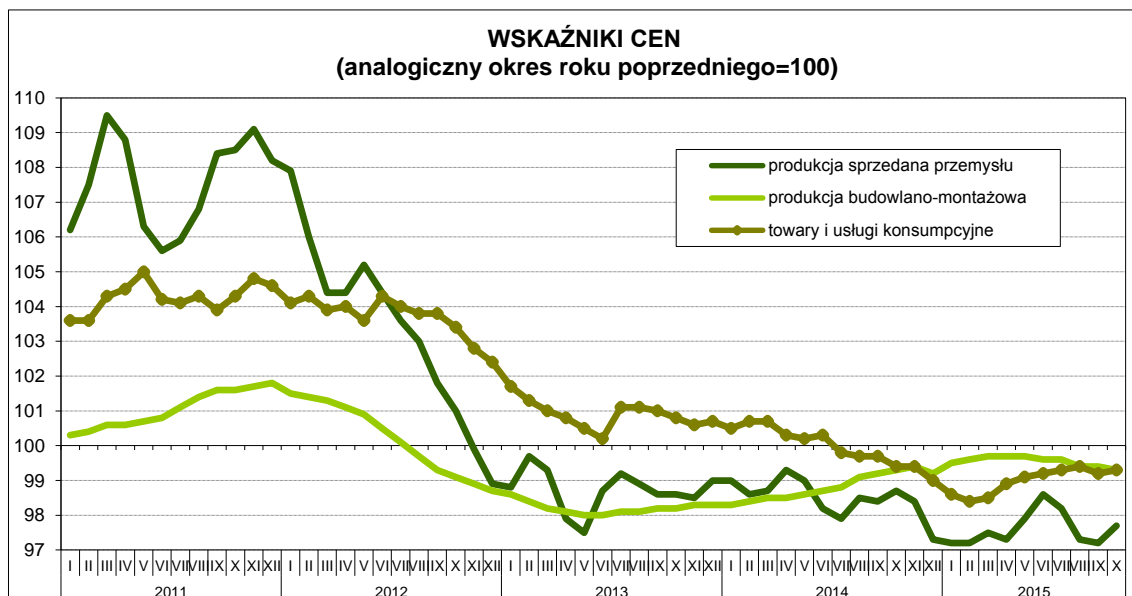
W październiku br. obserwowano spadek cen produkcji sprzedanej przemysłu **w skali roku** o 2,3% (wobec spadku o 2,8% we wrześniu br.). Obniżyły się ceny w sekcjach: górnictwo i wydobywanie (o 6,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 2,5%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,1%). Wyższe niż przed rokiem były natomiast ceny w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,5%). W przetwórstwie przemysłowym niższe były ceny produkcji m.in. koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 25,9%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 2,5%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 2,1%), napojów (o 2,0%), wyrobów z metali (o 1,4%), artykułów spożywczych oraz metali (po 0,6%). Spadły również ceny produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 0,5%), a także urządzeń elektrycznych oraz mebli (po 0,4%). Wyższe były natomiast ceny produkcji m.in. wyrobów z gumy i tworzyw

sztucznych (o 0,2%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 0,3%), maszyn i urządzeń (o 1,2%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,8%), a także papieru i wyrobów z papieru (o 3,1%).

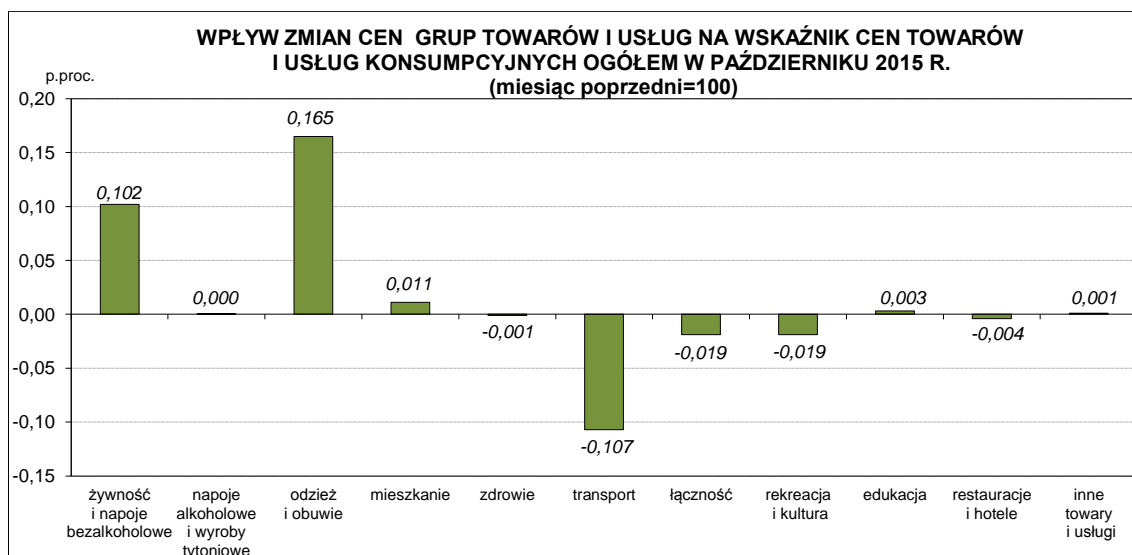
Szacuje się, że w październiku br. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były nieznacznie niższe niż przed miesiącem – o 0,1%, natomiast w skali roku obniżyły się o 0,7%.

Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2014	Grudzień roku poprzedniego=100					
X.....	99,0	100,1	98,7	101,2	101,6	99,4
2015						
X.....	99,4	95,3	99,5	99,9	100,6	99,3
2014	Miesiąc poprzedni=100					
X.....	99,6	100,5	99,5	100,0	99,8	100,0
XI.....	99,5	99,6	99,4	100,1	99,9	99,9
XII.....	98,8	99,0	98,6	99,9	100,0	99,9
2015						
I.....	99,9	97,4	99,9	100,5	100,5	99,9
II.....	99,9	100,8	99,8	100,1	99,9	99,9
III.....	100,1	102,2	100,0	100,1	100,1	100,0
IV.....	99,6	99,5	99,6	100,1	100,2	100,0
V.....	100,4	97,9	100,5	100,0	100,6	99,9
VI.....	100,6	99,2	100,7	100,1	100,0	100,0
VII.....	99,6	97,7	99,6	100,1	99,9	99,9
VIII.....	99,3	98,2	99,3	99,7	100,1	99,9
IX.....	99,9	100,6	100,0	99,4	99,6	99,9
X.....	100,1	101,7	100,1	99,8	99,7	99,9
2014	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
X.....	98,7	98,8	98,3	101,2	101,6	99,3
XI.....	98,4	98,8	98,0	101,3	101,5	99,4
XII.....	97,3	98,7	96,7	101,2	101,5	99,2
2015						
I.....	97,2	95,5	96,7	101,2	101,3	99,5
II.....	97,2	97,1	96,6	101,2	101,3	99,6
III.....	97,5	101,6	96,8	101,2	101,1	99,7
IV.....	97,3	101,8	96,6	101,1	101,5	99,7
V.....	97,9	99,0	97,3	101,1	101,8	99,7
VI.....	98,6	98,6	98,1	101,1	101,9	99,6
VII.....	98,2	94,2	98,0	101,1	101,5	99,6
VIII.....	97,3	92,7	96,9	100,8	101,5	99,4
IX.....	97,2	92,8	96,9	100,1	100,6	99,4
X.....	97,7	93,9	97,5	99,9	100,5	99,3
I-X.....	97,6	96,7	97,1	100,9	101,3	99,5

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w październiku br. były wyższe niż **przed miesiącem** o 0,1%. Wzrosty cen odzieży i obuwia oraz żywności i napojów bezalkoholowych wpłynęły na zwiększenie wskaźnika ogółem odpowiednio o 0,17 p.proc., i 0,10 p.proc. Spadek cen towarów i usług w zakresie transportu obniżył wskaźnik cen ogółem o 0,11 p.proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w październiku br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,4%, przy czym żywność była droższa o 0,4%, a napoje bezalkoholowe o 0,3%. Więcej konsumenci płacili za warzywa (o 5,7%), cukier (o 1,6%), ryż (o 0,5%), makarony i produkty makaronowe (o 0,4%), ryby i owoce morza (o 0,2%), a także pieczywo i mąkę pszenną (po 0,1%). Niższe były natomiast ceny mięsa (przeciętnie o 0,5%, w tym ceny mięsa drobiowego obniżyły się o 3,2%, a wołowego – o 0,1%, przy niezmiennych cenach wędlin oraz wzroście cen mięsa wieprzowego – o 0,5%). Tańsze był również owoce (o 0,3%),

a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,2%, w tym mleko potaniało o 0,5%, śmietana oraz sery i twarogi – po 0,3%, jaja – o 0,1%, przy wzroście cen jogurtów – o 0,3%). Obniżyły się również ceny olejów i tłuszczów (o 0,2%) oraz kasz i ziaren zbóż (o 0,1%).

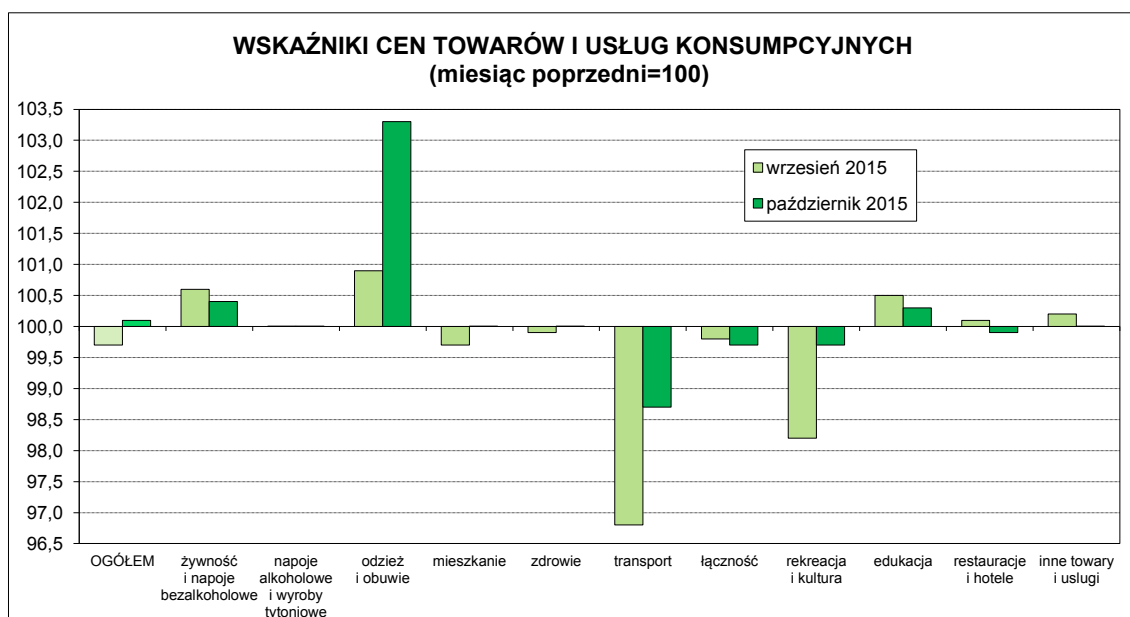
Wzrosły ceny obuwia oraz odzieży – odpowiednio o 4,8% i o 2,7%.

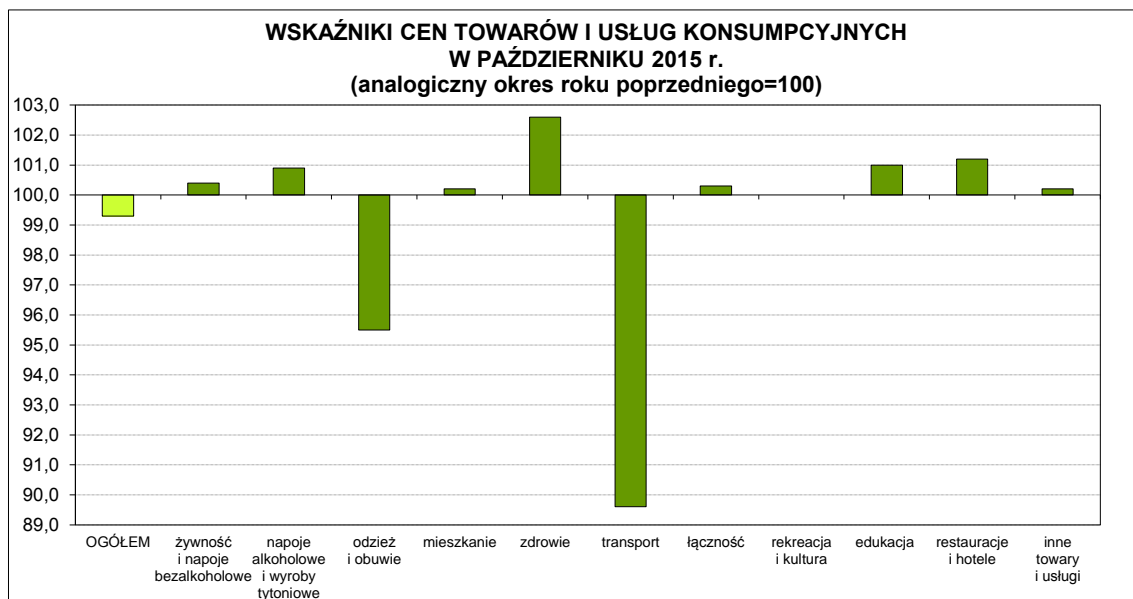
Ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem w październiku br. kształtowały się na poziomie z września br. Nie zmieniły się w porównaniu z poprzednim miesiącem opłaty za zaopatrywanie w wodę oraz usługi kanalizacyjne. Wzrosły natomiast ceny za wywóz śmieci (o 0,4%). Ceny nośników energii (w tym energii elektrycznej oraz gazu) nie uległy zmianie. Nieznacznie wzrosły ceny opału (o 0,1%), a spadły energii cieplnej (o 0,1%). Na poziomie sprzed miesiąca utrzymały się ceny towarów i usług w zakresie wyposażenia mieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Opłaty związane ze zdrowiem kształtowały się na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed miesiącem. Wzrosły ceny usług stomatologicznych (o 0,2%), a także usług lekarskich, szpitalnych oraz wyrobów farmaceutycznych (po 0,1%). Znacznie spadły ceny usług sanatoryjnych (o 9,7%).

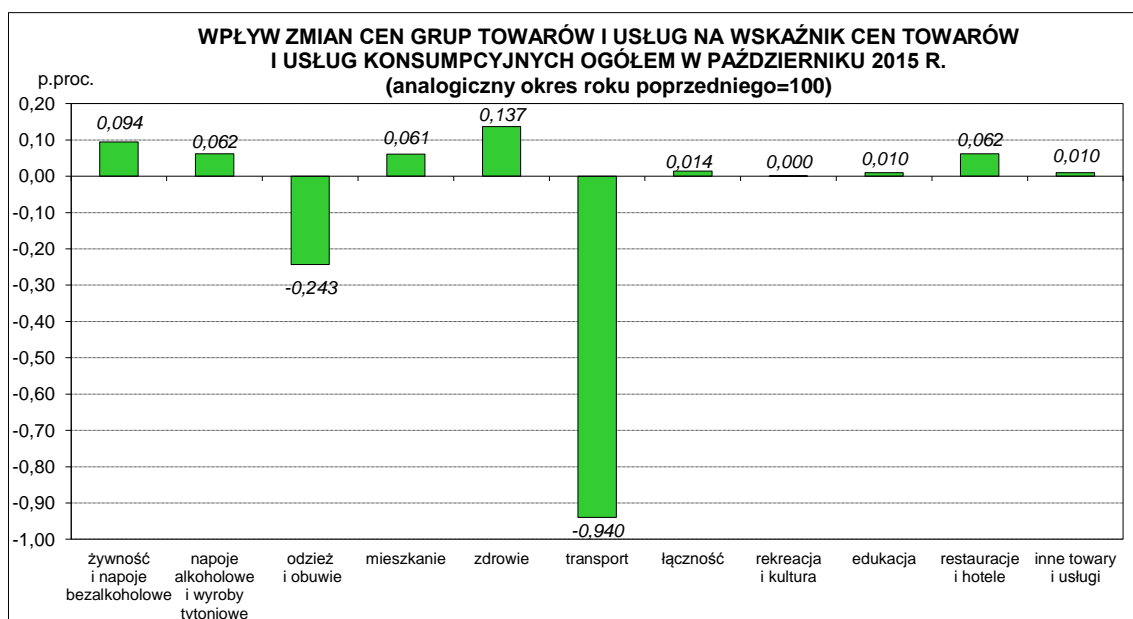
Ceny w zakresie transportu były niższe niż przed miesiącem o 1,3%. Mniej niż we wrześniu br. konsumenci płacili za paliwa i smary do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 2,1%, w tym benzyna potaniała o 3,4%, olej napędowy o 0,6%, przy wzroście cen gazu ciekłego – o 2,3%). Niższe były również ceny samochodów osobowych (o 0,8%) oraz usług transportowych (o 0,4%).

Ceny związane z rekreacją i kulturą były niższe niż we wrześniu br. o 0,3%. Spadły ceny gazet i czasopism (o 1,6%), opłaty za turystykę zorganizowaną (o 1,5%), a także ceny książek (o 1,0%). Na poziomie sprzed miesiąca kształtowały się ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego. Nieznacznie więcej płacono natomiast za bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 0,1%).

W skali roku w październiku br. odnotowano spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych o 0,7% (wobec spadku o 0,8% we wrześniu br.). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych miały spadki cen towarów i usług w zakresie transportu oraz odzieży i obuwia, które obniżyły wskaźnik ogółem odpowiednio o 0,94 p.proc. i 0,24 p.proc. Wzrosty cen towarów i usług w zakresie zdrowia oraz żywności i napojów bezalkoholowych wpłynęły na podwyższenie tego wskaźnika odpowiednio o 0,14 p.proc. i 0,09 p.proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność	napoje	odzież	mieszkanie	zdrowie	transport	łącznie	rekreacja	edukacja	restauracje
		i napoje	alkoholowe								
Grudzień roku poprzedniego=100											
2014											
X.....	99,5	96,9	103,5	96,2	100,4	99,5	97,8	103,7	101,0	101,2	101,2
2015											
X.....	99,7	100,4	101,0	96,7	100,2	102,8	93,7	100,9	99,7	100,9	101,1
Miesiąc poprzedni=100											
2014											
X.....	100,0	99,8	100,0	103,4	100,1	99,6	99,2	99,7	99,7	100,6	100,0
XI.....	99,8	99,9	100,1	99,8	100,0	99,9	98,0	99,3	100,3	100,0	100,0
XII.....	99,7	100,0	99,9	98,9	100,0	100,0	97,6	100,0	100,0	100,0	100,1
2015											
I.....	99,8	100,8	100,1	96,4	100,3	100,5	95,1	100,0	100,7	100,1	100,1
II.....	99,9	100,0	100,6	98,1	99,9	100,1	99,0	100,0	100,2	100,0	100,0
III.....	100,2	99,9	100,2	100,8	100,0	100,1	101,9	100,2	99,8	100,0	100,2
IV.....	100,4	100,6	100,0	103,1	100,1	100,0	100,9	100,8	100,1	100,0	100,3
V.....	100,0	99,8	100,0	100,0	100,1	100,2	100,6	99,6	99,5	100,0	100,2
VI.....	100,0	100,1	100,1	99,2	100,0	100,1	100,8	99,3	100,5	99,9	100,1
VII.....	99,9	98,9	100,0	97,5	100,0	101,5	101,0	101,6	100,7	100,1	100,1
VIII.....	99,6	99,3	100,0	97,6	100,0	100,4	98,9	100,0	100,2	100,0	100,1
IX.....	99,7	100,6	100,0	100,9	99,7	99,9	96,8	99,8	98,2	100,5	100,1
X.....	100,1	100,4	100,0	103,3	100,0	100,0	98,7	99,7	99,7	100,3	99,9
Analogiczny okres roku poprzedniego=100											
2014											
X.....	99,4	97,8	103,6	95,4	100,5	100,7	97,0	99,6	100,1	101,3	101,3
XI.....	99,4	97,5	103,6	95,4	100,4	99,3	96,3	103,0	100,6	101,3	101,3
XII.....	99,0	96,8	103,5	95,0	100,4	99,4	93,5	103,0	101,3	101,3	101,3
2015											
I.....	98,6	96,1	102,7	94,9	100,5	101,5	89,8	102,8	101,9	101,2	101,3
II.....	98,4	96,3	101,8	94,7	100,4	101,5	88,4	102,4	101,9	101,3	101,2
III.....	98,5	96,5	101,4	94,7	100,5	101,1	90,1	102,1	101,2	101,2	101,2
IV.....	98,9	97,5	101,1	94,9	100,6	101,1	90,9	104,9	101,0	101,2	101,3
V.....	99,1	97,8	100,9	95,1	100,6	101,0	92,0	104,6	101,1	101,2	101,3
VI.....	99,2	98,3	100,9	95,2	100,7	101,0	92,7	101,4	101,2	101,1	101,3
VII.....	99,3	98,3	100,9	95,5	100,7	102,5	93,0	101,8	100,9	101,1	101,3
VIII.....	99,4	99,3	100,9	95,9	100,6	102,7	91,7	100,5	101,1	101,0	101,4
IX.....	99,2	99,8	101,0	95,6	100,3	102,3	90,0	100,3	100,0	101,1	101,3
X.....	99,3	100,4	100,9	95,5	100,2	102,6	89,6	100,3	100,0	101,0	101,2
I-X.....	99,0	98,0	101,3	95,2	100,5	101,7	90,8	102,1	101,0	101,1	101,3

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku w październiku br. wyniósł 0,4%, przy czym żywność podrożała o 0,5%, natomiast napoje bezalkoholowe potaniały o 0,7%. Więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku płacono m.in. za warzywa (o 14,1%), cukier (o 11,6%), owoce (o 10,0%), makarony i produkty makaronowe (o 0,4%) oraz ryby i owoce morza (o 0,2%). Niższe były natomiast ceny m.in. olejów i tłuszczów (o 7,0%), a także artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 3,3%, w tym spadły ceny serów i twarogów – o 5,2%, mleka – o 3,5%, śmietany – o 2,6%, jaj – o 1,6% oraz jogurtów – o 0,9%). Potaniało również mięso (przeciętnie o 2,2%, w tym mięso wieprzowe – o 4,2%, drobiowe – o 1,7%, wędliny – o 1,6% oraz mięso wołowe – o 0,9%). Mniej niż

w październiku ub. roku konsumenci płacili za ryż (o 1,3%), mąkę pszenną (o 0,9%), pieczywo (o 0,3%), a także kasze i ziarna zbóż (o 0,2%).

Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe były droższe niż przed rokiem o 0,9%, w tym ceny wyrobów tytoniowych wzrosły o 2,7%.

Obniżyły się ceny odzieży oraz obuwia (odpowiednio o 5,2% i 3,8%).

Ceny w zakresie mieszkania wzrosły w skali roku o 0,2%. Podniesiono opłaty za usługi kanalizacyjne – o 3,3%, wywóz śmieci – o 3,1% oraz zaopatrywanie w wodę – o 2,6%. Ceny nośników energii były niższe niż w październiku ub. roku o 0,6%, w tym potaniał gaz (o 5,4%) oraz opał (o 1,8%); wzrosły natomiast ceny energii elektrycznej (o 1,6%) i energii cieplnej (o 1,5%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były niższe niż przed rokiem o 0,4%.

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem podrożały o 2,6%. Wzrosły ceny wyrobów farmaceutycznych (o 3,3%), opłaty za usługi lekarskie (o 2,1%), stomatologiczne (o 2,0%), a także szpitalne (o 0,9%). Niższe były natomiast opłaty za usługi sanatoryjne (o 1,0%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu w październiku br. były niższe niż przed rokiem o 10,4%. Ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu spadły przeciętnie o 16,3% (w tym ceny gazu ciekłego – o 26,8%, oleju napędowego – 16,6% oraz benzyny – o 14,6%). Niższe były również ceny samochodów osobowych (o 3,5%) oraz usług transportowych (o 0,7%).

Opłaty związane z rekreacją i kulturą kształtowały się na poziomie sprzed roku. Wzrosły ceny gazet i czasopism (o 11,5%), biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 2,7%) oraz opłaty za usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 1,5%). Znacznie mniej niż przed rokiem płacono natomiast za książki (o 10,1%), a także za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 3,1%).

Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie listopad 2014 r. – październik 2015 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 0,9%. Ceny konsumpcyjne **według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**¹⁰ spadły w tym okresie o 0,7%.

¹⁰ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2015 r. – struktura spożycia z 2013 r. w cenach grudnia 2014 r.). Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Rolnictwo

W październiku br. średnia temperatura powietrza w Polsce wyniosła 7,6 °C i była o 0,7 °C niższa od średniej z wielolecia. Średnia suma opadów wyniosła ok. 33 mm i była niższa od średniej wieloletniej o ok. 22%.

Na rynku rolnym w październiku br., przy utrzymującej się wysokiej krajowej podaży podstawowych produktów pochodzenia zwierzęcego i zmniejszonych dostawach surowców roślinnych, odnotowano sezonowy wzrost cen skupu zbóż, żywca wołowego oraz mleka. W skali roku wyższe były ceny produktów roślinnych oraz żywca wołowego, a niższe – żywca wieprzowego i drobiowego oraz mleka.

Warunki agrometeorologiczne w październiku br. były zróżnicowane. Na początku miesiąca pogoda sprzyjała powszechnie wykonywanym pracom polowym, głównie zbiorom upraw. Występowanie chłodniejszych dni nieznacznie wpłynęło na spowolnienie procesów życiowych roślin. Notowane wówczas opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia przesuszonej wierzchniej warstwy gleby i miały korzystny wpływ na siew ozimin, procesy kielkowania ziarna i wschody roślin. Do końca drugiej dekady października zakończono rozpoczęte we wrześniu siewy żyta i pszenżyta oraz pszenicy ozimej. Pod koniec miesiąca zaczęły się krzewić oziminy wysiane we wrześniu br.

Stan wschodów upraw ozimych w październiku br. oceniono na 3,3 do 3,5 stopnia kwalifikacyjnego (tj. gorzej niż przed rokiem, gdy stan wschodów szacowano na 3,7–3,9 stopnia).

W drugiej dekadzie miesiąca zakończono wykopki ziemniaków. Prowadzono nadal zbiór buraków cukrowych oraz kukurydzy uprawianej na ziarno. Pod koniec października na ogół prace te zakończono. W ciągu miesiąca trwał sprzęt poplonów ścierniskowych. Powszechnie wykonywano orki przedzimowe, które z powodu niedostatecznego uwilgotnienia gleby były utrudnione. Do końca miesiąca na obszarze prawie całego kraju obserwowano wypas zwierząt na pastwiskach.

Skup zbóż^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII 2015 – X 2015		X 2015		
	w tys. t	VII 2014– X 2014=100	w tys. t	X 2014=100	IX 2015=100
Ziarno zbóż^b	3868,6	87,0	644,3	89,7	87,0
w tym:					
pszenica.....	2457,9	85,4	441,2	81,5	89,5
żyto	333,2	83,0	59,0	98,8	81,8

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z tegorocznych zbiorów w okresie lipiec–październik br. wyniósł 3868,6 tys. ton i był o 13,0% niższy niż w analogicznym okresie ub. roku. Dostawy pszenicy i żyta były mniejsze odpowiednio o 14,6% i o 17,0%. W październiku br. skup zbóż był mniejszy niż przed miesiącem (o 13,0%) i przed rokiem (o 10,3%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2015		X 2015		
	w tys. t	I-X 2014=100	w tys. t	X 2014=100	IX 2015=100
Żywiec rzeźny ^b	2988,5	108,9	270,4	107,1	107,8
w tym:					
bydło (z cielętami).....	278,7	121,8	18,6	112,8	102,1
trzoda chlewna.....	1239,0	105,7	102,3	109,2	111,8
drób.....	1464,6	109,5	149,2	105,1	105,9
Mleko ^c	8870,5	102,2	871,7	103,5	100,0

a W okresie VII-X bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. c W milionach litrów.

W okresie styczeń–październik br. producenci dostarczyli do skupu 2988,5 tys. ton **żywca rzeźnego** ogółem (w wadze poubojowej ciepłej), tj. o 8,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost ten wynikał ze zwiększonej podaży wszystkich podstawowych gatunków żywca rzeźnego. W październiku br. odnotowano również wyraźny sezonowy wzrost krajowych dostaw żywca rzeźnego, zarówno w skali miesiąca (o 7,8%), jak i roku (o 7,1%).

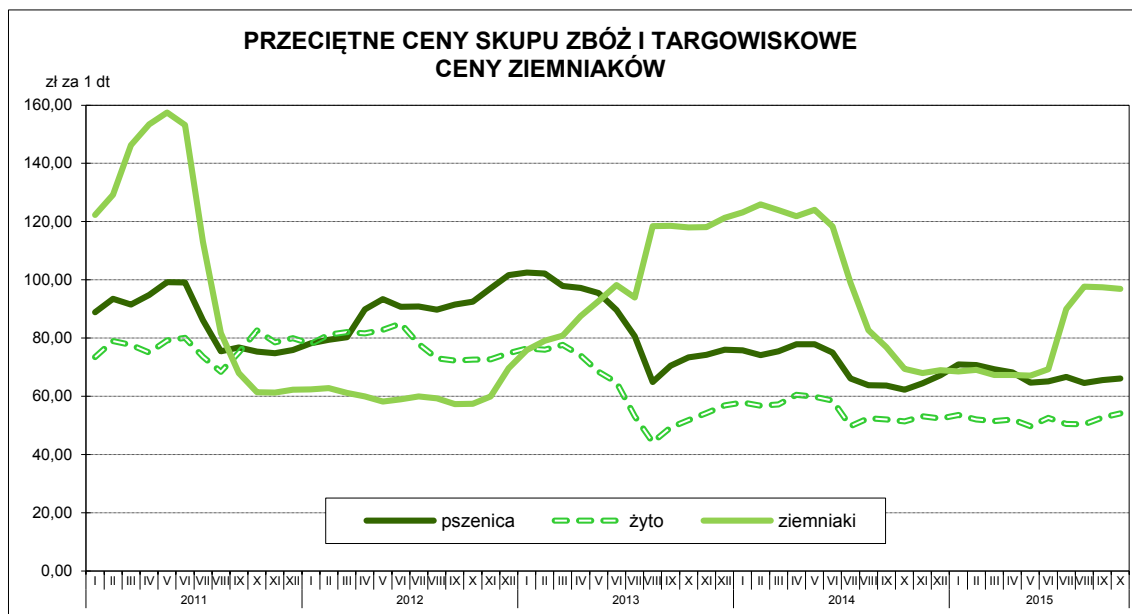
Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	X 2015			I-X 2015		X 2015			I-X 2015	
	zł	X 2014= =100	IX 2015= =100	zł	I-X 2014= =100	zł	X 2014= =100	IX 2015= =100	zł	I-X 2014= =100
Pszenvica za 1 dt ^a	66,10	106,1	100,8	66,83	96,6	75,89	97,9	98,8	75,44	86,9
Żyto za 1 dt ^a	54,09	105,4	102,6	51,20	93,7	60,35	102,7	99,0	58,40	89,7
Ziemniaki ^b za 1 dt.....	30,82	111,9	87,4	40,80	95,6	96,86	139,6	99,4	79,07	74,2
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej.....										
w tym:										
bydło ^c (bez cieląt).....	5,91	105,1	101,3	6,10	101,2	6,51	102,0	100,9	6,53	100,3
trzoda chlewna.....	4,38	95,1	95,1	4,38	88,2	4,68	93,0	100,2	4,55	91,2
drób.....	3,98	96,9	98,4	3,97	96,2	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt.....	.	x	x	.	x	150,71	91,4	100,0	155,89	93,8
Mleko za 1 hl.....	112,03	90,1	103,0	113,10	81,4	.	x	x	.	x

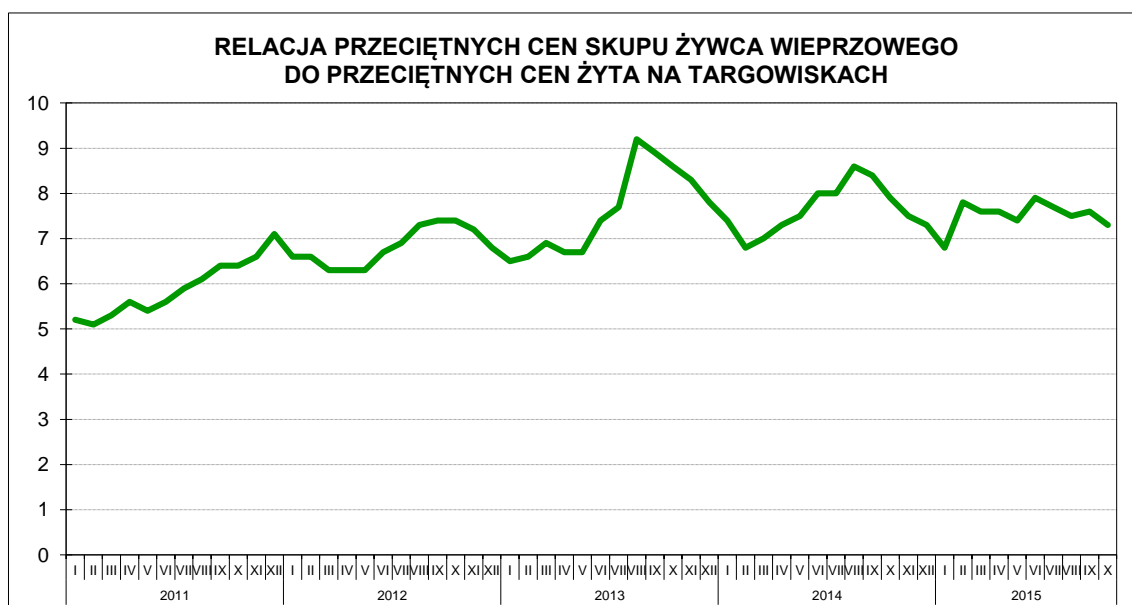
a W skupie bez ziarna siewnego. b Na targowiskach – jadalne późne. c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

W październiku br. odnotowano sezonowy wzrost cen skupu większości podstawowych gatunków zbóż. Przeciętne **ceny pszenicy** i **żyta** były wyższe niż przed rokiem (stosownie o 6,1% i o 5,4%). Na targowiskach ceny pszenicy obniżyły się zarówno w skali miesiąca, jak i roku (odpowiednio o 1,2% i o 2,1%). Za żyto płacono mniej niż przed miesiącem (o 1,0%), ale więcej niż przed rokiem (o 2,7%).

Ceny ziemniaków w październiku br., po sezonowym spadku w skupie (o 12,6%) i na targowiskach (o 0,6%), były nadal znacznie wyższe niż przed rokiem – w skupie o 11,9%, a w obrocie targowiskowym – o 39,6%.

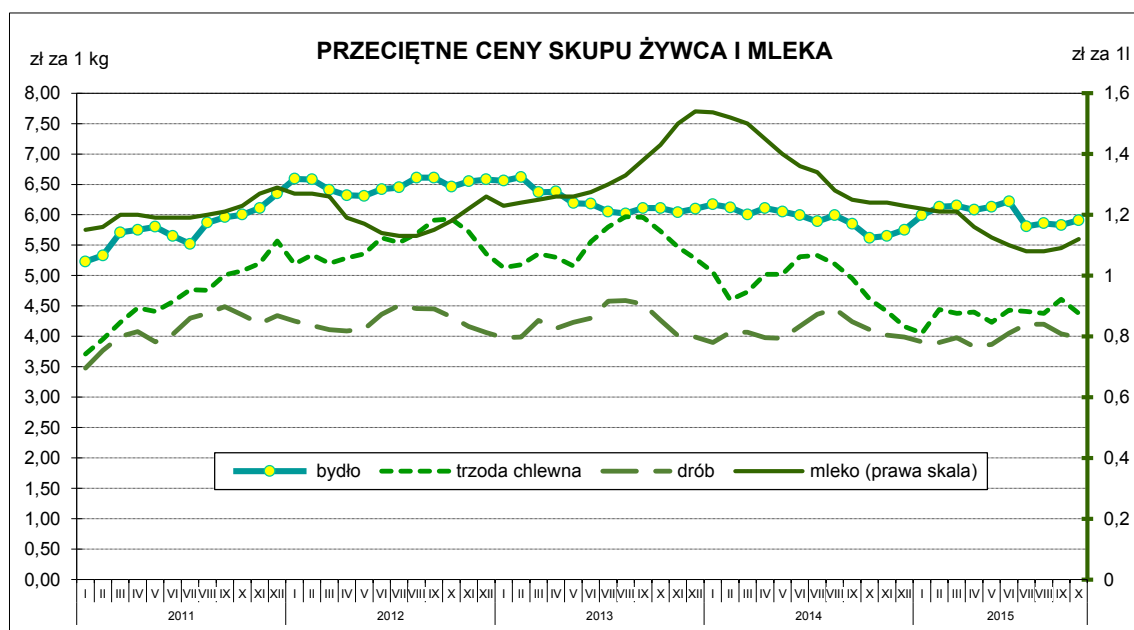

W październiku br., przy zwiększonej podaży **żywca wieprzowego**, przeciętne ceny skupu żywca były niższe niż przed miesiącem i przed rokiem (po 4,9%). Na targowiskach ceny tego surowca utrzymały się na poziomie sprzed miesiąca, a w skali roku były niższe (o 7,0%). W wyniku spadku cen skupu żywca pogorszyła się opłacalność tuczu trzody chlewnej. Relacja cen skupu trzody do targowiskowych cen żyta wynosiła 7,3 (wobec 7,6 przed miesiącem i 7,9 przed rokiem). Ceny prosiąt do dalszego chowu w obrocie targowiskowym nie uległy istotnej zmianie w porównaniu z poprzednim miesiącem i kształtowały się nadal poniżej poziomu sprzed roku (o 8,6%).

W październiku br., przy bardzo wysokiej krajowej podaży **żywca drobiowego**, za 1 kg tego surowca płacono mniej niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 1,6% i o 3,1%).

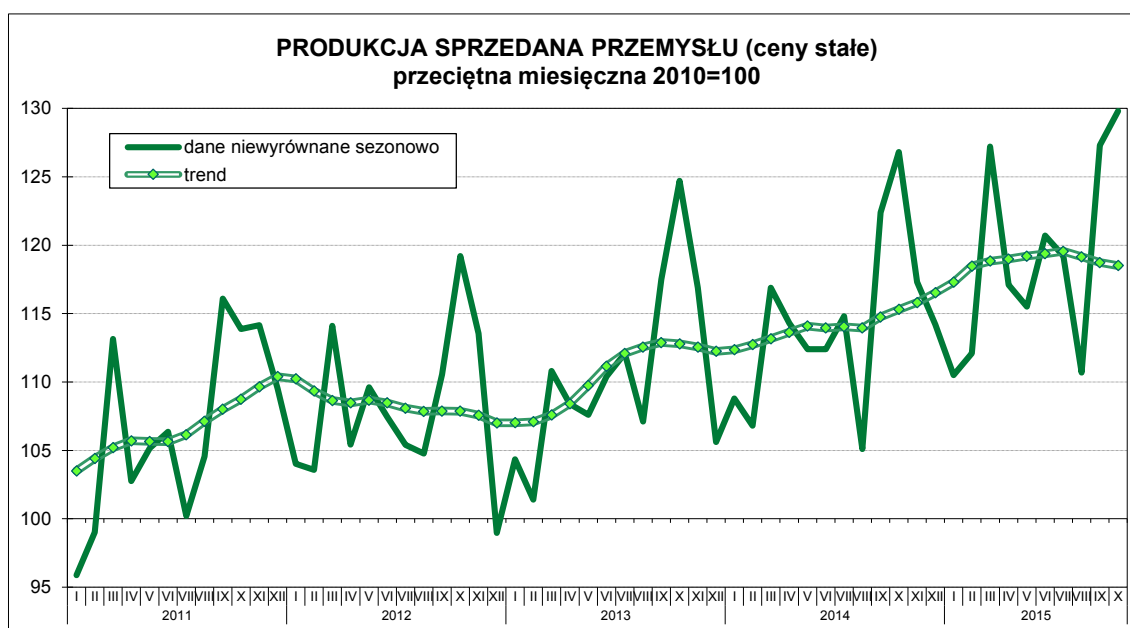
Na rynku wołowiny odnotowano niewielki sezonowy wzrost cen. Przeciętne **ceny skupu żywca wołowego** (5,91 zł/kg) i **młodego bydła rzeźnego** (6,23 zł/kg) były wyższe niż we wrześniu br. (odpowiednio o 1,3% i o 1,2%) i przed rokiem (po 5,1%). W obrocie targowiskowym za 1 kg żywca wołowego (6,51 zł) i młodego bydła rzeźnego (6,96 zł) również płacono więcej niż przed miesiącem (odpowiednio o 0,9% i o 0,6%) i przed rokiem (stosownie o 2,0% i o 2,5%).

W okresie styczeń–październik br., przy większej niż przed rokiem podaży **mleka** (8870,5 mln l, tj. o 2,2% więcej), ceny tego surowca obniżyły się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (o 18,6%). W październiku br. za 1 hl mleka płacono ok. 112 zł, tj. o 3,0% więcej niż przed miesiącem, ale o 9,9% mniej niż przed rokiem.

Przemysł

W październiku br. **produkcja sprzedana przemysłu**¹¹ była wyższa niż przed rokiem o 2,4% (wobec wzrostu o 4,0% we wrześniu br. oraz o 1,7% w analogicznym okresie ub. roku). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja wzrosła w porównaniu z poprzednim miesiącem o 0,8%, a w odniesieniu do października ub. roku zwiększyła się o 4,7%.

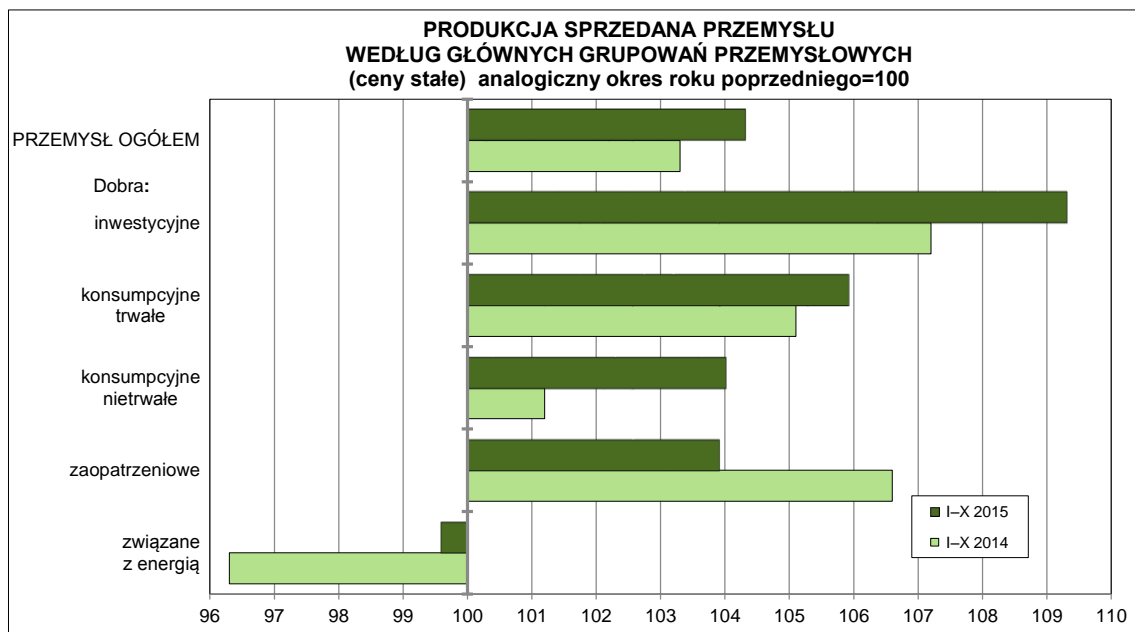

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu ogółem notowano w przetwórstwie przemysłowym – o 2,9% oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 0,3%. Spadek produkcji sprzedanej wystąpił natomiast w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 3,2% oraz w górnictwie i wydobywaniu – o 0,8%.

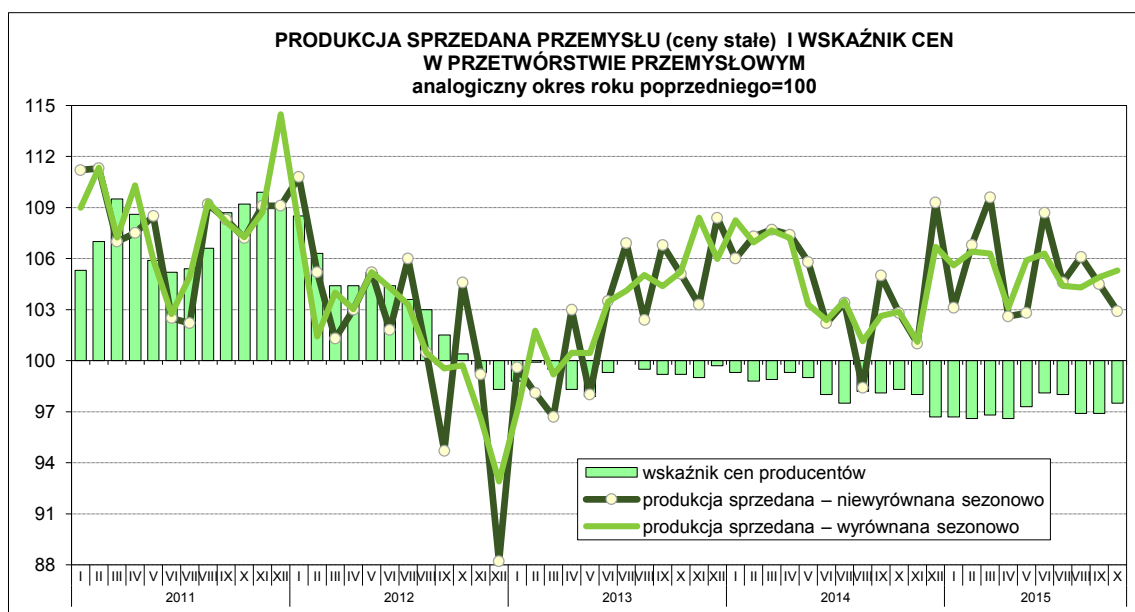
W okresie styczeń–październik br. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż przed rokiem o 4,3% (kiedy notowano wzrost odpowiednio o 3,3%).

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w okresie styczeń–październik br. była o 2,8% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 1,5% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 2,6%.

¹¹ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W większości **głównych grupowań przemysłowych** w okresie styczeń–październik br. obserwowano wzrost produkcji w skali roku. Najbardziej zwiększyła się produkcja w zakresie dóbr inwestycyjnych – o 9,3%. Sprzedaż dóbr konsumpcyjnych trwałych była wyższa niż przed rokiem o 5,9%, dóbr konsumpcyjnych nietrwałych – o 4,0%, a dóbr zaopatrzeniowych – o 3,9%. Spadła natomiast produkcja dóbr związanych z energią – o 0,4%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2014		2015		2014	
	X	I-X	X	I-X	I-X	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Przemysł.....	101,7	103,3	102,4	104,3	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie	91,8	94,4	99,2	101,4	3,8	4,0
przetwórstwo przemysłowe	102,8	104,7	102,9	105,2	86,1	85,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę..	96,9	95,7	100,3	96,4	7,8	8,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	100,1	100,4	96,8	102,5	2,3	2,3
Z przemysłu ogółem – działy:						
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego	88,6	88,8	101,0	103,9	1,8	1,8
produkcja artykułów spożywczych.....	97,9	100,2	102,4	103,2	15,7	16,1
produkcja napojów.....	102,1	100,9	110,9	101,2	1,7	1,7
produkcja odzieży	97,3	99,6	96,7	100,7	0,6	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	104,8	107,6	102,3	104,3	2,7	2,6
produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	105,3	105,0	101,0	105,3	3,0	2,9
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej.....	96,2	99,8	93,2	102,2	5,5	7,1
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	99,9	98,4	104,5	104,6	4,8	4,7
produkcja wyrobów farmaceutycznych.....	105,1	107,3	97,5	101,7	1,1	1,1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	102,7	106,7	103,7	105,4	6,3	6,1
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..	101,4	108,6	97,9	102,7	3,8	3,9
produkcja metali.....	100,9	107,9	99,6	100,6	3,9	3,9
produkcja wyrobów z metali.....	102,0	106,9	105,2	106,0	6,5	6,3
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	109,9	109,6	108,4	103,0	2,9	2,8
produkcja urządzeń elektrycznych.....	108,8	106,4	101,7	108,5	4,3	4,0
produkcja maszyn i urządzeń.....	110,0	107,9	100,7	104,7	3,2	3,1
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	104,2	104,7	105,2	109,9	10,5	9,8
produkcja pozostałego sprzętu transportowego.....	90,0	95,7	101,1	107,8	1,4	1,3
produkcja mebli	116,7	116,0	103,8	107,8	2,9	2,8

W październiku br. wzrost produkcji sprzedanej w skali roku notowano w 23 (spośród 34) działach przemysłu, w tym m.in w produkcji.:

- napojów – o 10,9%,
- komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – o 8,4% (w tym elektronicznych elementów i obwodów drukowanych – o 29,7%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 5,2% (m.in. części i akcesoriów do pojazdów silnikowych – o 8,8%),
- wyrobów z metali – o 5,2% (w tym w obróbce metali i nakładaniu powłok na metale; obróbce mechanicznej elementów metalowych – o 10,5%),

- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 4,5% (m.in. mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących, wyrobów kosmetycznych i toaletowych – o 7,1%),
- mebli – o 3,8%,
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 3,7% (w tym wyrobów z tworzyw sztucznych – o 6,1%),
- wyrobów z drewna, korka oraz słomy i wikliny – o 2,3% (m.in. wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania – o 2,6%).

Spadek sprzedaży w skali roku notowano m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 6,8%), wyrobów farmaceutycznych (o 2,5%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 2,1%) oraz metali (o 0,4%).

Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca blisko 16% produkcji sprzedanej przemysłu) w październiku br. była o 2,4% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 2,1%). Sprzedaż zwiększyła się w większości grup, w tym w przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 16,1%, produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 5,5%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 4,1%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 3,2%, produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 3,1%, wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 0,7%. Spadła natomiast sprzedaż w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 21,7%, wyrobów piekarskich i mącznych – o 0,9% oraz w wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 0,2%.

Z obserwowanych w październiku br. 266 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 147 była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla kamiennego, gazu ziemnego, siarki, produktów uboju bydła i cieląt, mięsa drobiowego, mleka, masła, serów podpuszczkowych dojrzewających oraz niedojrzewających i twarogu, wódki czystej, piwa, papierosów, płyt pilśniowych, przerobu ropy naftowej, benzyny silnikowej, olejów napędowych, nawozów mineralnych lub chemicznych azotowych oraz fosforowych, tworzyw sztucznych, pestycydów, farb i lakierów, mydła, wyrobów z gumy, opon, stali surowej, akumulatorów kwasowo-ołowiowych do pojazdów samochodowych, chłodziarek i zamrażarek, zmywarek do naczyń, kuchni elektrycznych, samochodów osobowych, wagonów kolejowych towarowych, rowerów oraz energii elektrycznej. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 119 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. węgla brunatnego, produktów uboju trzody chlewnej, wędlin, margaryny oraz produktów do smarowania, cukru, win owocowych, obuwia, tarcicy iglastej, koksu, olejów opałowych, cementu, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów), komputerów, odbiorników telewizyjnych, pralek automatycznych, odkurzaczy, kuchni gazowych z piekarnikiem, ciągników rolniczych, pojazdów do transportu publicznego oraz samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep.

W okresie styczeń–wrzesień br. przedsiębiorstwa przemysłowe¹² uzyskały gorszy niż przed rokiem **wynik finansowy** ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (spadek o 10,1% do 50359 mln zł). **Wynik finansowy netto** zmniejszył się o 12,1% do 45992,2 mln zł, natomiast **brutto** obniżył się o 10,7% do 53846,2 mln zł. Wynik finansowy netto pogorszył się w górnictwie i wydobywaniu (z 1239,5 mln zł do minus 359,5 mln zł) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 18131,6 mln zł do 7342,3 mln zł). Lepszy był natomiast w sekcjach dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – wzrost o 20,2% oraz przetwórstwo przemysłowe – większy o 18,2%. Spośród działów przetwórstwa przemysłowego – wyższy niż przed rokiem wynik finansowy netto uzyskano m.in. w produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych, napojów, mebli, wyrobów z metali oraz wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny. Niższy był wynik finansowy netto m.in. w produkcji urządzeń elektrycznych, maszyn i urządzeń, wyrobów farmaceutycznych oraz papieru i wyrobów z papieru.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży w przemyśle wyniósł 5,3% (wobec 6,1% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Pogorszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 6,3% przed rokiem do 5,5%) i netto (z 5,5% do 4,7%). Zwiększył się wskaźnik poziomu kosztów (z 93,7% do 94,5%). Nieznacznie wyższy niż przed rokiem był wskaźnik płynności finansowej I stopnia (36,7% wobec 36,5%), natomiast niższy – II stopnia (106,3% wobec 107,1%). Udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych nieznacznie zmniejszył się w skali roku (o 0,1 p.proc. do 80,8%), a udział ich przychodów w przychodach ogółem wzrósł z 79,3% do 85,7%.

W okresie styczeń–wrzesień br. **nakłady inwestycyjne**¹³ w przemyśle wyniosły 54,5 mld zł i były wyższe w skali roku o 19,5% (wobec wzrostu o 13,6% przed rokiem). Zwiększyły się nakłady w większości sekcji, z wyjątkiem górnictwa i wydobywania. Wartość kosztorysowa nowo rozpoczętych inwestycji w przemyśle była wyższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku o 0,2% i wyniosła 24181,0 mln zł.

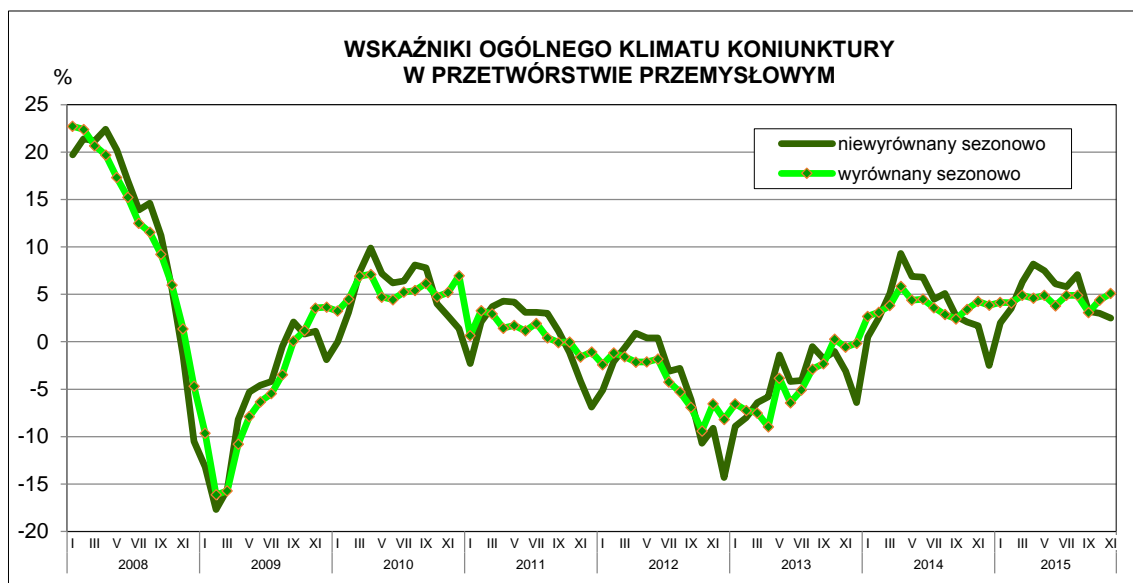
W listopadzie br. ogólny klimat koniunktury w **przetwórstwie przemysłowym** oceniany jest pozytywnie, podobnie jak przed miesiącem. Utrzymują się korzystne oceny bieżącej produkcji. Negatywne (wobec pozytywnych przed miesiącem) są przewidywania w zakresie produkcji. Pozytywnie, podobnie jak w październiku, oceniany jest portfel zamówień (na co wpływają utrzymujące się korzystne opinie w zakresie portfela krajowego), a oceny sytuacji finansowej są mniej negatywne niż przed miesiącem. Prognozy w tych obszarach są bardziej pesymistyczne niż w październiku. Przedsiębiorcy wskazują

¹² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

¹³ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

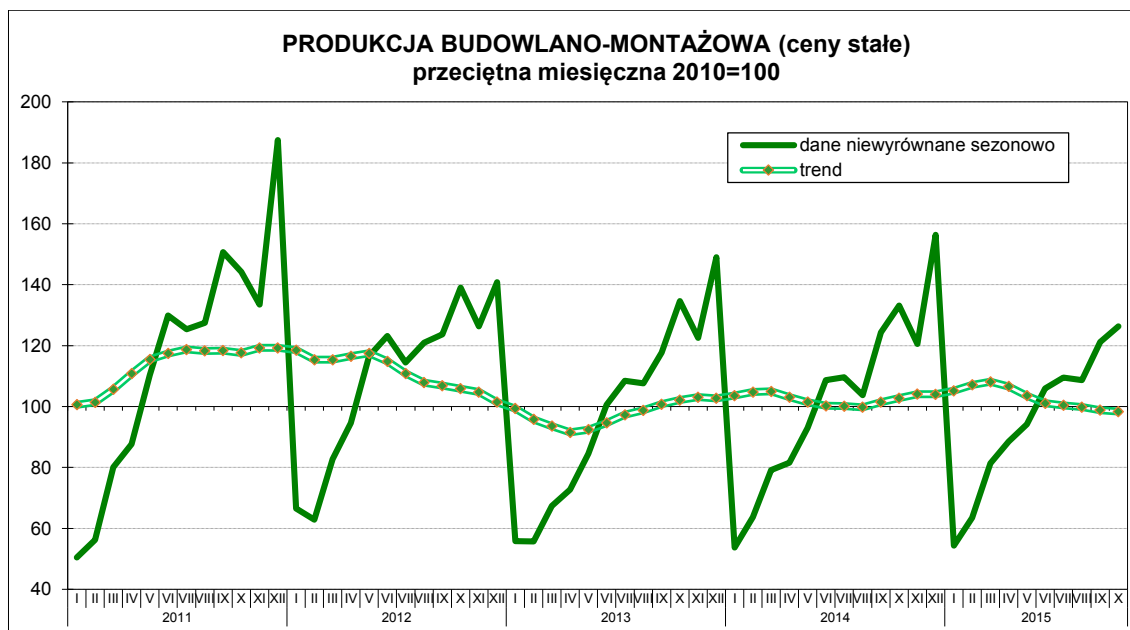
na możliwe redukcje zatrudnienia w najbliższych trzech miesiącach. Nie ulega zmianie skala przewidywanego spadku cen wyrobów przemysłowych.

Utrzymuje się nadmierny stan zapasów wyrobów gotowych. Wzrost zapasów w skali miesiąca zgłaszają m.in. przedsiębiorstwa produkujące metale oraz wyroby z gumy i tworzyw sztucznych. Spadek zapasów sygnalizowany jest natomiast m.in. przez producentów wyrobów z drewna, korka, słomy oraz wikliny, papieru i wyrobów z papieru, a także skór i wyrobów skórzanych.

Budownictwo

W październiku br., podobnie jak w poprzednim miesiącu, zrealizowana na terenie kraju **produkcja budowlano-montażowa**¹⁴ ukształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem (spadek o 5,2% wobec 1,0% w październiku ub. roku).

Podobnie jak przed miesiącem, w październiku br. mniejsza niż przed rokiem była **produkcja budowlano-montażowa** w podmiotach specjalizujących się w budowie budynków (o 7,3%) oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 6,2%). Odnotowano także niewielki spadek (wobec wzrostu we wrześniu br.) produkcji w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 0,2%). W październiku br. pogłębił się, obserwowany od maja br., spadek w skali roku sprzedaży robót budowlanych o charakterze inwestycyjnym (wyniósł 11,2%). Jednocześnie utrzymał się, notowany od marca br., wzrost w skali roku sprzedaży robót o charakterze remontowym (wyniósł 5,8%).

Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja budowlano-montażowa ogółem w październiku br. była niższa niż przed miesiącem (o 1,6%) oraz przed rokiem (o 2,3%).

Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana w okresie styczeń–październik br. była o 3,5% większa w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (tj. wzrost podobny do notowanego przed rokiem).

¹⁴ W cenach stałych; w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowały się następująco:

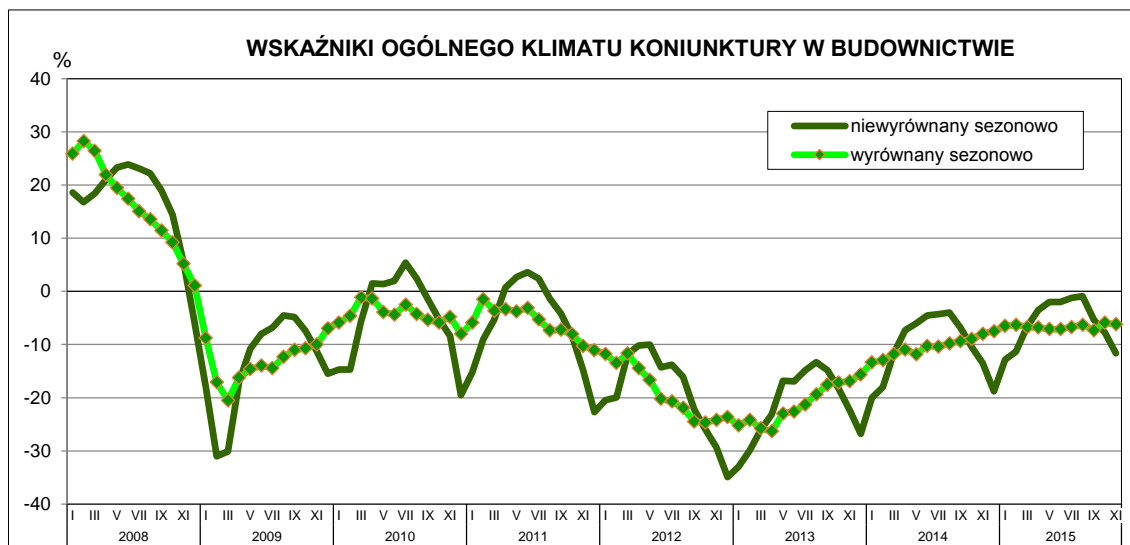
Wyszczególnienie	2014		2015		2014	
	X	I-X	X	I-X		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			struktura w %		
Ogółem	99,0	103,5	94,8	103,5	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze:						
inwestycyjnym.....	97,2	101,8	88,8	98,3	61,6	64,9
remontowym.....	102,5	106,9	105,8	113,3	38,4	35,1
Budowa budynków	97,3	96,7	92,7	100,8	34,5	35,5
Budowa obiektów inżynierii ładowej i wodnej.....	98,3	107,5	93,8	106,3	38,2	37,4
Roboty budowlane specjalistyczne	103,1	108,3	99,8	103,4	27,3	27,1

W okresie **styczeń-wrzesień br. sytuacja finansowa przedsiębiorstw**¹⁵ prowadzących działalność w zakresie budownictwa była lepsza niż w analogicznym okresie ub. roku. Przedsiębiorstwa budowlane wykazały wyższy niż przed rokiem wynik finansowy brutto (2715,3 mln zł wobec 2022,5 mln zł) i netto (2222,6 mln zł wobec 1581,0 mln zł). Wyższe niż przed rokiem wyniki finansowe brutto i netto uzyskały podmioty specjalizujące się w budowie budynków oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej, natomiast w przypadku przedsiębiorstw zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi wyniki te były niższe. Wskaźnik poziomu kosztów przedsiębiorstw budowlanych ogółem poprawił się w porównaniu z notowanym w okresie styczeń-wrzesień ub. roku (wyniósł 96,2% wobec 97,1%). Przedsiębiorstwa uzyskały lepszy wskaźnik rentowności ze sprzedaży (3,5% wobec 2,6% przed rokiem) oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto (3,9% wobec 2,9%) i netto (3,2% wobec 2,3%). Wzrósł w skali roku wskaźnik płynności finansowej I stopnia – do 37,4% (z 33,9%) oraz II stopnia – do 106,2% (ze 101,3%). Zwiększył się także udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw budowlanych – do 73,4% (z 69,2% przed rokiem) oraz udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności ogółu badanych przedsiębiorstw budowlanych – do 85,6% (z 83,5%).

Nakłady inwestycyjne¹⁶ w budownictwie w okresie styczeń-wrzesień br. były znacznie wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (o 52,5% wobec wzrostu o 6,2% przed rokiem). Zwiększyła się liczba nowo rozpoczętych inwestycji – o 26,9% oraz ich wartość kosztorysowa – o 66,0% (po wzroście o odpowiednio 84,7% i 8,0% przed rokiem).

¹⁵ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

¹⁶ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

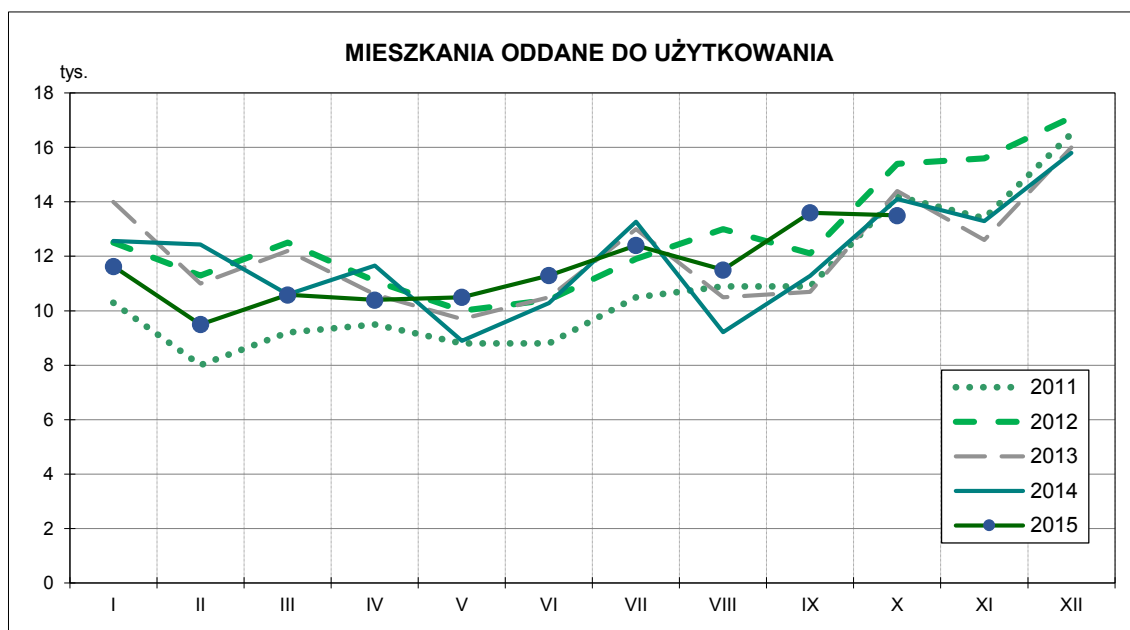

W listopadzie br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie oceniany jest bardziej pesymistycznie niż przed miesiącem, ale mniej niekorzystnie niż w analogicznym miesiącu poprzednich czterech lat. Bardziej negatywne niż w październiku br. są bieżące oceny oraz prognozy produkcji budowlano-montażowej na rynku krajowym. Pogarszają się pesymistyczne prognozy portfela zamówień oraz sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Firmy sygnalizują możliwość zwiększenia skali redukcji zatrudnienia oraz zapowiadają zbliżony do prognozowanego w ubiegłym miesiącu spadek cen robót budowlano-montażowych.

Podobnie jak przed miesiącem i przed rokiem, jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlano-montażowej przedsiębiorcy wymieniają koszty zatrudnienia i konkurencję na rynku. Nieznacznie rzadziej niż przed rokiem, jako utrudnienie w prowadzeniu działalności, wskazywane są koszty materiałów, a nieco częściej – niedobór wykwalifikowanych pracowników.

Budownictwo mieszkaniowe

W październiku br., po dwóch miesiącach wzrostu, ponownie odnotowano spadek w skali roku liczby mieszkań oddanych do użytkowania. Utrzymał się wzrost liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dla których dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Według wstępnych danych¹⁷, w październiku br. **oddano do użytkowania** 13,5 tys. mieszkań, tj. o 8,0% mniej niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 2,0%). Obniżyła się liczba mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 12,6% do 6,3 tys.) oraz indywidualnym (o 4,1% do 6,4 tys.). Mniej niż przed rokiem mieszkań oddano do użytkowania także w budownictwie komunalnym (308 wobec 338) i zakładowym (108 wobec 117). Więcej mieszkań oddano natomiast w budownictwie spółdzielczym (296 wobec 265) oraz społecznym czynszowym (200 wobec 196).

W okresie styczeń–październik br. oddano do użytkowania łącznie 115,1 tys. mieszkań, tj. o 0,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku (kiedy notowano spadek o 1,4%). Wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym, przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem i zakładowym, a zmniejszyła się – w budownictwie spółdzielczym, komunalnym i społecznym czynszowym.

¹⁷ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2014			I-X 2015		
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego =100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	114866	100,0	98,6	115055	100,0	100,2
Indywidualne	62064	54,0	93,2	64200	55,8	103,4
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	46408	40,4	104,8	46782	40,7	100,8
Spółdzielcze	2809	2,4	98,2	1479	1,3	52,7
Społeczne czynszowe	1389	1,2	126,7	1000	0,9	72,0
Komunalne	1791	1,6	120,4	1188	1,0	66,3
Zakładowe	405	0,4	181,6	406	0,3	100,2

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń–październik br. wyniosła 102,1 m² i była zbliżona do notowanej przed rokiem.

W październiku br. notowano wzrost w skali roku liczby mieszkań, na których budowę **wydano pozwolenia lub dla których dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym** (o 45,4% do 19,4 tys.). Nieznacznie zwiększyła się liczba **mieszkań, których budowę rozpoczęto** (o 0,1% do 14,5 tys.).

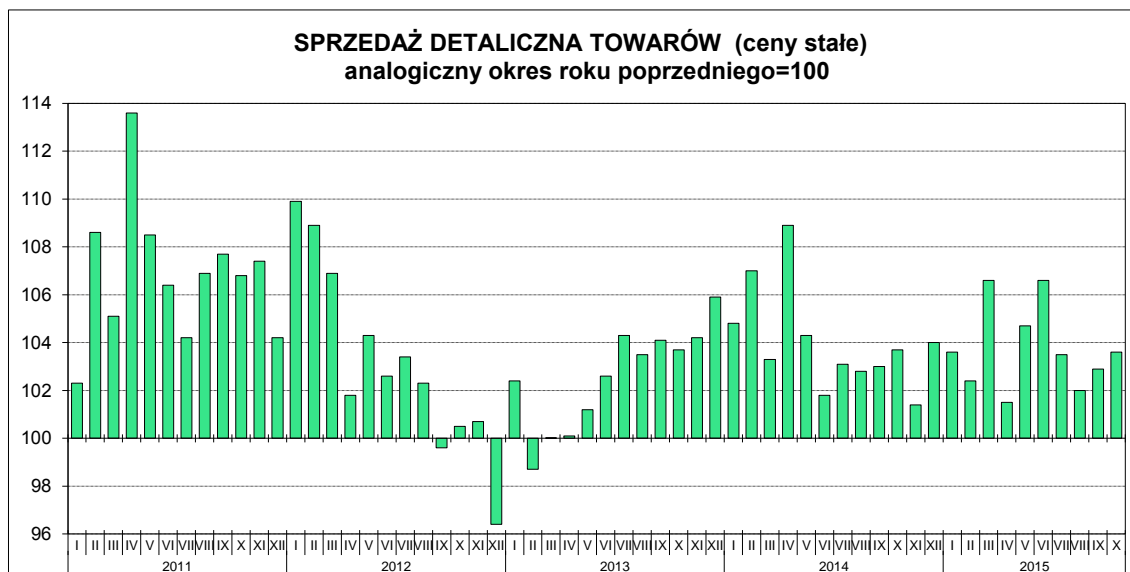
Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dla których dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-X 2015					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	157531	100,0	117,9	142521	100,0	110,5
Indywidualne	74536	47,3	113,6	69917	49,1	103,9
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	79810	50,7	123,0	70075	49,2	119,8
Spółdzielcze	1208	0,8	97,2	997	0,7	92,9
Społeczne czynszowe	392	0,2	106,8	781	0,5	88,4
Komunalne	1410	0,9	110,9	695	0,5	65,8
Zakładowe	175	0,1	69,4	56	0,0	23,7

Szacuje się, że w końcu października br. **w budowie** było 727,4 tys. mieszkań (o 2,6% więcej niż przed rokiem).

Rynek wewnętrzny

W październiku br. **sprzedaż detaliczna**¹⁸ była wyższa w skali roku o 3,6% (wobec wzrostu o 3,7% przed rokiem i o 2,9% we wrześniu br.). W okresie styczeń–październik br. sprzedaż detaliczna zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 3,4% (kiedy notowano wzrost odpowiednio o 4,4%).

Wyższa niż w październiku ub. roku była sprzedaż w większości grup. Spośród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem najwyższy wzrost w skali roku notowano w jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 15,6% wobec spadku o 0,5% przed rokiem). Znacznie zwiększyła się również sprzedaż w firmach zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 4,1%) oraz prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 3,8%). Niewielki wzrost, po spadku przed rokiem, notowano w grupie paliwa stałe, ciekłe i gazowe. Obniżyła się natomiast w skali roku sprzedaż w grupie pozostałe (o 13,9%).

¹⁸ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika sprzedaży detalicznej (w cenach stałych) kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2014		2015	
	X	I-X	X	I-X
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			
O g ó ł e m^a	103,7	104,4	103,6	103,4
w tym:				
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	99,5	105,3	115,6	110,0
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	95,0	97,3	100,5	98,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	106,6	104,3	104,1	105,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	107,7	107,2	103,8	106,6
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	111,3	109,3	104,2	106,1
Tekstylia, odzież, obuwie	113,6	117,8	117,7	113,9
Meble, rtv, agd	102,9	102,4	104,5	104,3
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	103,3	104,1	118,1	114,5
Pozostałe	103,0	105,5	86,1	88,5

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa¹⁹ w październiku br. była o 2,1% wyższa niż przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 0,3%. W okresie styczeń–październik br. sprzedaż hurtowa w skali roku wzrosła o 3,8%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 3,1%.

W okresie styczeń–wrzesień br. **wyniki finansowe**²⁰ odnotowane przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych były lepsze niż przed rokiem. Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się o 12,3% (do 12790,3 mln zł), wynik finansowy brutto wzrósł o 21,5% (do 12261,0 mln zł), a netto – o 22,4% (do 10136,5 mln zł). Zwiększyły się wskaźniki rentowności: ze sprzedaży (z 2,2% przed rokiem do 2,3%), obrotu brutto (z 1,9% do 2,2%) oraz obrotu netto (z 1,5% do 1,8%). Wskaźnik poziomu kosztów obniżył się z 98,1% do 97,8%. Zwiększyły się wskaźniki płynności finansowej – I stopnia (z 20,4% do 21,7%) oraz II stopnia (z 75,2% do 76,0%). Wzrósł udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw (z 75,3% do 75,6%).

Nakłady inwestycyjne²¹ zrealizowane przez jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych w okresie styczeń–wrzesień br.

¹⁹ W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

²⁰ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

²¹ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

były o 1,5% niższe niż przed rokiem (po wzroście o 9,7% w analogicznym okresie ub. roku). Przy liczbie nowo rozpoczętych inwestycji o 49,4% mniejszej niż w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku, znacznie głębszy niż przed rokiem był spadek ich wartości kosztorysowej (22,8% wobec 8,8%).

Ogólny klimat koniunktury w listopadzie br. w handlu detalicznym oceniany jest korzystnie, podobnie jak przed miesiącem. Optymistyczne oceny firm średnich i dużych utrzymują się na poziomie z października br. Negatywne pozostają oceny koniunktury formułowane przez mikro i małe przedsiębiorstwa. Pozytywne są nastroje przedsiębiorstw ze wszystkich branż, w tym najbardziej optymistyczne – jednostek handlujących tekstyliami, odzieżą, obuwiami. Optymistycznie i lepiej niż w październiku br. oceniana jest bieżąca sprzedaż, przy utrzymujących się korzystnych przewidywaniach w tym zakresie. Nieznacznie negatywne są wskazania dotyczące bieżącej sytuacji finansowej; odpowiednie prognozy są pozytywne. Przedsiębiorcy przewidują niewielkie zwiększenie zatrudnienia oraz nieco wolniejsze niż przed miesiącem tempo wzrostu cen towarów.

Wśród barier ograniczających działalność przedsiębiorstw w listopadzie br. najbardziej uciążliwe pozostają: konkurencja na rynku, koszty zatrudnienia, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niedostateczny popyt. W skali roku najbardziej zmniejszyło się znaczenie bariery związanej z niedostatecznym popytem, a wzrosło – konkurencji na rynku.

Transport

W październiku br. **sprzedaż usług**²² w jednostkach transportu ogółem²³ obniżyła się w skali roku o 1,3% (wobec wzrostu przed rokiem o 6,9% i spadku we wrześniu br. o 1,1%).

Spośród grup o znaczącym udziale w transporcie ogółem zmniejszenie sprzedaży w skali roku obserwowano w transporcie kolejowym (o 2,2%), magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 0,7%) oraz transporcie samochodowym (o 0,1%). W okresie styczeń–październik br. sprzedaż usług w jednostkach transportu ogółem była o 1,0% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku.

Przewozy ładunków ogółem w październiku br. wyniosły 45,7 mln ton, tj. o 0,5% mniej niż przed rokiem. Spadek przewozów obserwowano w transporcie kolejowym oraz wodnym. Wzrost notowano natomiast w transporcie samochodowym oraz rurociągowym. Od początku roku łącznie przewieziono 407,4 mln ton ładunków, tj. o 2,5% więcej niż w okresie dziesięciu miesięcy ub. roku.

W **transporcie kolejowym** w październiku br. przewozy ładunków zmniejszyły się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 2,2%, do 21,2 mln ton. W okresie styczeń–październik br. notowano spadek przewozów ładunków o 1,9% w skali roku, do 185,7 mln ton. Średniodobowe przewozy ładunków w październiku br. były większe niż przed miesiącem o 0,1% (wobec wzrostu o 0,5% przed rokiem).

Transportem samochodowym zarobkowym w październiku br. przewieziono 18,4 mln ton ładunków, tj. o 1,0% więcej niż przed rokiem, a w okresie styczeń–październik br. 167,8 mln ton, tj. odpowiednio więcej o 7,0%. Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 5,6%.

Transportem rurociągowym w październiku br. przetłoczono 5,0 mln ton ropy i produktów naftowych (o 4,0% więcej niż przed rokiem), a w okresie dziesięciu miesięcy br. – 45,6 mln ton (o 9,7% więcej niż rok wcześniej).

Przewozy ładunków **transportem morskim** w październiku br. zmniejszyły się o 0,1% w skali roku do 0,6 mln ton. Od początku roku żeglugą morską przewieziono 5,2 mln ton ładunków (o 4,7% mniej niż przed rokiem).

²² Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeladunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

²³ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach transportowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W **portach morskich** w październiku br. przeładowano 5,3 mln ton ładunków, tj. o 22,1% mniej niż rok wcześniej. Głęboki spadek (po wysokim wzroście przed rokiem) notowano w przeładunkach kontenerów – o 49,5% do 1,1 mln ton. Zmniejszyły się również przeładunki w grupie ładunków masowych suchych – o 17,8% do 1,7 mln ton oraz masowych ciekłych – o 14,0% do 1,5 mln ton (w tym ropy naftowej o 14,4% do 1,4 mln ton). Zwiększyły się natomiast przeładunki pozostałych ładunków drobnicowych – o 38,8% oraz ładunków tocznych – o 9,7%. W okresie styczeń–październik br. w portach morskich przeładowano 58,5 mln ton ładunków, tj. o 2,8% więcej niż przed rokiem.

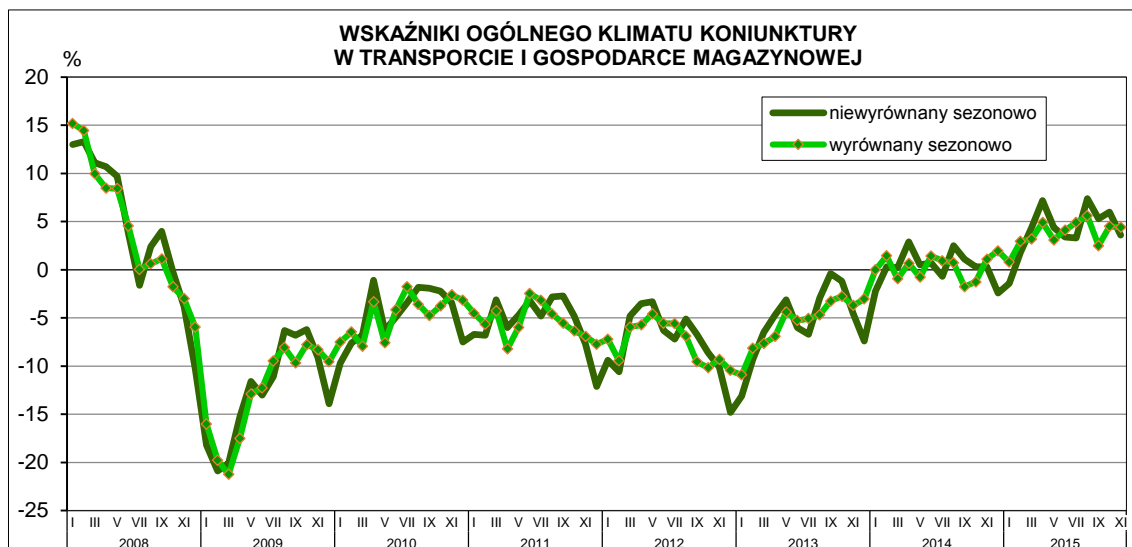
W październiku br. w większości portów obserwowano spadek przeładunków w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (z wyjątkiem portu Police, w którym notowano ponad 2-krotny wzrost – do 0,1 mln ton). Obniżyły się przeładunki w porcie Gdynia (o 49,0% do 1,1 mln ton), Świnoujście (o 12,9% do 1,0 mln ton), Gdańsk (o 12,7% do 2,4 mln ton) oraz Szczecin (o 1,1% do 0,6 mln ton).

W okresie styczeń–wrzesień **sytuacja finansowa przedsiębiorstw**²⁴ w transporcie i gospodarce magazynowej kształtowała się lepiej niż przed rokiem. Znacząco wzrosły wyniki finansowe: brutto (o 34,9% do 4407,9 mln zł) oraz netto (o 40,6% do 3625,1 mln zł), w tym zwłaszcza w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport. Wyższe niż przed rokiem były również wskaźniki rentowności ze sprzedaży (3,7% wobec 2,8%), rentowności obrotu brutto (5,6% wobec 4,4%) i netto (4,7% wobec 3,5%). Poprawił się wskaźnik poziomu kosztów (wyniósł 94,4% wobec 95,6% przed rokiem). Zwiększyły się wskaźniki płynności finansowej I stopnia (z 61,8% do 78,7%) oraz II stopnia (z 126,8% do 151,4%). Wzrósł udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw – z 75,4% do 78,4%.

Nakłady inwestycyjne²⁵ w sekcji transport i gospodarka magazynowa kształtowały się na poziomie podobnym jak przed rokiem (wobec wzrostu o 20,5% rok wcześniej). Liczba inwestycji nowo rozpoczętych przez te podmioty wzrosła o 17,8%, nieznacznie zwiększyła się ich wartość kosztorysowa (o 0,1%).

²⁴ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

²⁵ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

W listopadzie br. **wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa kształtuje się na poziomie dodatnim, choć niższym niż przed miesiącem. Negatywnie, wobec pozytywnych w październiku, są bieżące i przyszłe oceny popytu i sprzedaży. Bardziej pesymistyczne są prognozy sytuacji finansowej, przy mniej korzystnych niż przed miesiącem ocenach bieżących w tym zakresie. Ceny usług transportowych mogą spadać w tempie zbliżonym do oczekiwanego w październiku br. Przedsiębiorcy nie zapowiadają zmian w poziomie zatrudnienia.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych, **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**²⁶ we wrześniu br. wyniosło minus 4,0 mld zł (wobec minus 1,1 mld zł przed rokiem). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie 0,4 mld zł (wobec 1,3 mld zł rok wcześniej), przy czym eksport zwiększył się o 4,8% do 63,5 mld zł, a import wzrósł o 6,5% – do 63,1 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 2,2 mld zł i było niższe niż we wrześniu ub. roku o 0,2 mld zł. Wynikało ono z dodatnich sald: usług transportowych (1,5 mld zł) i podróży zagranicznych (0,9 mld zł) oraz ujemnego salda pozostałych usług (minus 0,2 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 12,6 mld zł (wzrost o 1,5%), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 10,4 mld zł (tj. o 3,9% więcej). **Saldo dochodów pierwotnych** we wrześniu br. wyniosło minus 6,8 mld zł i poprawiło się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 1,1 mld zł. Na wysokość salda dochodów pierwotnych w znacznym stopniu wpłynęły: ujemne saldo dochodów z inwestycji (7,0 mld zł; w ramach którego dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 4,7 mld zł) oraz ujemne saldo pozostałych dochodów pierwotnych (0,1 mld zł). **Saldo dochodów wtórnych** we wrześniu br. wyniosło 0,2 mld zł (wobec 0,9 mld zł przed rokiem), przy czym wartość przychodów zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,9 mld zł do 1,5 mld zł, a wartość rozchodów zmniejszyła się o 0,2 mld zł do 1,3 mld zł.

Rachunek kapitałowy zamknął się dodatnim saldem w wysokości 0,4 mld zł (wobec 2,0 mld zł we wrześniu ub. roku). Kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 0,5 mld zł oraz 0,1 mld zł (wobec 2,1 mld zł przychodów oraz 0,1 mld zł rozchodów przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego we wrześniu br. wyniosło minus 3,1 mld zł (wobec minus 6,2 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** ukształtowało się na poziomie 21,5 mld zł, przy czym saldo pasywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 6,3 mld zł. Saldo **polskich inwestycji za granicą** wyniosło 18,4 mld zł, w tym saldo aktywów inwestycji bezpośrednich ukształtowało się na poziomie 2,7 mld zł. Na wielkość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, gdzie odnotowano zwiększenie wartości aktywów rezydentów o 6,4 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w kwocie 11,0 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** odnotowano zmniejszenie aktywów rezydentów w kwocie 1,7 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w wysokości 4,2 mld zł. Na saldo pozostałych inwestycji wpłynął głównie wzrost zobowiązań NBP z tytułu transakcji 'repo'. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 0,6 mld zł. Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** we wrześniu br. zwiększyła się o 11,7 mld zł do 383,1 mld zł.

²⁶ Opracowano na podstawie danych NBP.

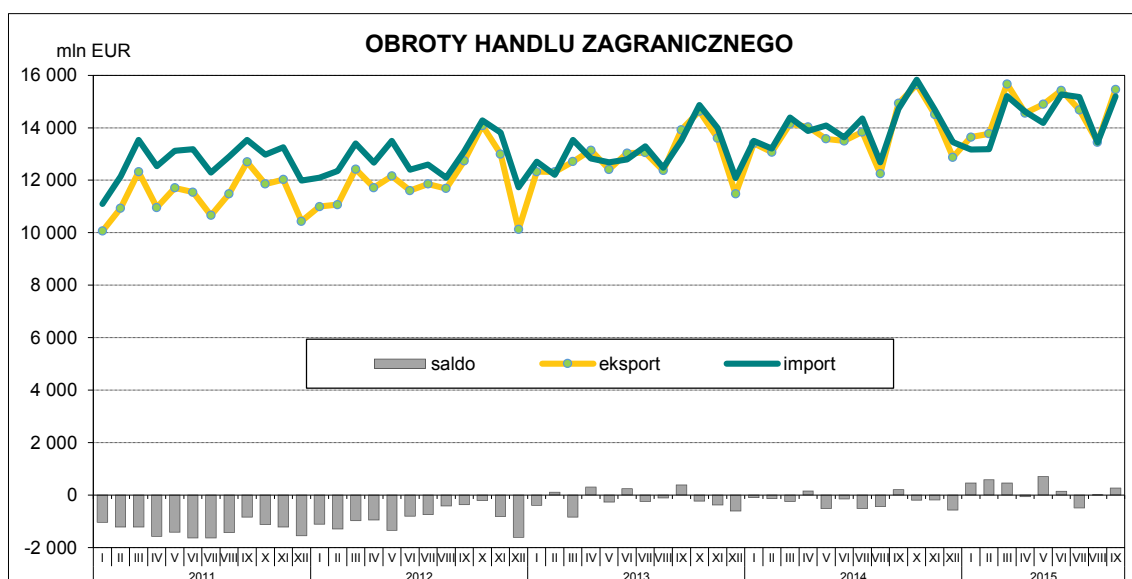
Bilans płatniczy kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2014	IX 2015	X 2014 – IX 2015 ^a
	w mln zł		
RACHUNEK BIEŻĄCY	-1081	-4036	-9793
Saldo obrotów towarowych	1309	370	-417
Eksport.....	60612	63502	700746
Import.....	59303	63132	701163
Saldo usług	2402	2195	36149
Przychody.....	12389	12570	156233
Rozchody.....	9987	10375	120084
Saldo dochodów pierwotnych	-5699	-6797	-44008
Przychody.....	3962	2405	50791
Rozchody.....	9661	9202	94799
Saldo dochodów wtórnych	907	196	-1517
Przychody.....	2399	1510	24713
Rozchody.....	1492	1314	26230
RACHUNEK KAPITAŁOWY	1961	353	37713
Przychody.....	2064	479	39487
Rozchody.....	103	126	1774
RACHUNEK FINANSOWY	-6213	-3096	24427
Inwestycje bezpośrednie - aktywa	6712	2651	2699
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych.....	369	-151	2986
Instrumenty dłużne.....	6343	2802	-287
Inwestycje bezpośrednie - pasywa	4266	6344	23999
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych.....	2110	4905	20848
Instrumenty dłużne.....	2156	1439	3151
Inwestycje portfelowe - aktywa	6637	6449	23173
Udziałowe papiery wartościowe.....	5990	5413	17160
Dłużne papiery wartościowe.....	647	1036	6013
Inwestycje portfelowe - pasywa	6545	11011	4791
Udziałowe papiery wartościowe.....	6301	3923	-267
Dłużne papiery wartościowe.....	244	7088	5058
Pozostałe inwestycje - aktywa	-7416	-1738	5042
NBP.....	0	1	3
Sektor rządowy.....	23	83	77
Monetarne Instytucje Finansowe.....	-6860	-2224	-4637
Pozostałe sektory.....	-579	402	9599
Pozostałe inwestycje - pasywa	10765	4187	6079
NBP.....	3036	7006	1421
Sektor rządowy.....	2741	321	930
Monetarne Instytucje Finansowe.....	3468	-4647	9216
Pozostałe sektory.....	1520	1507	-5488
Pochodne instrumenty finansowe	328	-583	-2086
Oficjalne aktywa rezerwowe	9102	11667	30468
SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-7093	587	-3493

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

Handel zagraniczny

W okresie trzech kwartałów br. utrzymał się wzrost obrotów handlu zagranicznego ogółem w skali roku. Wzrosła wymiana towarowa z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE) i z krajami rozwijającymi się. Nadal notowano spadek wymiany z krajami Europy Środkowo-Wschodniej (głównie z Rosją i Ukrainą). Obroty ogółem zamknęły się dodatnim saldem wobec ujemnego przed rokiem. Wymiana w cenach stałych w okresie styczeń-sierpień br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku, mimo znacznego spadku wolumenu eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Eksport liczony w złotych wzrósł w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku o 6,8% i wyniósł 547,3 mld zł, a import zwiększył się o 3,6% do 538,4 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 8,9 mld zł (przed rokiem minus 7,1 mld zł). Wymiana liczona w euro zwiększyła się po stronie eksportu o 7,2% do 131,5 mld EUR, a po stronie importu o 4,0% i wyniosła 129,4 mld EUR. Dodatkowo saldo osiągnęło wartość 2,1 mld EUR (przed rokiem minus 1,7 mld EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 147,3 mld USD i był niższy o 12,1%, a import – 144,9 mld USD, tj. o 14,7% mniej niż przed rokiem. Dodatkowo saldo ukształtowało się na poziomie 2,4 mld USD (po dziewięciu miesiącach ub. roku minus 2,3 mld USD).

Eksport w cenach stałych w okresie styczeń-sierpień br. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku był wyższy o 6,7%, a import wzrósł o 3,7%. Wolumen eksportu zwiększył się w obrotach z krajami UE (o 10,1%) i z krajami rozwijającymi się (o 13,2%), natomiast zmniejszył się w wymianie z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – o 21,9%. Wolumen importu w obrotach z krajami UE był wyższy niż przed rokiem o 4,3%, z krajami rozwijającymi się – o 8,5%, a z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – o 0,2%.

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) wzrosły w stosunku do okresu styczeń-sierpień ub. roku o 0,6%, a towarów importowanych – o 0,1%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem kształtował się na poziomie 100,5 (wobec 104,2 w okresie styczeń–sierpień ub. roku). W wymianie z krajami UE wskaźnik terms of trade wynosił 99,4 (wobec 101,4 przed rokiem), w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – 127,3 (wobec 103,7), a z krajami rozwijającymi się – 94,5 (wobec 109,3).

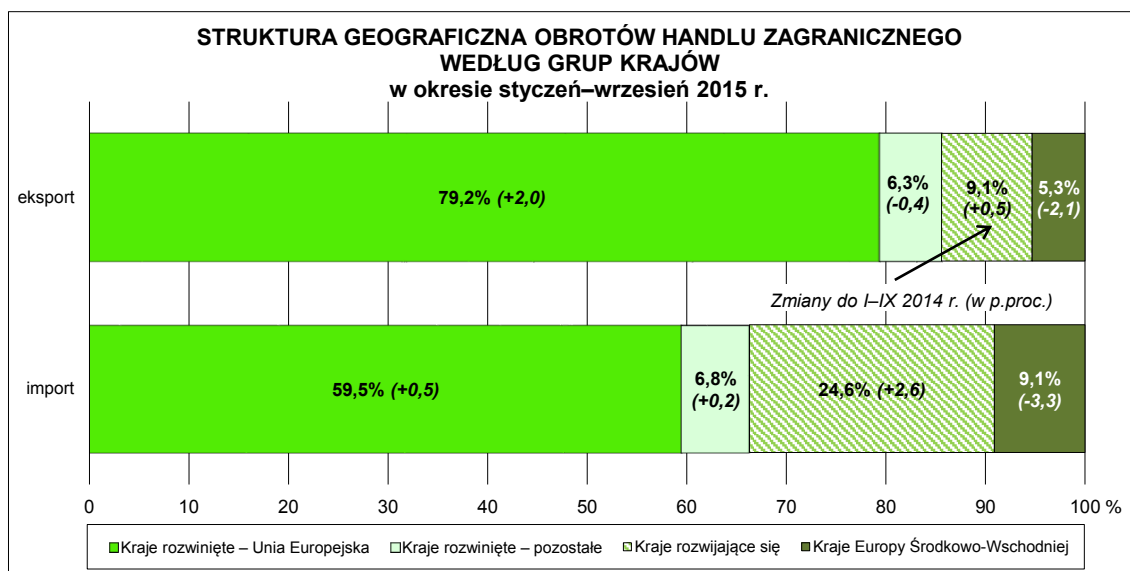
Obroty towarowe handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015						I-IX 2014	I-IX 2015
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-IX 2014=100				
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	547297,5	131548,9	147272,5	106,8	107,2	87,9	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	468654,4	112634,2	126188,3	108,9	109,2	89,7	84,0	85,6
w tym Unia Europejska	433759,7	104242,8	116836,9	109,5	109,9	90,2	77,3	79,3
w tym strefa euro	309669,7	74416,0	83416,2	109,6	109,9	90,3	55,2	56,6
Kraje rozwijające się	49873,6	11994,2	13369,7	113,0	113,4	92,6	8,6	9,1
Kraje Europy Śr.-Wsch.	28769,5	6920,5	7714,5	76,1	76,4	62,4	7,4	5,3
IMPORT^a	538393,4	129417,7	144858,1	103,6	104,0	85,3	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	356833,0	85784,6	96067,8	104,8	105,1	86,3	65,6	66,3
w tym Unia Europejska	320230,2	76980,1	86248,7	104,5	104,8	86,0	59,0	59,5
w tym strefa euro	255662,9	61454,4	68860,3	104,6	104,9	86,1	47,1	47,5
Kraje rozwijające się	132508,9	31820,9	35582,3	115,9	116,1	95,2	22,0	24,6
Kraje Europy Śr.-Wsch.	49051,5	11812,2	13208,0	76,0	76,4	62,6	12,4	9,1
SALDO	8904,1	2131,2	2414,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	111821,4	26849,6	30120,5	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	113529,5	27262,7	30588,2	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	54006,8	12961,6	14555,9	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-82635,3	-19826,7	-22212,6	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.	-20282,0	-4891,7	-5493,5	x	x	x	x	x

^a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są **wg kraju pochodzenia**. Dane dot. importu **wg kraju wysyłki** dostępne są w Informacji bieżącej o wynikach wstępnych *Obroty handlu zagranicznego ogółem i wg krajów I-IX 2015 r.* na stronie internetowej GUS:

http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/38/1/sygnalna_i-ix_2015_pl.pdf

W strukturze geograficznej obrotów w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku wzrósł udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE) oraz krajów rozwijających się, przy spadku udziału krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Eksport do krajów **Unii Europejskiej** zwiększył się w skali roku o 9,5% do 433,6 mld zł, a import wzrósł o 4,5% do 320,2 mld zł. Dodatkowo saldo wymiany było większe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 113,5 mld zł (w analogicznym okresie ub. roku 89,4 mld zł). Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 104,2 mld EUR, tj. o 9,9% więcej niż przed rokiem, a w imporcie – 77,0 mld EUR, tj. o 4,8% więcej. Dodatkowo saldo osiągnęło poziom 27,3 mld EUR (wobec 21,4 mld EUR w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Eksport w dolarach USA był niższy o 9,8%, a import – o 14,0%; dodatkowo saldo wyniosło 30,6 mld USD (wobec 29,2 mld USD przed rokiem). Eksport do krajów Unii Europejskiej stanowił 79,3% wartości eksportu ogółem, a import z tych krajów – 59,5% wartości importu ogółem (wobec odpowiednio 77,3% i 59,0% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku).

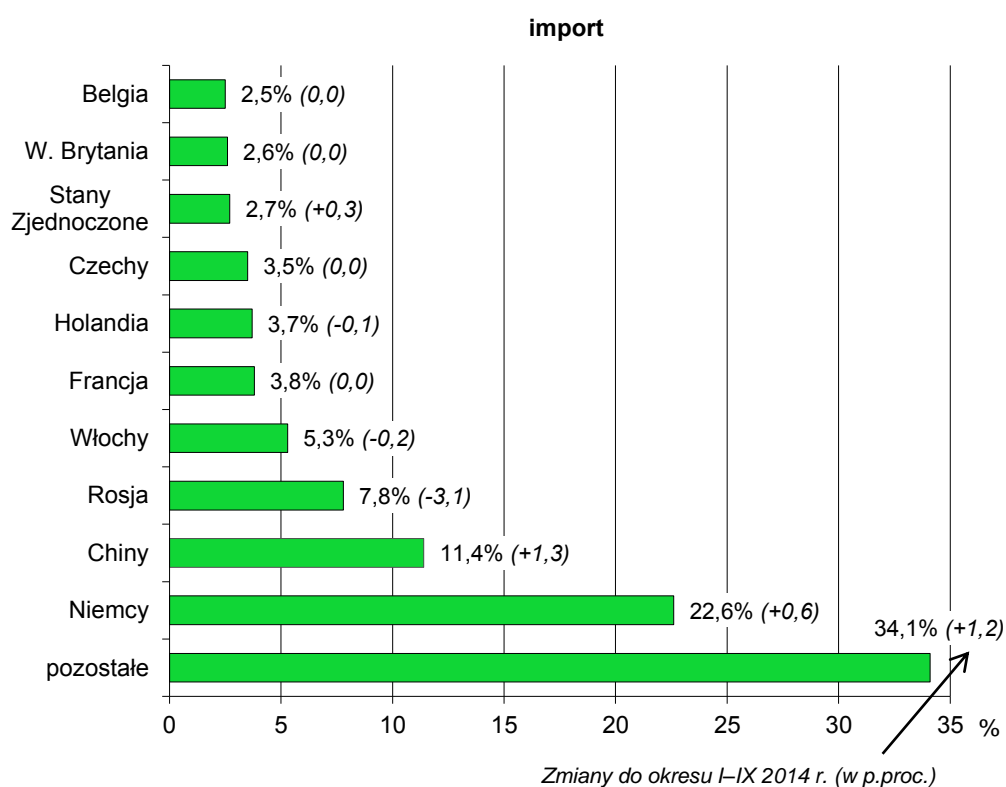
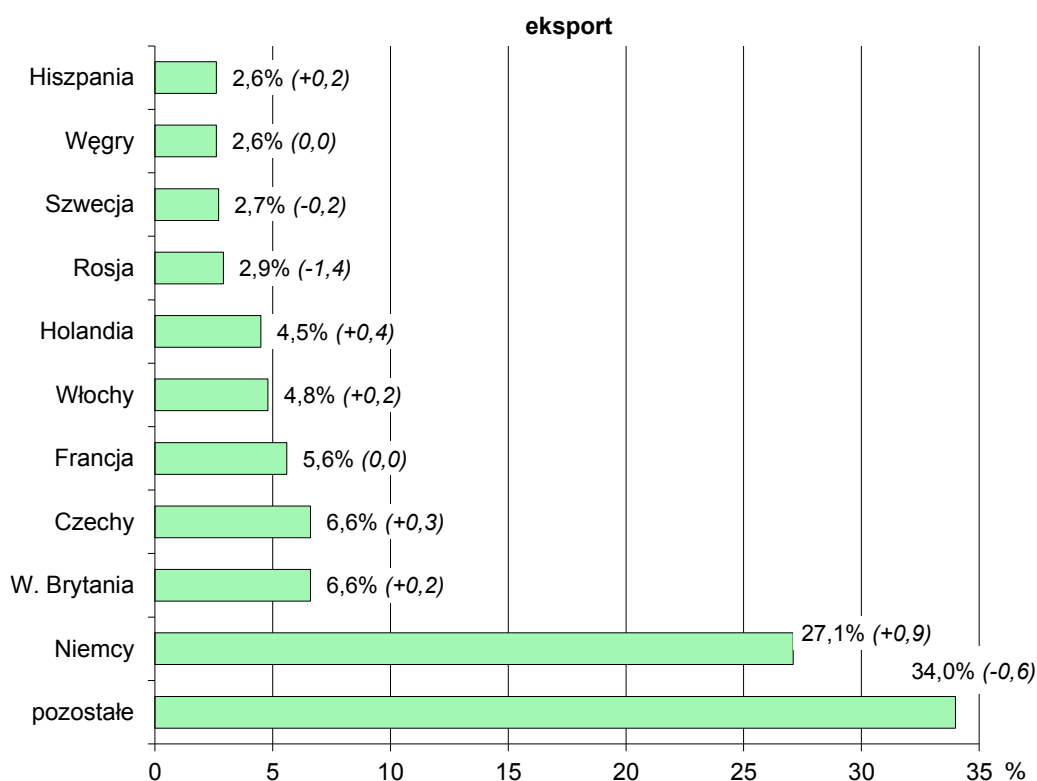
Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła w eksporcie o 10,6% do 148,4 mld zł, a w imporcie o 6,9% do 121,9 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 26,5 mld zł (przed rokiem 20,1 mld zł). Eksport wyrażony w euro wzrósł o 10,9%, a import – o 7,2%. Dodatkowo saldo wyniosło 6,4 mld EUR (wobec 4,8 mld EUR przed rokiem). Udział Niemiec w obrotach ogółem zwiększył się w eksporcie z 26,2% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku do 27,1%, a w imporcie – z 22,0% do 22,6%.

W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano wzrost eksportu m.in. urządzeń elektrycznych i nieelektrycznych typu domowego, spalinowych silników tłokowych i ich części, sprzętu telekomunikacyjnego oraz wyrobów z metali nieszlachetnych. W imporcie wzrosła wartość dostaw m.in. przetworzonych olejów ropy naftowej oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, mniej natomiast sprowadzono wyrobów z metali nieszlachetnych oraz papieru i tektury.

Wśród naszych partnerów handlowych, kolejne pozycje po Niemczech zajmowały w eksporcie – W. Brytania i Czechy (po 6,6%), Francja (5,6%), Włochy (4,8%), Holandia (4,5%), Rosja (2,9%), Szwecja (2,7%), Węgry i Hiszpania (po 2,6%), a w imporcie – Chiny (11,4%), Rosja (7,8%), Włochy (5,3%), Francja (3,8%), Holandia (3,7%), Czechy (3,5%), Stany Zjednoczone (2,7%), W. Brytania (2,6%) oraz Belgia (2,5%).

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** były znacznie niższe w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku. Eksport zmniejszył się o 23,9% do 28,8 mld zł, a import – o 24,0% do 49,1 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 20,3 mld zł (wobec minus 26,7 mld zł w analogicznym okresie ub. roku). Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 6,9 mld EUR i były niższe niż przed rokiem o 23,6%, a w imporcie – 11,8 mld EUR, tj. mniej również o 23,6%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 4,9 mld EUR (wobec minus 6,4 mld EUR w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Eksport w dolarach USA był niższy niż przed rokiem o 37,6%, a import – o 37,4%. Ujemne saldo wyniosło 5,5 mld USD (wobec minus 8,6 mld USD przed rokiem). Udział eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem obniżył się w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku o 2,1 p.proc. i wyniósł 5,3%, a w imporcie – o 3,3 p.proc. do 9,1%.

**STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO
WEDŁUG KRAJÓW
w okresie styczeń–wrzesień 2015 r.**

Po trzech kwartałach br. **Rosja** zajmowała siódme miejsce na liście naszych partnerów handlowych w eksporcie oraz trzecie w imporcie (przed rokiem odpowiednio szóste i drugie miejsce). W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku eksport do Rosji obniżył się o 28,3% do 15,6 mld zł, natomiast import był niższy o 26,3% i wyniósł 41,7 mld zł. Ujemne saldo obrotów poprawiło się z 34,4 mld zł przed rokiem do minus 5,8 mld zł. Obroty z Rosją wyrażone w euro spadły o 28,0% w eksporcie oraz o 25,9% w imporcie, a ujemne saldo wyniosło 6,2 mld EUR (w analogicznym okresie ub. roku minus 8,2 mld EUR). Wartość wymiany liczonej w dolarach USA w eksporcie zmniejszyła się o 41,1%, a w imporcie o 39,3%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 7,0 mld USD (przed rokiem minus 11,3 mld USD). Udział Rosji w eksporcie ogółem obniżył się z 4,3% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku do 2,9%, a w imporcie – z 10,9% do 7,8%.

W obrotach z Rosją wg grup SITC w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku obniżył się eksport m.in. sprzętu telekomunikacyjnego, mebli i ich części, urządzeń elektrycznych i nielektrycznych typu domowego oraz pigmentów, farb, pokostów i materiałów pokrewnych. Zwiększył się natomiast eksport m.in. statków, łodzi i konstrukcji pływających oraz preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych. W imporcie utrzymywał się głęboki spadek wartości dostaw ropy naftowej, natomiast wzrosły dostawy m.in. aluminium.

Ukraina przesunęła się na liście odbiorców naszych towarów z czternastego miejsca po dziewięciu miesiącach ub. roku na osiemnaste, a w imporcie – z dwudziestego pierwszego na dwudzieste drugie. Eksport na Ukrainę zmniejszył się o 9,3% do 8,7 mld zł, a import – o 13,5% do 4,7 mld zł. Dodatkowo saldo obrotów wyniosło 4,0 mld zł (wobec 4,1 mld zł przed rokiem). Obroty z Ukrainą liczone w euro były niższe w eksporcie o 8,9%, a w imporcie – o 13,1%; dodatkowo saldo wyniosło 1,0 mld EUR (podobnie jak rok wcześniej). Wartość wymiany liczonej w dolarach USA obniżyła się w eksporcie o 25,7%, a w imporcie – o 29,1%. Saldo obrotów ukształtowało się na poziomie 1,1 mld USD (przed rokiem 1,3 mld USD). Udział Ukrainy obniżył się w eksporcie ogółem z 1,9% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku do 1,6%, a w imporcie ogółem – z 1,0% do 0,9%.

W obrotach z Ukrainą wg grup SITC znacząco obniżył się eksport głównie papieru i tektury ciętych wg rozmiaru lub kształtu i artykułów z nich, natomiast zwiększył się – przetworzonych olejów ropy naftowej oraz koksu i półkoksu. W imporcie zmniejszyła się wartość m.in. rud i koncentratów żelaza oraz wyrobów walcowanych płaskich z żeliwa lub stali niestopowej nieplaterowanych, niepokrytych ani niepowleczonej, natomiast wzrosła wartość sprowadzonej surówki, surówki zwierciadlistej i żelaza gąbczastego, urządzeń do rozdziału energii elektrycznej oraz forniru, sklejk, płyt wiórowych i innych wyrobów z drewna.

W obrotach ogółem wg klasyfikacji towarowej SITC najszybszy wzrost eksportu i importu nastąpił w sekcji napoje i tytoń, różne wyroby przemysłowe oraz maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy, czego konsekwencją był wzrost udziału tych towarów w wymianie ogółem. Największy spadek eksportu i importu odnotowano w przypadku paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, co wpłynęło na znaczne obniżenie ich udziału w obrotach ogółem.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015		I-IX 2014	
	w mln zł	I-IX 2014=100	struktura w %	
EKSPORT	547297,5	106,8	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	58285,7	105,1	10,7	10,8
Napoje i tytoń.....	9454,1	121,0	1,7	1,5
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw.....	12937,6	101,4	2,4	2,5
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	18746,3	88,1	3,4	4,2
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1475,1	94,5	0,3	0,3
Chemikalia i produkty pokrewne.....	48738,1	103,3	8,9	9,2
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	106198,7	103,7	19,4	20,0
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy.....	209052,0	108,0	38,2	37,8
Różne wyroby przemysłowe.....	81512,2	117,5	14,9	13,5
IMPORT	538393,4	103,6	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	38689,7	103,4	7,2	7,2
Napoje i tytoń.....	3944,9	124,1	0,7	0,6
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw.....	17418,8	104,5	3,2	3,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	41074,7	73,1	7,6	10,8
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1860,2	88,9	0,4	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne.....	76501,9	99,3	14,2	14,8
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	95099,2	102,9	17,7	17,8
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy.....	192514,9	111,9	35,8	33,1
Różne wyroby przemysłowe.....	62561,9	118,5	11,6	10,2

Eksport produktów rolno-spożywczych w okresie trzech kwartałów br. był wyższy w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 7,3% i wyniósł 72,2 mld zł (17,3 mld EUR, 19,4 mld USD), a import zwiększył się o 4,0% do 48,2 mld zł (11,6 mld EUR, 13,0 mld USD). Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 23,9 mld zł (5,8 mld EUR, 6,4 mld USD) wobec 20,9 mld zł (5,0 mld EUR, 6,8 mld USD) przed rokiem. Udział towarów rolno-spożywczych w obrotach ogółem zwiększył się nieznacznie w porównaniu z okresem styczeń-wrzesień ub. roku: w eksporcie z 13,1% do 13,2%, a w imporcie z 8,9% do 9,0%. Wzrost eksportu odnotowano w obrotach z krajami rozwiniętymi (o 11,2%, w tym z krajami UE o 10,6%) i z krajami rozwijającymi się (o 13,9%, głównie pszenicy), natomiast niższy (o 42,8%) był eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (głównie jabłek, sera i twarogu oraz mięsa). Import produktów rolno-spożywczych zwiększył się w obrotach ze wszystkimi grupami krajów – z krajami rozwiniętymi o 2,2% (w tym z krajami UE o 1,5%), z krajami rozwijającymi się o 11,6%, a z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 1,9%.

Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015						I-IX 2014	I-IX 2015
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-IX 2014=100				
				zł	EUR	USD	struktura w %	
EKSPORT	72166,9	17347,9	19411,0	107,3	107,6	88,3	100,0	100,0
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	21828,9	5247,9	5875,3	101,4	101,7	83,4	32,0	30,2
Produkty pochodzenia roślinnego..	14726,7	3536,0	3953,5	109,7	109,9	90,1	20,0	20,4
Oleje i tłuszcze	1793,5	431,5	482,9	99,2	99,6	81,7	2,7	2,5
Przetwory spożywcze	33817,8	8132,5	9099,3	110,8	111,2	91,2	45,3	46,9
IMPORT	48237,6	11589,1	12978,4	104,0	104,3	85,5	100,0	100,0
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	13471,6	3237,1	3626,4	97,1	97,4	79,9	29,9	27,9
Produkty pochodzenia roślinnego..	12298,9	2951,8	3310,4	105,4	105,6	86,7	25,2	25,5
Oleje i tłuszcze	2175,7	523,3	586,1	91,6	92,0	75,5	5,1	4,5
Przetwory spożywcze	20291,4	4876,9	5455,5	109,8	110,2	90,3	39,8	42,1
SALDO	23929,3	5758,8	6432,6	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	8357,3	2010,8	2248,9	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego..	2427,8	584,2	643,1	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze	-382,2	-91,8	-103,2	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze	13526,4	3255,6	3643,8	x	x	x	x	x

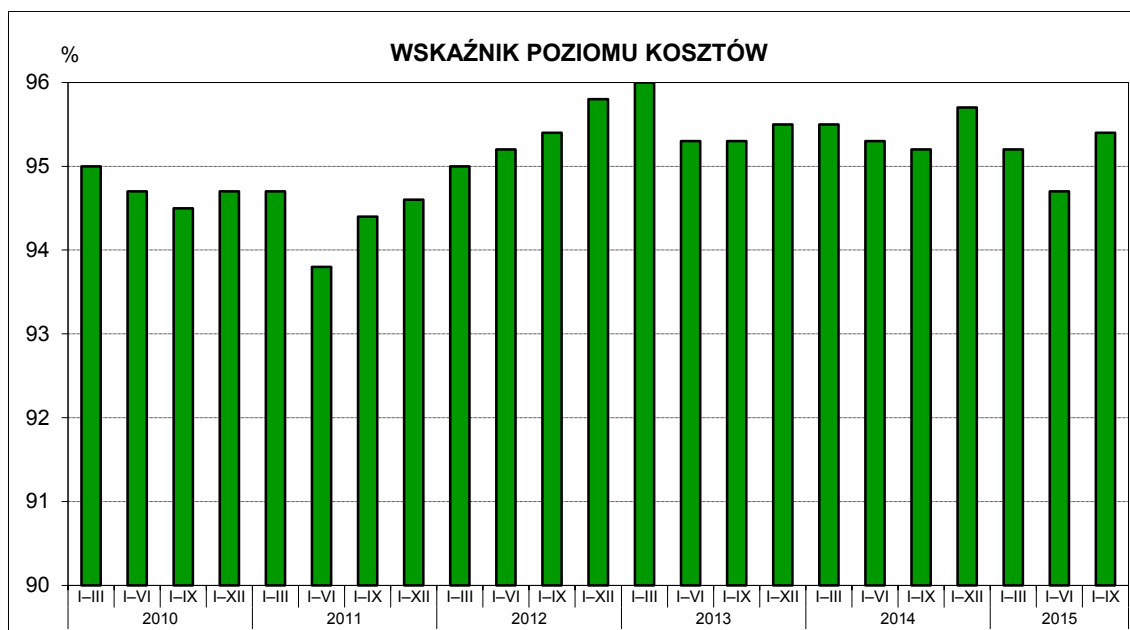
W okresie styczeń-wrzesień br. eksport **zbóż** zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 24,7% i wyniósł 4633,3 tys. ton o wartości 3,7 mld zł (0,9 mld EUR, 1,0 mld USD). Na rynki zagraniczne dostarczano głównie pszenicę, a największymi jej odbiorcami były Niemcy, Egipt i Arabia Saudyjska, Algieria i Maroko. Import zbóż zmniejszył się o 33,7% i wyniósł 672,3 tys. ton o wartości 0,9 mld zł (0,2 mld EUR, 0,2 mld USD). Najwięcej sprowadzono pszenicy i kukurydzy. Dostawy zbóż pochodziły głównie ze Słowacji i Czech.

W **strukturze rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku, wzrósł udział towarów konsumpcyjnych (z 21,2% do 22,7%) oraz dóbr inwestycyjnych (z 15,2% do 16,7%). Zmniejszył się udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 63,6% do 60,6%). Odnotowano wzrost importu dóbr inwestycyjnych - o 14,6% i towarów konsumpcyjnych - o 10,8% oraz spadek importu towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie - o 1,4%.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

W okresie styczeń–wrzesień br. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw²⁷ były nieco słabsze w porównaniu z uzyskanymi przed rokiem. Mniej korzystnie niż przed rokiem i w I półroczu br. ukształtowały się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Przychody ze sprzedaży na eksport były wyższe niż przed rokiem, jednak podmioty eksportujące również odnotowały słabsze wyniki finansowe. Podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez eksporterów pogorszyły się, ale wciąż były lepsze w porównaniu z ogółem badanych przedsiębiorstw.

Przychody z całokształtu działalności w okresie styczeń–wrzesień br. były wyższe od osiągniętych w analogicznym okresie ub. roku o 3,1%, natomiast **koszty ich uzyskania** wzrosły o 3,3%. W rezultacie odnotowano niewielkie pogorszenie **wskaźnika poziomu kosztów** z 95,2% do 95,4%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów były wyższe o 3,6%. Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano we wszystkich sekcjach, poza górnictwem i wydobywaniem. Znaczący wzrost wystąpił w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, przetwórstwie przemysłowym, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, informacji i komunikacji, transporcie i gospodarce magazynowej, administrowaniu i działalności wspierającej, budownictwie, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji.

²⁷ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej.

Przychody, koszty oraz wyniki finansowe podmiotów objętych badaniem kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2014	I-IX 2015
	w mln zł	
Przychody z całokształtu działalności	1794603,2	1850894,1
w tym przychód netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	1733503,7	1796296,3
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	1707795,8	1764860,5
w tym koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów	1652546,3	1716558,7
Wynik na działalności gospodarczej	86807,4	86033,6
Wynik finansowy brutto	86871,4	86011,1
Wynik finansowy netto	74488,0	73007,2
Zysk netto	92794,5	95088,3
Strata netto	18306,5	22081,1

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów był o 1,5% niższy niż przed rokiem i wyniósł 79737,6 mln zł. Pogorszeniu uległ wynik na działalności nadzwyczajnej (z 64,0 mln zł do minus 22,5 mln zł). W efekcie wolniejszego wzrostu przychodów niż kosztów ich uzyskania, obniżył się wynik na pozostałej działalności operacyjnej (o 506,9 mln zł do 6107,7 mln zł). Zanotowano dodatni wynik na operacjach finansowych (188,2 mln zł wobec minus 764,6 mln zł przed rokiem).

W rezultacie, **wynik na działalności gospodarczej** był o 0,9% niższy niż przed rokiem i ukształtował się na poziomie 86033,6 mln zł. Pogorszenie wyniku na działalności gospodarczej odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 20227,2 mln zł do 7917,5 mln zł), górnictwie i wydobywaniu (z 1868,7 mln zł do 438,0 mln zł), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 3056,0 mln zł do 2346,9 mln zł) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (z 1621,1 mln zł do 1487,6 mln zł). Poprawę odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 7154,4 mln zł do 43842,1 mln zł), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2188,1 mln zł do 12277,0 mln zł), informacji i komunikacji (o 1407,0 mln zł do 5726,7 mln zł), transporcie i gospodarce magazynowej (o 1140,8 mln zł do 4408,3 mln zł), budownictwie (o 655,6 mln zł do 2676,3 mln zł), obsłudze rynku nieruchomości (o 506,7 mln zł do 1516,8 mln zł), zakwaterowaniu i gastronomii (o 416,4 mln zł do 883,6 mln zł) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 244,6 mln zł do 1700,2 mln zł).

Wynik finansowy brutto wyniósł 86011,1 mln zł (zysk brutto – 109315,6 mln zł, strata brutto – 23304,4 mln zł) i był niższy o 860,3 mln zł (tj. o 1,0%) niż przed rokiem. Obciążenia wyniku finansowego brutto wzrosły w skali roku o 5,0% do 13003,9 mln zł.

Wynik finansowy netto był niższy niż przed rokiem o 1480,8 mln zł (tj. o 2,0%) i ukształtował się na poziomie 73007,2 mln zł (zysk netto – 95088,3 mln zł, strata netto – 22081,1 mln zł). Największe pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 18131,6 mln zł do 7342,3 mln zł), górnictwie i wydobywaniu (z 1239,6 mln zł do minus 359,5 mln zł), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 2810,7 mln zł do 2075,1 mln zł) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (z 1376,2 mln zł

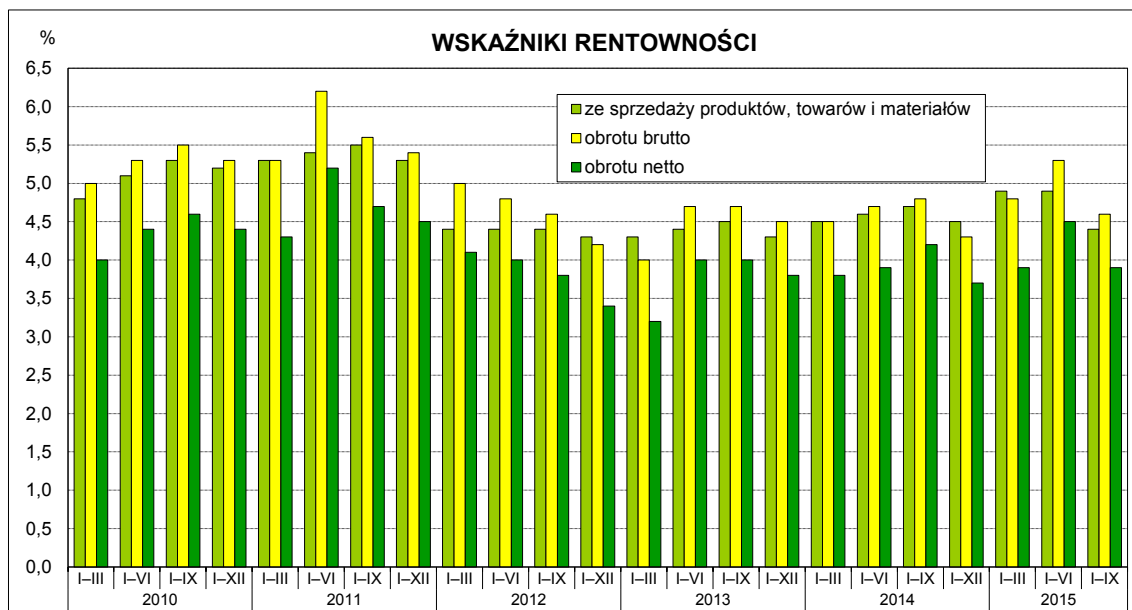
do 1200,8 mln zł). Wynik finansowy netto poprawił się m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 5796,2 mln zł do 37591,7 mln zł), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1855,6 mln zł do 10136,5 mln zł), informacji i komunikacji (o 1349,7 mln zł do 5080,7 mln zł), transporcie i gospodarce magazynowej (o 1055,3 mln zł do 3652,1 mln zł), budownictwie (o 641,6 mln zł do 2222,6 mln zł), obsłudze rynku nieruchomości (o 411,5 mln zł do 1212,2 mln zł), zakwaterowaniu i gastronomii (o 398,8 mln zł do 785,4 mln zł) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 238,4 mln zł do 1417,7 mln zł).

Zysk netto wykazało 77,9% badanych przedsiębiorstw (wobec 77,0% przed rokiem), a uzyskane przez nie przychody stanowiły 83,6% przychodów z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw (wobec 79,9% w ub. roku). W przetwórstwie przemysłowym zysk netto osiągnęło 80,9% przedsiębiorstw (wobec 81,4% przed rokiem), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 88,5% (wobec odpowiednio 77,9% rok wcześniej).

Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe podmiotów objętych badaniem kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2014	I-IX 2015
	w %	
Wskaźnik poziomu kosztów	95,2	95,4
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	4,7	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	4,8	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,2	3,9
Wskaźnik płynności I stopnia	36,1	37,5
Wskaźnik płynności II stopnia.....	102,6	103,0

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów obniżył się z 4,7% do 4,4%, wskaźnik rentowności obrotu brutto – z 4,8% do 4,6%, a rentowności obrotu netto – z 4,2% do 3,9%. W porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku w ogólnej liczbie badanych podmiotów zwiększył się udział jednostek rentownych (wykazujących wskaźnik rentowności obrotu netto równy lub większy od zera) z 77,2% do 78,1%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wzrósł z 80,0% do 83,7%. Poprawę rentowności obrotu netto odnotowano w zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych (z 5,1% do 9,1%), obsłudze rynku nieruchomości (z 5,1% do 7,6%), informacji i komunikacji (z 6,2% do 7,9%), transporcie i gospodarce magazynowej (z 3,5% do 4,7%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami (z 6,4% do 7,4%), budownictwie (z 2,3% do 3,2%), przetwórstwie przemysłowym (z 4,2% do 4,9%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (z 1,5% do 1,8%). Największe osłabienie rentowności obrotu netto wystąpiło w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 12,8% do 5,1%), górnictwie i wydobywaniu (z 3,3% do minus 0,9%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 9,2% do 6,5%), administrowaniu i działalności wspierającej (z 5,2% do 4,0%) oraz w pozostałej działalności usługowej (z 7,9% do 7,2%).

Wzrosła wartość wskaźnika płynności finansowej **I stopnia** z 36,1% przed rokiem do 37,5% oraz wskaźnika **II stopnia** ze 102,6% do 103,0%. Wskaźnik płynności I stopnia powyżej 20% uzyskało 48,4% badanych przedsiębiorstw (wobec 47,0% w analogicznym okresie ub. roku), a wskaźnik płynności II stopnia w przedziale od 100% do 130% odnotowało (podobnie jak przed rokiem) 12,4% badanych przedsiębiorstw.

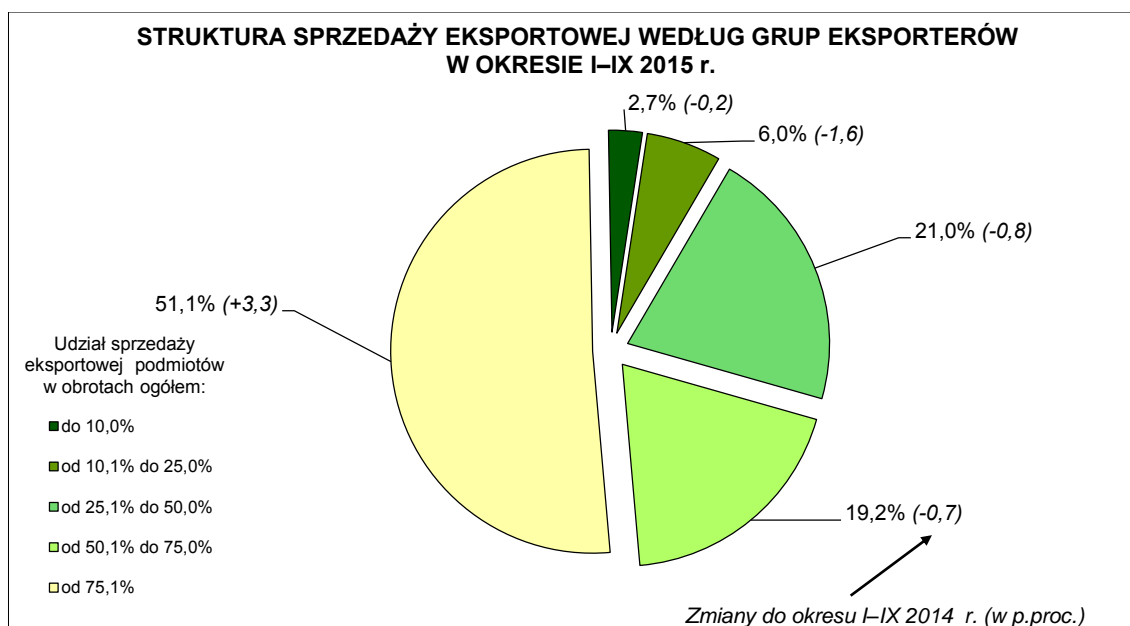
Relacja zobowiązań do należności (z tytułu dostaw i usług) ukształtowała się na poziomie niższym niż rok wcześniej (91,6% wobec 94,4%). Wartość zobowiązań z tytułu dostaw i usług wyższą od wartości należności z tego tytułu odnotowano m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, górnictwie i wydobywaniu oraz w zakwaterowaniu i gastronomii.

Poziom i struktura rodzajowa kosztów kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2014		I-IX 2015	
	w mln zł	struktura w %	w mln zł	struktura w %
Koszty ogółem	1104247,4	100,0	1152185,1	100,0
amortyzacja	60072,9	5,4	72500,8	6,3
zużycie materiałów i energii	515808,7	46,7	523890,4	45,5
w tym energia	28760,9	2,6	29735,8	2,6
usługi obce	241983,3	21,9	257017,3	22,3
podatki i opłaty	62526,4	5,7	63222,6	5,5
wynagrodzenia brutto	156195,6	14,2	165121,2	14,3
ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	37468,9	3,4	38756,8	3,4
w tym składki z tytułu ubezpieczeń				
społecznych	27602,4	2,5	29088,1	2,5
pozostałe koszty	30191,5	2,7	31676,0	2,7

Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty ogółem w okresie styczeń-wrzesień br. były o 4,3% wyższe niż przed rokiem. W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział kosztów amortyzacji, wynagrodzeń oraz usług obcych, zmniejszył się natomiast udział kosztów zużycia materiałów oraz podatków i opłat. Udział kosztów ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, pozostałych kosztów oraz kosztów zużycia energii nie uległ zmianie.

Z grupy przedsiębiorstw objętych badaniem 50,6% jednostek wykazało w okresie styczeń–wrzesień br. sprzedaż na eksport (wobec 50,7% rok wcześniej). Poziom sprzedaży eksportowej był o 3,5% wyższy niż w analogicznym okresie ub. roku. Udział sprzedaży na eksport w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu podmiotów nie uległ zmianie i, podobnie jak przed rokiem, ukształtował się na poziomie 23,8%. W okresie styczeń–wrzesień br. 70,3% sprzedaży na eksport przypadało na przedsiębiorstwa, w których stanowiła ona więcej niż 50% obrotu ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (wobec 67,7% rok wcześniej).

W grupie podmiotów eksportujących nieco zmniejszył się udział jednostek wykazujących zysk netto (z 82,0% przed rokiem do 81,2%, w tym w przetwórstwie przemysłowym – z 83,0% do 82,1%). Podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez eksporterów w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku uległy pogorszeniu, ale były lepsze niż dla badanych przedsiębiorstw ogółem. Wskaźnik płynności finansowej II stopnia był niższy od odnotowanego przez ogół przedsiębiorstw.

Spośród badanych przedsiębiorstw 90,2%, tj. 15365 jednostek prowadziło działalność gospodarczą zarówno w 2014 r., jak i w 2015 r. (wobec 91,1% odpowiednio przed rokiem). Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów tych podmiotów stanowiły 97,1% przychodów netto ze sprzedaży ogółu podmiotów (wobec 98,1% rok wcześniej). Udział tej grupy przedsiębiorstw w zysku i stracie netto ogółu podmiotów objętych badaniem wyniósł odpowiednio 96,5% i 95,6% (wobec 98,3% i 92,8% przed rokiem).

Wartość **aktywów obrotowych ogółem** badanych przedsiębiorstw na koniec września br. wyniosła 822742,6 mln zł i była o 8,5% wyższa niż przed rokiem, w tym wzrosła wartość inwestycji krótkoterminowych (o 13,0%), należności krótkoterminowych (o 7,3%), zapasów (o 7,1%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 3,0%). W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 24,0% do 25,0%). Obniżył się udział należności krótkoterminowych (z 44,2% do 43,7%), zapasów (z 28,3% do 28,0%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,5% do 3,3%). W strukturze zapasów ogółem obniżył się udział produktów gotowych (z 17,5% do 16,2%) oraz nieznacznie – materiałów (z 30,1% do 30,0%). Zwiększył się natomiast udział towarów (z 35,8% do 36,0%) oraz w nieznacznym stopniu półproduktów i produktów w toku (z 14,1% do 14,2%).

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi, a ich udział w pokryciu finansowym aktywów stanowił 66,8% (wobec 66,5% przed rokiem).

W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku nie odnotowano istotnych zmian w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykle rotacji zapasów oraz rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług uległy wydłużeniu (odpowiednio z 33 do 35 dni oraz z 44 do 45 dni). Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług nie uległ zmianie i wyniósł 41 dni.

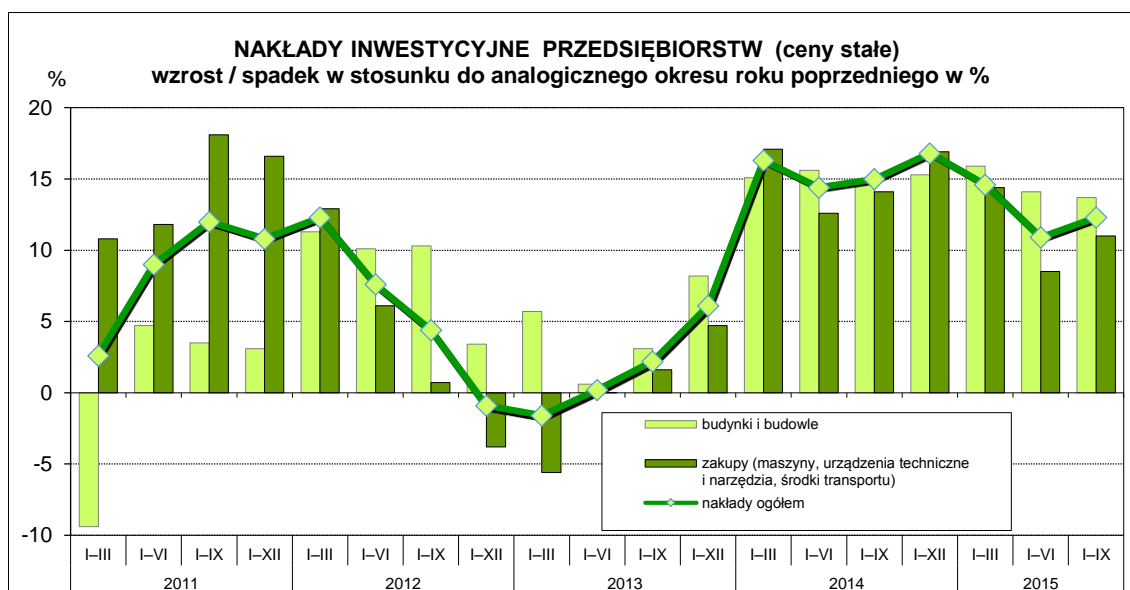
Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec września br. wyniosły 871520,4 mln zł i były o 8,2% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 37,0% zobowiązań ogółem (wobec 37,4% przed rokiem).

Wartość **zobowiązań krótkoterminowych** badanych przedsiębiorstw ukształtowała się na poziomie 549196,9 mln zł i była o 8,9% wyższa niż na koniec września ub. roku. Wzrosły zobowiązania z tytułu zaliczek otrzymanych na poczet dostaw – o 15,6%, pozostałe zobowiązania krótkoterminowe – o 22,6%, zobowiązania z tytułu wynagrodzeń – o 6,6%, zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek – o 14,4%, zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń – o 8,4%, zobowiązania z tytułu dostaw i usług – o 2,5% oraz zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych – o 31,8%. Rozliczenia międzyokresowe wzrosły o 15,3%.

Zobowiązania długoterminowe badanych przedsiębiorstw w końcu września br. wyniosły 322323,5 mln zł i były o 7,0% wyższe niż przed rokiem. Odnotowano wzrost zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych – o 15,0%, zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek – o 5,2% oraz pozostałych zobowiązań długoterminowych – o 3,4%.

Nakłady inwestycyjne

W okresie styczeń–wrzesień br. nakłady ogółem badanych przedsiębiorstw²⁸ wyniosły 85,8 mld zł i były (w cenach stałych) o 12,3% wyższe niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano wzrost o 15,0%, a po I półroczu br. o 10,9%). Nakłady na budynki i budowlę zwiększyły się o 13,7%, natomiast na zakupy²⁹ – o 11,0%. Udział zakupów w nakładach ogółem wyniósł 58,9% (przed rokiem – 58,8%).

Wzrost **nakładów ogółem** (w cenach bieżących) wystąpił w budownictwie (o 52,5% wobec wzrostu przed rokiem o 6,2%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 32,7% wobec wzrostu o 18,8%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 19,7% wobec wzrostu o 20,8%), przetwórstwie przemysłowym (o 19,3% wobec wzrostu o 14,2%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 10,3% wobec wzrostu o 27,9%). Nakłady w transporcie i gospodarce magazynowej pozostały na poziomie sprzed roku. Obniżyły się natomiast nakłady m.in. w górnictwie i wydobywaniu (o 11,2% wobec spadku przed rokiem o 9,2%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 9,3% wobec wzrostu o 15,2%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,5% wobec wzrostu o 9,7%).

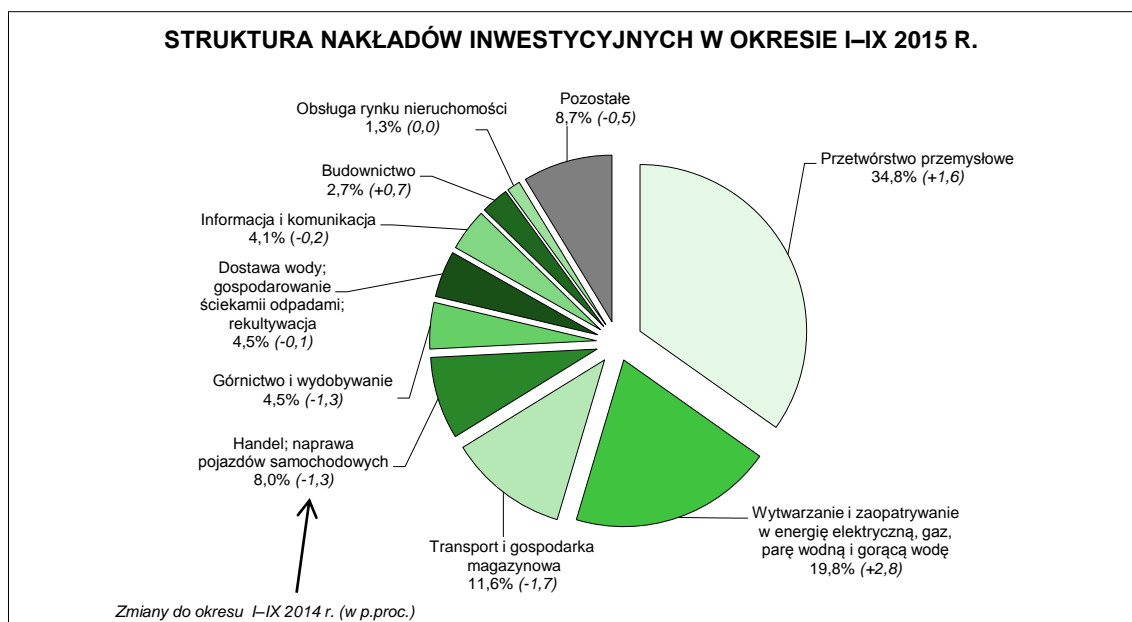
Wzrost nakładów ogółem w działach przetwórstwa przemysłowego o największym udziale w nakładach inwestycyjnych notowano w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 81,7% wobec spadku przed rokiem o 3,4%), pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 67,5% wobec spadku

²⁸ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej.

²⁹ Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu.

o 23,6%), urządzeń elektrycznych (o 40,6% wobec spadku o 19,4%), wyrobów z metali (o 35,8% wobec wzrostu o 8,2%), pojazdów samochodowych, przyczep i nacze (o 33,5% wobec wzrostu o 20,8%), papieru i wyrobów z papieru (o 23,8% wobec spadku o 12,1%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 17,0% wobec wzrostu o 27,3%), artykułów spożywczych (o 15,6% wobec wzrostu o 23,4%), mebli (o 15,3% wobec wzrostu o 39,2%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 14,3% wobec wzrostu o 4,3%), metali o (10,7% wobec wzrostu o 29,2%). Największy spadek nakładów wystąpił w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 36,4% wobec wzrostu przed rokiem o 115,3%) oraz maszyn i urządzeń (o 4,9% wobec wzrostu o 23,7%).

W strukturze nakładów ogółem według sekcji zwiększył się m.in. udział nakładów poniesionych przez jednostki zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 17,0% w analogicznym okresie ub. roku do 19,8%), przetwórstwem przemysłowym (z 33,2% do 34,8%), budownictwem (z 2,0% do 2,7%) oraz administrowaniem i działalnością wspierającą (z 5,8% do 6,1%). Obniżył się natomiast udział nakładów w jednostkach transportu i gospodarki magazynowej (z 13,3% w analogicznym okresie ub. roku do 11,6%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (z 9,3% do 8,0%), górnictwie i wydobywaniu (z 5,8% do 4,5%) oraz informacji i komunikacji (z 4,3% do 4,1%).

Wzrost nakładów odnotowano we wszystkich klasach wielkości przedsiębiorstw; w jednostkach o liczbie pracujących od 250 do 1000 osób – o 19,9%, o liczbie pracujących od 50 do 249 osób – o 15,4% oraz o liczbie pracujących powyżej 1000 osób – o 10,6%.

Struktura inwestowania według wybranych sekcji i klas wielkości przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących					
	50–249 osób		250–1000 osób		powyżej 1000 osób	
	jednostki inwestujące	nakłady ogółem	jednostki inwestujące	nakłady ogółem	jednostki inwestujące	nakłady ogółem
w % ogółem w danej sekcji						
Ogółem	78,3	22,8	18,1	26,1	3,6	51,1
Górnictwo i wydobywanie.....	69,6	4,9	20,8	7,5	9,6	87,6
Przetwórstwo przemysłowe.....	74,9	24,0	21,3	35,2	3,8	40,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.	77,2	5,5	14,5	8,8	8,3	85,7
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	87,6	52,4	11,4	34,8	1,0	12,8
Budownictwo.....	87,4	66,9	11,4	26,3	1,2	6,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ...	84,5	30,4	13,0	25,8	2,5	43,8
Transport i gospodarka magazynowa	74,0	12,4	20,5	18,0	5,5	69,6
Zakwaterowanie i gastronomia.....	80,9	30,0	17,4	40,6	1,7	29,4
Informacja i komunikacja	75,0	17,0	17,7	10,0	7,3	73,0
Obsługa rynku nieruchomości	91,5	71,5	8,5	28,5	0,0	0,0

W okresie styczeń–wrzesień br. **rozpoczęto** 144,3 tys. **inwestycji**, tj. o 1,4% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 10,2% w analogicznym okresie ub. roku). Około 62% rozpoczętych inwestycji stanowiły przyłącza energetyczne i gazowe o niewielkiej jednostkowej wartości kosztorysowej. Łączna **wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych** wyniosła 34,5 mld zł i była o 1,1% niższa niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 3,0%). Na modernizację istniejących środków trwałych przypadało 37,9% wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych (wobec 37,7% przed rokiem). Wzrost wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych odnotowano m.in. w obsłudze rynku nieruchomości (o 114,6% wobec spadku przed rokiem o 22,4%), budownictwie (o 66,0% wobec wzrostu o 5,4%), górnictwie i wydobywaniu (o 25,4% wobec spadku o 62,2%), przetwórstwie przemysłowym (o 22,2% wobec wzrostu o 21,5%), informacji i komunikacji (o 6,9% wobec spadku o 4,6%). Najbardziej znaczący spadek wartości kosztorysowej inwestycji zanotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 25,7% wobec spadku o 12,4% przed rokiem), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 22,8% wobec spadku o 8,8%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 21,5% wobec wzrostu o 28,6%).

Z ogólnej wartości nakładów zrealizowanych przez badane przedsiębiorstwa **podmioty z kapitałem zagranicznym**³⁰ poniosły 34,6% nakładów (wobec 33,8% w analogicznym okresie ub. roku). Nakłady tej grupy podmiotów (w cenach stałych) były o 14,1% wyższe w skali roku (wobec wzrostu o 9,9% przed rokiem). Najwięcej nakładów tej grupy podmiotów zrealizowały jednostki przetwórstwa przemysłowego – 48,3%, administrowania i działalności wspierającej – 15,0%, handlu; napraw pojazdów samochodowych – 11,5%, informacji i komunikacji – 8,7%. Wzrost nakładów (w cenach bieżących) notowano w jednostkach z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (o 26,5%), administrowania i działalności wspierającej (o 23,6%), informacji i komunikacji (o 3,4%). Spadek obserwowano w jednostkach handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 9,9%).

W strukturze nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przetwórstwa przemysłowego z kapitałem zagranicznym największy był udział podmiotów zajmujących się produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – 26,3% (wzrost nakładów o 37,5%). Znaczna część nakładów została zrealizowana przez jednostki produkujące artykuły spożywcze – 10,4% (wzrost nakładów o 11,1%), a nieco mniejsza – przez podmioty produkujące papier i wyroby z papieru – 8,4% (wzrost nakładów o 73,9%), wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 7,0% (wzrost nakładów o 59,2%) oraz wyroby z gumy i tworzyw sztucznych – 6,4% (wzrost nakładów o 1,4%).

³⁰ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych z kapitałem zagranicznym powyżej 1 mln USD (z wyjątkiem instytucji kredytowych i ubezpieczeniowych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

Wyniki finansowe banków

W okresie styczeń–wrzesień br. wyniki finansowe sektora bankowego³¹ były niższe od osiągniętych w analogicznym okresie ub. roku.

Wynik działalności bankowej był o 5,9% niższy niż przed rokiem i wyniósł 41,5 mld zł. Wynik z tytułu odsetek zmniejszył się o 8,2% do 26,0 mld zł, a wynik z tytułu prowizji spadł o 2,3% i ukształtował się na poziomie 10,0 mld zł.

Koszty działania banków zwiększyły się o 1,8% i wyniosły 20,9 mld zł, w tym koszty pracownicze stanowiły 54,2%, tj. 11,3 mld zł (spadek o 0,5%).

Wybrane pozycje rachunku zysków i strat kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2014	I-IX 2015	
	w mln zł		I-IX 2014=100
Wynik z działalności operacyjnej	16163	14010	86,7
w tym:			
Wynik działalności bankowej	44070	41452	94,1
w tym:			
z tytułu odsetek	28346	26018	91,8
z tytułu prowizji	10284	10047	97,7
Koszty działania banków	20506	20867	101,8
w tym koszty pracownicze	11377	11320	99,5
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	2019	2096	103,8
Rezerwy	397	403	101,5
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	5867	5213	88,9
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	208	46	22,1
Wynik z tytułu poniesionych, ale niewykazanych strat IBNR/Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	402	231	57,5
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	3118	2688	86,2
Wynik finansowy netto	12961	11404	88,0

Wynik z działalności operacyjnej zmniejszył się w skali roku o 13,3% do 14,0 mld zł.

Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej wyniósł 2,7 mld zł, tj. o 13,8% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku.

Wynik finansowy netto był niższy niż przed rokiem o 12,0% i ukształtował się na poziomie 11,4 mld zł.

Suma bilansowa sektora bankowego na koniec września br. wyniosła 1605,8 mld zł i była wyższa niż rok wcześniej o 4,6%. Główną pozycją aktywów były kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy), które osiągnęły wartość 1136,5 mld zł (wzrost o 4,8%).

³¹ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Wybrane pozycje bilansu (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2014	IX 2015	
	w mln zł		IX 2014=100
Suma bilansowa	1535300	1605846	104,6
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	58867	59962	101,9
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	17700	17206	97,2
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	248000	257085	103,7
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	1084741	1136521	104,8
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	27864	32793	117,7
Aktywa finansowe zabezpieczające	3887	4223	108,6
Zobowiązania ogółem	1370603	1433706	104,6
w tym:			
Zobowiązania finansowe (łącznie z zobowiązaniami wobec banków centralnych)	1333312	1402223	105,2
Kapitały	164697	172140	104,5
w tym:			
Kapitał podstawowy	28955	29047	100,3
Kapitał zapasowy	76726	82554	107,6
Kapitały rezerwowe	30891	32524	105,3

Zobowiązania ogółem na koniec września br. wyniosły 1433,7 mld zł (o 4,6% więcej niż rok wcześniej), w tym zobowiązania finansowe (łącznie ze zobowiązaniami wobec banków centralnych) osiągnęły wartość 1402,2 mld zł (wzrost o 5,2%).

Kapitały własne banków na koniec września br. wyniosły 172,1 mld zł, tj. o 4,5% więcej niż przed rokiem.

Wartość kredytów udzielonych przez banki sektorowi niefinansowemu na koniec września br. wyniosła 953,0 mld zł (wzrost o 7,3% w skali roku), w tym kredyty dla przedsiębiorstw osiągnęły wartość 328,2 mld zł (o 8,5% wyższą niż przed rokiem). Kredyty dla gospodarstw domowych wyniosły 618,9 mld zł (o 6,7% więcej niż rok wcześniej).

Wartość depozytów sektora niefinansowego złożonych w bankach ukształtowała się w końcu września br. na poziomie 889,6 mld zł i była o 10,5% większa niż rok wcześniej. Osoby prywatne zgromadziły depozyty o wartości 590,4 mld zł, tj. o 10,1% większej niż przed rokiem.

Zadłużenie instytucji rządowych i samorządowych w bankach zmniejszyło się o 3,2% w porównaniu z końcem września ub. roku i wyniosło 92,9 mld zł. **Wartość depozytów** tych instytucji ukształtowała się na poziomie 78,6 mld zł, co oznacza spadek w skali roku o 8,6%.

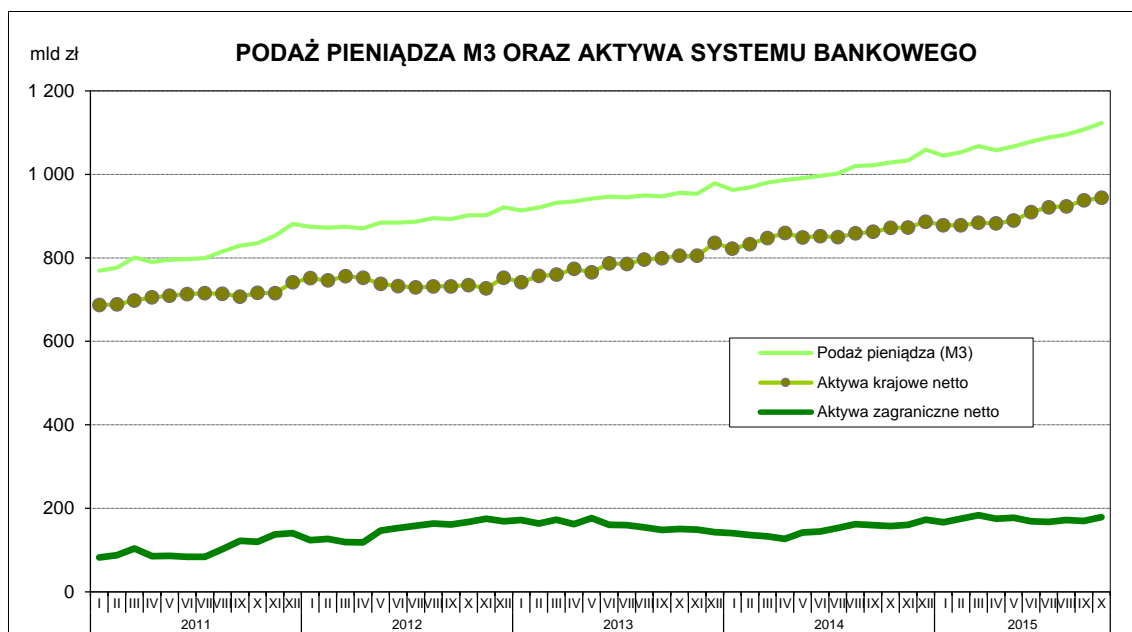
Kredyty i depozyty sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2014	IX 2015	
	w mln zł		IX 2014=100
Kredyty ogółem	983947	1045902	106,3
Sektor niefinansowy	888019	952996	107,3
w tym:			
przedsiębiorstwa	302430	328230	108,5
MŚP ^a	175434	185862	105,9
duże przedsiębiorstwa	126997	142368	112,1
gospodarstwa domowe	580136	618888	106,7
w tym:			
mieszkaniowe	347566	373897	107,6
konsumpcyjne dla osób prywatnych	118234	124148	105,0
Instytucje rządowe i samorządowe	95928	92906	96,8
Depozyty ogółem	891020	968266	108,7
Sektor niefinansowy	804985	889642	110,5
w tym osoby prywatne	536030	590431	110,1
Instytucje rządowe i samorządowe	86035	78624	91,4

^a Sektor MŚP tworzą tu jednostki o liczbie pracujących mniejszej niż 250 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, o liczbie pracujących powyżej 9 osób, lecz mniejszej niż 250 osób (stan pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego).

Pieniądz

Na koniec października br. **podaż pieniądza M3³²** wyniosła 1122,9 mld zł, tj. była wyższa niż w końcu grudnia ub. roku o 6,0% i większa niż przed miesiącem o 1,4%.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2014		2015			
	X	XII	IX	X		
	w mln zł				IX 2015= =100	XII 2014= =100
Podaż pieniądza (M3)	1028665,1	1059167,2	1107486,8	1122900,5	101,4	106,0
pieniądz gotówkowy w obiegu	125901,7	130029,9	143214,5	146182,4	102,1	112,4
depozyty i inne zobowiązania	886028,7	914523,0	951096,0	962040,3	101,2	105,2
pozostałe składniki M3	16734,7	14614,3	13176,3	14677,8	111,4	100,4
Aktywa zagraniczne netto	157084,2	172946,6	177857,8	178973,8	100,6	103,5
Aktywa krajowe netto	871580,9	886220,6	929629,1	943926,7	101,5	106,5
należności	997931,4	1005640,5	1069650,9	1071453,6	100,2	106,5
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	152724,1	169024,5	162413,3	176672,8	108,8	104,5
saldo pozostałych pozycji netto	-279074,6	-288444,4	-302435,2	-304199,7	x	x

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu października br. wyniosły 146,2 mld zł i wzrosły o 12,4% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do września br. zwiększyły się o 2,1%.

³² Opracowano na podstawie danych NBP – statystyka monetarna i finansowa.

Depozyty i inne zobowiązania, stanowiące główną pozycję w strukturze podaży pieniądza (M3), w końcu października br. wyniosły 962,0 mld zł. Największy udział w tej pozycji (65,0%) miały depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych w kwocie 625,7 mld zł.

Pozostałe składniki M3 na koniec października br. wyniosły 14,7 mld zł. Wartość tej pozycji zwiększyła się w stosunku do końca ub. roku o 0,4%, a w porównaniu ze stanem na koniec września br. wzrosła o 11,4%.

Kolejnym czynnikiem kształtującym stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które wyniosły w końcu października br. 179,0 mld zł. Ich wartość wzrosła w porównaniu z końcem ub. roku o 3,5%, a w porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyła się o 0,6%.

Aktywa krajowe netto na koniec października br. ukształtowały się na poziomie 943,9 mld zł i były wyższe o 6,5% niż w końcu ub. roku oraz o 1,5% większe niż przed miesiącem.

Należności, stanowiące największą pozycję w strukturze aktywów krajowych netto, w końcu października br. wyniosły 1071,5 mld zł. Największy udział w tej pozycji (58,8%) miały należności gospodarstw domowych, w kwocie 630,2 mld zł.

Główne komponenty podaży pieniądza i aktywów krajowych netto (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	X 2015		
	w mln zł	IX 2015=100	XII 2014=100
Depozyty i inne zobowiązania	962040,3	101,2	105,2
Gospodarstwa domowe	625694,0	101,0	105,8
Niemonetarne instytucje finansowe	51609,7	108,2	99,4
Przedsiębiorstwa	233495,0	100,2	103,4
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	19922,2	100,0	110,0
Instytucje samorządowe	28044,0	98,6	116,8
Fundusze ubezpieczeń społecznych	3275,3	131,4	107,8
Należności	1071453,6	100,2	106,5
Gospodarstwa domowe	630193,2	100,6	106,2
Niemonetarne instytucje finansowe	56897,5	95,9	103,3
Przedsiębiorstwa	326045,8	100,0	109,3
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6019,1	101,8	105,9
Instytucje samorządowe	52297,8	100,2	98,2
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0,2	100,0	100,0

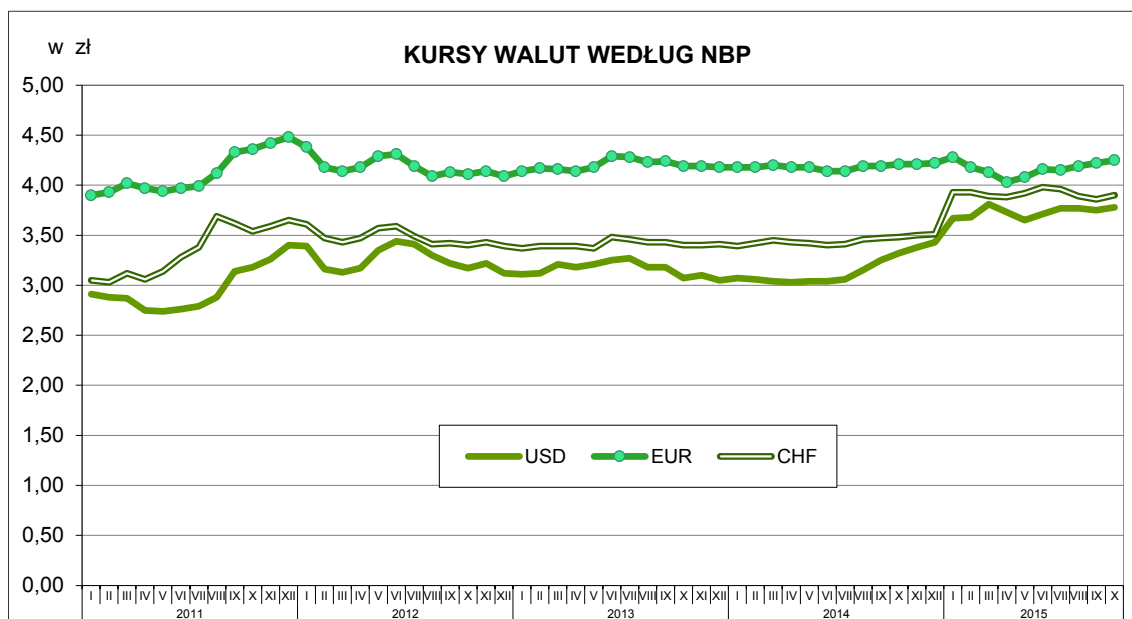
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego na koniec października br. wyniosło 176,7 mld zł. Zadłużenie to zwiększyło się o 4,5% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do stanu na koniec września br. wzrosło o 8,8%.

Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 304,2 mld zł, które pogłębiło się w relacji do stanu na koniec ub. roku o 15,8 mld zł oraz w stosunku do poprzedniego miesiąca – o 1,8 mld zł.

Podstawowe stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego nie uległy zmianie od 5 marca br. i wyniosły odpowiednio: stopa lombardowa – 2,50%, stopa redyskonta weksli – 1,75%, stopa referencyjna – 1,50%, stopa depozytowa – 0,50%.

Średnie miesięczne kursy walut w Narodowym Banku Polskim kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2014		2015				
	X	XII	IX	X	zmiana % w stosunku do		
	w zł				X 2014	XII 2014	IX 2015
100 EUR	420,50	422,33	421,69	424,60	1,0	0,5	0,7
100 USD	331,52	342,87	375,13	378,07	14,0	10,3	0,8
100 CHF	348,14	351,23	386,05	390,37	12,1	11,1	1,1

Kursy walut w październiku br. były wyższe w stosunku do notowanych przed miesiącem i przed rokiem. W porównaniu z październikiem ub. roku kurs euro wzrósł o 1,0%, dolara amerykańskiego – o 14,0%, a franka szwajcarskiego – o 12,1%.

Budżet państwa

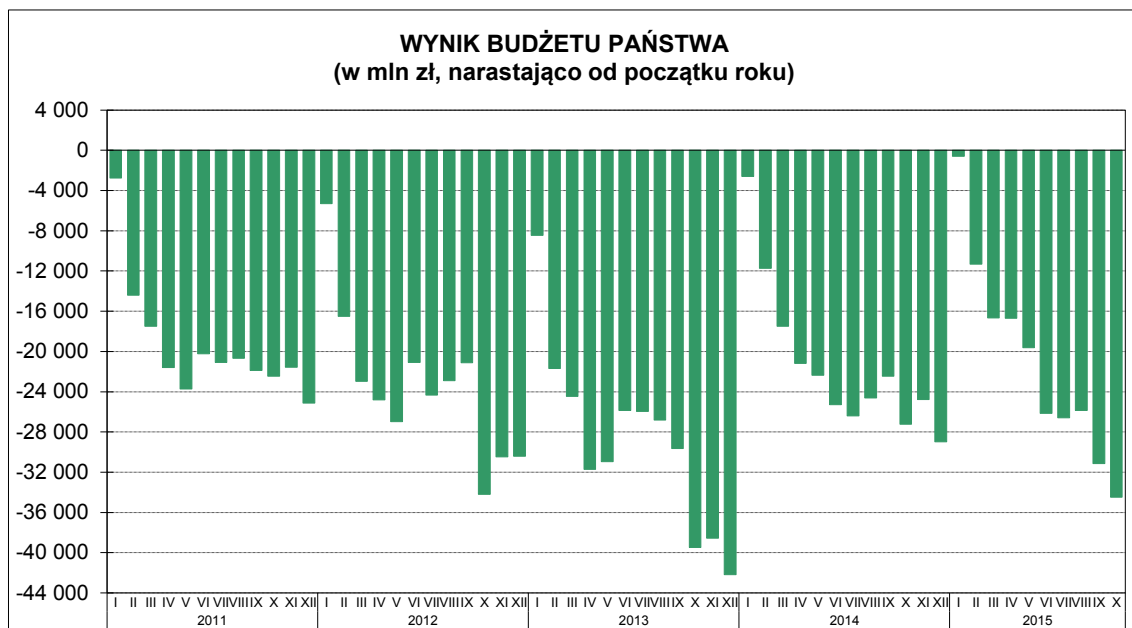
W okresie styczeń–październik br. **dochody** budżetu państwa³³ wyniosły 238911,1 mln zł (tj. 80,4% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2015 r.), a **wydatki** 273399,0 mln zł (odpowiednio 79,6%). **Deficyt** ukształtował się na poziomie 34487,9 mln zł, co stanowiło 74,8% planu.

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2015 r.	I-X 2015			
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	struktura	I-X 2014=100
Dochody ogółem	297197,8	238911,1	80,4	100,0	101,3
Dochody podatkowe	269820,0	214415,9	79,5	89,7	100,9
w tym:					
podatki pośrednie	199450,0	155314,3	77,9	65,0	98,6
w tym podatek akcyzowy	63570,0	51842,2	81,6	21,7	101,7
podatek dochodowy od osób prawnych	24530,0	21526,6	87,8	9,0	112,2
podatek dochodowy od osób fizycznych	44390,0	36235,4	81,6	15,2	104,2
Dochody niepodatkowe	25829,9	23606,2	91,4	9,9	105,4
w tym wpływy z cła	2394,0	2381,9	99,5	1,0	118,9
Środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi	1547,9	889,0	57,4	0,4	104,8
Wspólna Polityka Rolna	178,7	134,1	75,0	0,1	93,6
fundusze strukturalne i inne	1369,2	754,9	55,1	0,3	107,0
Wydatki ogółem	343277,8	273399,0	79,6	100,0	103,9
w tym:					
Obsługa długu krajowego	22082,0	18189,6	82,4	6,7	79,8
Obsługa zadłużenia zagranicznego	10168,0	9296,6	91,4	3,4	100,4
Rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	18164,5	14739,4	81,1	5,4	101,2
Dotacje dla:					
Funduszu Emerytalno-Rentowego	17041,1	13628,4	80,0	5,0	102,4
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	42065,7	35495,5	84,4	13,0	116,9
Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	51346,6	46306,5	90,2	16,9	100,5
Deficyt (-) / Nadwyżka (+)	-46080,0	-34487,9	74,8	x	x
Finansowanie deficytu ^a :					
źródła krajowe	38873,8	33608,8	86,5	x	x
źródła zagraniczne	10641,7	967,2	9,1	x	x

a Obejmuje finansowanie deficytu budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

³³ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–październik 2015 r.”

Dochody zrealizowane w okresie styczeń–październik br. były większe niż w analogicznym okresie ub. roku o 1,3%, ale realizacja ustawy budżetowej była niższa o 4,5 p.proc. Wpływy z **podatków pośrednich** wyniosły 155314,3 mln zł (co stanowiło 65,0% dochodów ogółem), w tym z podatku akcyzowego 51842,2 mln zł (odpowiednio 21,7%).

Wpływy z **podatku dochodowego** od osób prawnych ukształtowały się na poziomie 21526,6 mln zł, a od osób fizycznych – 36235,4 mln zł. Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 9,0% i 15,2%. Wykonanie dochodów budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiło 57,4% planu.

Wydatki poniesione w okresie styczeń–październik br. były o 3,9% większe niż przed rokiem, a realizacja ustawy budżetowej w ich zakresie była niższa o 1,3 p.proc. Wypłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 46306,5 mln zł, tj. były o 0,5% wyższe niż rok wcześniej i stanowiły 16,9% wydatków ogółem. Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 10,1% wydatków ogółem (przed rokiem 12,2%). Wypłacone w okresie styczeń–październik br. dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego wyniosły 13628,4 mln zł (tj. 5,0% wydatków ogółem), a dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – 35495,5 mln zł (odpowiednio 13,0%).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015				I-IX 2014
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej w %	I-IX 2014=100	struktura w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych	42569,0	65,6	103,4	100,0	100,0
w tym:					
transport i łączność	1686,2	55,1	108,7	4,0	3,8
nauka	300,1	86,6	118,3	0,7	0,6
oświata i wychowanie	1182,5	72,2	101,5	2,8	2,8
szkolnictwo wyższe	24,0	62,9	119,1	0,1	0,0
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	159,2	64,9	107,6	0,4	0,4
ochrona zdrowia	1482,4	63,4	83,4	3,5	4,3
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	206,1	67,7	105,9	0,5	0,5
administracja publiczna	7493,8	70,5	99,0	17,6	18,4
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1322,1	67,5	101,1	3,1	3,2
wymiar sprawiedliwości	7330,0	72,3	102,6	17,2	17,4
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	7643,0	73,3	101,6	18,0	18,3
obrona narodowa	9659,4	61,9	110,3	22,7	21,3

W okresie styczeń–wrzesień br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 3,4% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetu państwa wyniósł 17,7% (wobec 17,8% w analogicznym okresie ub. roku).

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej

Wyszczególnienie		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
a - 2014													
b - 2015													
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób	a	5506	5508	5515	5515	5515	5526	5531	5535	5537	5545	5551	5549
	b	5573	5573	5575	5575	5577	5578	5583	5588	5593	5608	5608	5608
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu) w tys. osób	a	2261	2256	2182	2079	1987	1913	1879	1853	1822	1785	1800	1825
	b	1919	1919	1861	1782	1702	1622	1586	1564	1539	1517	1517	1517
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	a	13,9	13,9	13,5	13,0	12,5	12,0	11,8	11,7	11,5	11,3	11,4	11,4
	b	11,9	11,9	11,5	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	9,7	9,6	9,6	9,6
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ (w zł)	a	3805,28	3856,56	4017,75	3976,80	3878,31	3943,01	3964,91	3893,23	3900,49	3980,92	4004,80	4379,26
	b	3942,78	3981,75	4214,14	4123,26	4002,16	4039,70	4095,26	4024,95	4059,19	4110,77	4110,77	4110,77
poprzedni miesiąc=100	a	90,1	101,3	104,2	99,0	97,5	101,7	100,6	98,2	100,2	102,1	100,6	109,4
	b	90,0	101,0	105,8	97,8	97,1	100,9	101,4	98,3	100,9	101,3	101,3	101,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,4	104,0	104,8	103,8	104,8	103,5	103,5	103,5	103,4	103,8	102,7	103,7
	b	103,6	103,2	104,9	103,7	103,2	102,5	103,3	103,4	104,1	103,3	103,3	103,3
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ —analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,0	103,3	104,2	103,5	104,6	103,2	103,6	103,7	103,7	104,3	103,2	104,7
	b	105,2	105,0	106,6	104,9	104,1	103,4	104,1	104,1	105,2	104,2	104,2	104,2
Przeciętne miesięczne emerytura i renta realna brutto: z porolniczego systemu ubezpieczeń społecznych analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,9	104,3	102,1	103,2	103,6	103,4	104,2	103,7	103,7	103,7	103,9	104,2
	b	104,5	104,6	104,8	103,3	103,1	102,8	103,1	103,4	103,3	103,3	103,3	103,3
rolników indywidualnych analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,8	103,8	100,8	101,0	101,2	101,3	101,7	101,9	101,9	102,0	102,4	102,9
	b	102,8	103,2	104,9	104,5	105,5	104,4	103,6	103,1	103,3	103,0	103,0	103,0
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych: poprzedni miesiąc=100	a	100,1	100,1	100,1	100,0	99,9	100,0	99,8	99,6	100,0	100,0	99,8	99,7
	b	99,8	99,9	100,2	100,4	100,0	100,0	99,9	99,6	99,7	100,1	99,7	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	100,5	100,7	100,7	100,3	100,2	100,3	99,8	99,7	99,7	99,4	99,4	99,0
	b	98,6	98,4	98,5	98,9	99,1	99,2	99,3	99,4	99,2	99,3	99,4	99,3
grudzień poprzedniego roku=100	a	100,1	100,2	100,3	100,2	100,1	100,1	99,9	99,5	99,4	99,5	99,2	99,0
	b	99,8	99,6	99,8	100,3	100,3	100,3	100,2	99,9	99,6	99,7	99,7	99,7
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu: poprzedni miesiąc=100	a	100,0	99,9	99,8	99,8	99,8	99,9	99,9	100,3	100,0	99,6	99,5	98,8
	b	99,9	99,9	100,1	99,6	100,4	100,6	99,6	99,3	99,9	100,1	99,9	99,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	99,0	98,6	98,7	99,3	99,0	98,2	97,9	98,5	98,4	98,7	98,4	97,3
	b	97,2	97,2	97,5	97,3	97,9	98,6	98,2	97,3	97,2	97,7	97,7	97,7
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej: poprzedni miesiąc=100	a	99,8	99,8	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	99,9
	b	99,9	99,9	100,0	100,0	99,9	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,3	98,4	98,5	98,5	98,6	98,7	98,8	99,1	99,2	99,3	99,4	99,2
	b	99,5	99,6	99,7	99,7	99,7	99,6	99,6	99,4	99,4	99,3	99,4	99,3

1 Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej (dok.)

		Wyszczególnienie											
		a - 2014						b - 2015					
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	103,0	98,2	109,4	97,8	98,3	100,0	102,1	91,5	116,5	103,6	92,5	97,4
	a	96,8	101,4	113,4	92,0	98,6	104,6	98,7	92,9	115,1	102,0	92,5	97,4
	b	104,2	105,3	105,5	105,5	104,4	101,8	102,4	98,1	104,2	101,7	100,3	108,1
	a	101,6	105,0	108,8	102,4	102,8	107,4	103,8	105,3	104,0	102,4	100,3	108,1
	b												
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	36,0	118,7	124,2	103,2	114,0	116,8	100,9	94,6	119,8	107,2	90,6	129,6
	a	34,8	116,7	128,2	108,7	106,4	112,5	103,4	99,2	111,6	104,2	90,6	129,6
	b	96,1	114,4	117,4	112,2	110,0	108,0	101,1	96,4	105,6	99,0	98,4	105,0
	a	101,3	99,7	102,9	108,5	101,3	97,5	99,9	104,8	97,5	94,8	98,4	105,0
	b	12511	24973	35562	47208	56101	66418	79677	88821	100142	114866	127871	143166
	Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	11629	21122	31704	42148	52667	63979	76350	87872	101508	115055	127871	143166
	a	78,7	99,5	112,5	102,3	97,5	99,2	105,2	99,6	99,0	104,0	92,1	120,1
	b	78,0	98,4	117,1	97,4	100,5	101,0	102,2	98,2	99,9	104,7	92,1	120,1
	a	104,8	107,0	103,3	108,9	104,3	101,8	103,1	102,8	103,0	103,7	101,4	104,0
	b	103,6	102,4	106,6	101,5	104,7	106,6	103,5	102,0	102,9	103,6	101,4	104,0
	Wymik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	-2601,1	-11718,2	-17491,0	-21179,9	-22362,6	-25298,6	-26403,2	-24603,5	-22444,6	-27233,2	24790,7	-28976,8
	a	-586,9	-11324,0	-16660,1	-16693,1	-19631,1	-26139,8	-26591,6	-25860,4	-31136,1	-34487,9	24790,7	-28976,8
	b												
	Średnie kursy walut w zł – NBP:												
	100 dolarów USA	306,50	306,13	303,78	302,93	304,15	304,25	305,98	314,82	324,75	331,52	337,77	342,87
	a	367,39	367,66	381,38	373,47	365,20	371,03	377,34	376,85	375,13	378,07	378,07	378,07
	b	417,76	417,86	419,72	418,41	417,90	413,69	414,47	419,32	419,01	420,50	421,15	422,33
	100 euro	427,97	417,76	412,78	402,91	407,83	415,97	415,40	419,36	421,69	424,60	421,15	422,33
	a	339,35	342,05	344,71	343,17	342,44	339,65	341,14	346,02	346,95	348,14	350,11	351,23
	b	392,73	393,22	389,12	388,12	392,11	398,17	396,27	389,29	386,05	390,37	350,11	351,23
	100 franków szwajcarskich												
	Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:												
	eksport	56030,8	54454,7	58898,1	59029,0	56910,6	56521,4	57391,5	50637,4	62470,7	65554,3	61273,5	54299,6
	a	58747,4	59506,5	65662,5	60342,1	59599,5	62640,4	60964,8	55376,0	64458,3	66345,8	62043,8	56708,7
	b	56454,5	55023,8	59925,7	58365,2	59027,7	57100,5	59524,5	52454,2	61593,1	66345,8	62043,8	56708,7
	import	56693,8	56960,4	63754,6	60571,3	56787,6	62003,7	62976,9	55318,8	63326,3	66345,8	62043,8	56708,7
	a	-423,7	-569,1	-1027,6	663,8	-2117,1	-579,1	-2133,0	-1816,8	877,6	-791,5	-770,3	-2409,1
	b	2053,6	2546,1	1907,9	-229,2	2811,9	636,7	-2012,1	57,2	1132,0	390,37	-770,3	-2409,1

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Średnie ceny bieżące z 2010 r. 3 Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany. 4 Dane wstępne za 2015 r.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB ^d		Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b		Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych		Produkcja przemysłowa ^c		Produkcja w budownictwie ^c	
	zmiana w % w skali roku		w mld euro		w %		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku	
	2014	2015 ^d	eksport	import	IX 2014	VIII 2015	X 2014	IX 2015	IX 2014	VIII 2015	IX 2014	VIII 2015
	I kw.	II kw.	I-VIII 2015		I-VIII 2014		IX 2014		IX 2015		IX 2014	
UE-28	1,4	1,7	1,9	1,9	·	·	·	·	·	·	·	·
Strefa euro - 19	0,9	1,2	1,5	1,5	·	·	·	·	·	·	·	·
Austria	0,4	0,3	0,8	1,1	-1,7	-2,9	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
Belgia	1,3	1,3	1,5	1,4	-1,3	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6
Bułgaria	1,5	2,3	2,2	7,9	3,2	-2,0	11,3	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
Chorwacja	-0,4	0,2	1,4	11,6	7,0	-4,8	17,0	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4
Cypr	-2,5	0,1	0,8	25,6	2,6	-2,1	16,3	15,2	15,1	15,1	15,1	15,1
Czechy	2,0	4,1	4,6	7,3	8,0	10,7	5,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
Dania	1,1	1,8	1,8	3,8	3,5	6,5	6,5	6,3	6,2	6,2	6,2	6,2
Estonia	2,9	1,6	1,9	-1,9	-3,9	-0,9	7,7	5,7	·	·	·	·
Finlandia	-0,4	0,0	0,0	-2,4	-7,6	0,3	8,9	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Francja	0,2	0,9	1,1	5,3	0,8	-38,6	10,4	10,8	10,7	10,7	10,7	10,7
Grecja	0,7	0,4	1,1	-3,2	-9,9	-11,1	26,1	24,6	·	·	·	·
Hiszpania	1,4	2,7	3,1	5,1	4,4	-16,3	24,0	21,8	21,6	21,6	21,6	21,6
Holandia	1,0	2,6	2,2	2,0	2,8	35,9	7,1	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
Irlandia	5,2	6,6 ^b	7,3 ^b	21,3	15,0	30,2	10,9	9,1	9,0	9,0	9,0	9,0
Litwa	3,0	1,4	1,4	-5,0	0,6	-2,0	10,3	9,6	9,5	9,5	9,5	9,5
Luksemburg	4,1	5,3	3,1	8,3	6,2	-3,7	6,1	5,9	5,8	5,8	5,8	5,8
Łotwa	2,4	1,8	2,7	-0,2	-0,4	-1,6	10,8	9,9	9,8	9,8	9,8	9,8
Malta	3,5	4,5	4,8	7,8	15,5	-2,2	5,8	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1
Niemcy	1,6	1,1	1,6	7,5	4,3	166,5	5,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Polska	3,3	3,6	3,5	8,9	5,4	1,9	8,5	7,2	7,1	7,1	7,1	7,1
Portugalia	0,9	1,6	1,6	5,3	3,4	-6,6	13,4	12,3	12,2	12,2	12,2	12,2
Rumunia	2,8	3,8	3,8	5,4	7,4	-4,8	6,7	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
Słowacja	2,5	3,0 ^b	3,3 ^b	3,7	6,2	1,6	12,9	11,1	11,0	11,0	11,0	11,0
Słowenia	3,0	2,9	2,5	6,7	4,8	1,3	9,6	9,3	9,2	9,2	9,2	9,2
Szwecja	2,3	2,8	3,3	1,4	1,0	1,8	7,7	7,0	7,3	7,3	7,3	7,3
Węgry	3,7	3,2	2,5	6,7	5,9	3,5	7,3	6,5	·	·	·	·
Wielka Brytania	2,9	2,7	2,4	11,3	10,2	-99,4	5,9	5,2	·	·	·	·
Włochy	-0,4	0,1	0,6	4,5	3,7	28,4	12,8	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8

a Dane na podstawie ESA 2010. b Dane wyrównane sezonowo. c Dane wyrównane dniami roboczymi. d Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. e II kw. 2014 r. / I kw. 2015 r. f I kw. 2015 r. / II kw. 2015 r. g II kw. 2015 r. / III kw. 2015 r. i III kw. 2015 r.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}		Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a		Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)				Produkcja przemysłowa ^a				Produkcja w budownictwie ^a			
	2014	2015		I-VIII 2015	I-VIII 2014	IX 2014	VIII 2014	IX 2014	X 2014	2015		IX 2014	2015		IX 2014	2015		
		I kw.	II kw.							IX	X		VIII	IX		VIII	IX	
	zmiana w % w skali roku		w mld USD		w %		w %		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku			
OECD	1,8 ^c	2,0 ^c	2,2 ^c	-11,8	-12,3	-351,6	7,3	6,7	6,7	1,7	0,4	·	2,0	1,4	·	4,4	5,3	
w tym:																		
Australia	2,7	2,5	2,0	-11,0	-12,4	-7,3	6,2	6,2	6,2	2,3 ^d	1,5 ^e	1,5 ^f	4,9 ^g	3,1 ^h	1,3 ^e	5,7 ^g	-3,0 ^h	
Chile	1,9 ^c	2,1 ^c	2,2 ^c	-13,7	-14,5	5,2	6,3	6,2	·	6,1	4,6	4,0	2,9	-1,0	1,8	60,7	5,9	
Islandia	1,8	3,4	6,0	-0,6	-1,4	-0,2	4,7	4,3	4,3	1,9	1,9	1,8	8,3	·	·	15,4	·	
Izrael	2,6	3,0	2,1	-7,4	-14,4	-5,7	6,3	5,2	5,1	-0,3	-0,5	-0,7	3,3	3,9	·	-3,3 ^g	-2,6 ^h	
Japonia	-0,1 ^c	-0,8 ^c	1,0 ^c	-8,8	-20,5	-19,8	3,6	3,4	3,4	2,9	0,0	·	-0,5	-0,4	·	-3,9	·	
Kanada	2,4	2,0	1,0	-12,4	-7,7	-7,8	6,9	7,0	7,1	2,4	1,0	·	3,9	0,6	·	1,2	-3,1	
Korea Południowa	3,3	2,4	2,2	-6,3	-15,9	59,6	3,5	3,6	3,5	1,2	0,6	0,9	0,8	0,2	2,0	-3,8	3,2	
Meksyk	2,1	2,5	2,2	-2,7	-0,2	-9,8	4,8	4,4	4,3	4,3	2,5	2,5	·	·	·	4,4	2,7	
Norwegia	2,2	2,5	1,4	-27,6	-14,5	19,5	3,7	4,6	·	2,0	2,1	2,5	7,1	3,6	2,8	6,2 ^g	2,7 ^h	
Nowa Zelandia	3,3	2,7	2,4	-17,5	-12,7	-1,2	5,6 ^d	5,9 ^e	6,0 ^f	1,0 ^d	0,4 ^e	0,4 ^f	1,8 ^g	-0,2 ^h	1,3 ^e	14,2 ^g	3,6 ^h	
Stany Zjednoczone	2,4	2,9	2,7	-5,9	-3,5	-552,3	5,9	5,1	5,1	1,7	0,0	0,2	3,9	1,1	0,4	5,5	13,2	
Szwajcaria	1,9	1,2	1,3	-9,0	-13,5	25,0	4,4 ^g	4,4 ^h	4,2 ^e	0,0	-1,4	-1,4	2,9 ^g	-0,5 ^h	-2,6 ^e	1,3 ^g	-3,0 ^h	
Turcja	2,9 ^c	2,6 ^c	4,2 ^c	-8,8	-11,8	-44,9	9,6 ^g	10,1 ^h	10,2 ^e	9,0	7,9	7,6	3,1	9,2	·	1,1	·	
Białoruś	1,6 ^c	-2,1 ^c	-4,5 ^c	-26,5	-25,6	-1,5	0,5 ⁱ	1,0 ⁱ	1,0 ⁱ	11,5	14,2	13,9	·	-7,1	-7,1	·	·	
Brazylia	0,1	-1,7	-2,4	-16,7	-21,1	7,3	4,8	7,4	7,5	6,6	9,5	9,9	-4,3	-9,5	-10,5	-6,5	-15,0	
Chiny	7,4 ^c	7,0 ^c	7,0 ^c	0,1	-14,3	392,4	·	·	·	1,6	1,6	1,3	·	·	·	·	·	
Indie	7,1 ^c	7,5 ^c	7,2 ^c	-16,1	-12,1	-84,9	·	·	·	5,0	5,1	·	2,4	5,8	3,4	·	·	
Rep. Pd. Afryki	1,5	2,0	1,6	-6,4	-11,0	-8,6	25,2 ^g	25,8 ^h	24,9 ^e	5,9	4,5	4,6	·	·	·	-10,3	13,4	
Rosja	0,6 ^c	-2,2 ^c	-4,5 ^c	-31,6	-38,7	105,8	5,2 ^d	5,7 ^e	5,6 ^f	8,3	15,7	·	2,2	-3,7	-3,9	14,7 ^d	-6,1 ^e	
Ukraina ^k	-6,8	-17,2	-14,6	-33,9	-33,9	0,6	9,0 ⁱ	9,6 ^h	·	·	51,9	46,4	·	-18,0	-16,6	-16,4	-24,6	

^a Dane wyrównane sezonowo. ^b Dane na podstawie SNA 2008. ^c Dane na podstawie SNA 1993. ^d III kw. 2014 r. ^e II kw. 2015 r. ^f III kw. 2015 r. ^g II kw. 2014 r. ^h I kw. 2015 r. ⁱ Stopa bezrobocia rejestrowana. ^k Dane nie obejmują terytorium Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol. / I kw. 2014 r.

^{Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.}

Źródło: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, GUS — dane pobrano w dn. 23.11.2015 r.